

CRUX

YHTEINEN PAPPEUS

on nykyistä demokratiaa vanhempi
kansalaistoiminnan muoto

Kirkon hallintoremontit ovat usein
kaatuneet siihen, että yhteisen pappeuden
ja synodaalisen pappeuden tilalle on esitetty
kunnallista demokratiaa ja yhteiskuntafilosofiaa.

VASTAAVA TOIMITTAJA

Jukka Huttunen
(09) 150 2466. Sähköposti:
jukka.huttunen@pappisliitto.inet.fi

TOIMITUSKUNTA

Jukka Huttunen, past. (pj.)
Olli Aalto, kirkkoherra
Leena Huovinen, korkeakoulupastori
Hillevi Hiironniemi, diakonissa
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Kati Turtainen, diakoni
Risto Valtasaari, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

TOIMITUS

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6, 00520
Helsinki, (09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti: tuula.anttonen@
pappisliitto.inet.fi
Postisiirtotili
800016-67632

ULKOASU

Timo Saarinen
Sähköposti: timo.saarinen@
pelagus.pp.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Diakoniaityöntekijöiden liitto:
Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487
Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653. Sähköposti:
heli.meinola@pappisliitto.inet.fi
Kanttori-urkuriliitto:
Hely Munck (09) 150 2446
Sähköposti: kanttori-urkuriliitto
@kolumbus.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	9 900 mk
	1/1	5 500 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 600 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Kesämietteitä

Työntekijöiden uupumusasia on esillä eri tahoilla jatkuvasti. Tämän ajan ilmiö, johon tulee puuttua määrätietoisesti. Toivottavasti olet voinut virkistyä vuosilomallasi ilman kuormittavia työasioita. Kunnollinen loma ja säännölliset vapaat ovat kuitenkin parhaita uupumisen torjujia.

*****

Viran — erityisesti pappisviran — asemasta kirkossa on viime aikoina keskusteltu myös Suomessa. Ruotsin kirkossahan teema on esillä muutettaessa kirkon ja valtion suhteita. Keskustelu, jopa hullutkin ehdotukset, haastavat meitä pappeja pohtimaan pintaa syvemmältä sekä kirkon että pappisviran olemusta. Aineksia tähän pohdiskeluun tarjoaa tässä lehdessä Jaakko Ripatti Lahdesta.

*****

Risto Ahonen kirjoittaa lähetystyön oikeutuksesta mm. uskonnonvapauden näkökulmasta. Uskonnonvapauskysymykset nousevat jo istuvan komitean toimesta keskusteluun. Anne Juutin kirjoituksen diakoniaityöntekijöiden verkostorooleista kannattaa lukea kaikkien. Ja Sakari Vilpposen kirkollisten toimitusten musiikkiin liittyvä kirjoitus lienee eräs kanttorien ja pappien kes toteemoista.

*****

Törmäsin kesän aikana muutamaan otteeseen pappien ja julkisuuden henkilöiden suhteisiin. Ajattelin, että antakaamme ainakin me papit »julkiksille» rauhaa ja yksityisyyttä. Aina-kin julkiset löppöttelyt keskusteluista heidän kanssaan kannattaa unohtaa. Ne voivat vaarantaa jo vaitiolovelvollisuuttamme. Ja ainakin uskottavuuttamme.

Jukka Huttunen

Eettistä sijoittamista

Yhteiskunnallisessa keskustelussa kirkko ilmoittaa olevansa etiikan asiantuntija. Piispojen taannoinen kannanotto hyvinvointivaltion puolesta liittyi juuri tähän. Vaikka kirkon ei odoteta olevan varsinaisen asiantuntija yhteiskunnan, politiikan tai talouden kysymyksissä, sillä on oikeus lausua totuuksia uskon ja rakkauden näkökulmasta. Uusin yritys tällä alueella on asiakirja Kirkon sijoitustoiminnan eettiset periaatteet. Kyseessä ei ole vain yksi tuotos loputtomien työryhmien myllystä, vaan Kirkkohallituksen vahvistama suuntapaperi.

Asiakirja haluaa viitoittaa arvoja kirkon omalle sijoitustoiminnalle. Samalla se on kirkon puheenvuoro siihen keskusteluun, jota käydään sijoitustoiminnan etiikasta. Nähtäväksi jää, missä määrin kirkollinen linjaus vaikuttaa varsinaisten sijoittajien ja koko talouselämän ratkaisuihin. Keskustelu arvoista ja etiikasta näyttää joka tapauksessa tulleen yritysten normaaliin päiväjärjestykseen ja enemmässäkin kuin yrityskuvan kiillottamismielessä. Kirkon linjauksella saattaa pitkän päälle olla paljonkin sanottavaa, sillä nyt julkaistu raportti ei sisällä liiemmälti sellaista populismia, mihin kirkossa usein sorrutaan rahasta puhuttaessa.

Tässä vaiheessa on enemmän paikallaan pohtia sitä, mitä merkitystä asiakirjalla on kirkon seinien sisällä.

Suurella osalla seurakunnista ei ole mitään erityistä sijoitettavaa ja siksi niillä voi olla houkutus haudata paperi muun hallintomateriaalin joukkoon. Kuitenkin yksi keskeinen linjanveto asiakirjassa liittyy juuri useimpien seurakuntien kaikkein tavallisimpaan taloussyntiin. Seurakunnilla on taipumusta makuuttaa rahoja tavallisilla pankkitileillä, joille ei nykyaikana kerry minkäänlaista korkoa. Tätä kutsutaan menetetyksi hyödyksi tai vaihtoehtoiskustannuksiksi. Hyväksymällä raportin Kirkkohallitus siis selkeästi kehottaa seurakuntia rohkeampaan otteeseen ja aktiivisen sijoitustoiminnan aloittamiseen.

Esillä olevassa paperissa ei ennusteta talouden tulevia tilanteita. Rivien väleistä voi kuitenkin lukea tiettyä pessimismiä ja aavistusta kirkon talouden alamäestä. Viisas siis varautukoon, jos siihen suinkin on mahdollisuuksia, myös sijoittamalla ja ottamalla tuottoa sieltä, missä sitä on saatavissa.

Varsinainen kirkollinen sijoittaja on kuitenkin Kirkon keskusrahasto ja eläkerahasto. Niiden panoksilla saattaa tietyissä tilanteissa olla jopa taloudellista merkitystä yritystenkin kannalta. Tällä kohdalla myös ammattijärjestöjen tulee olla valppaina, sillä kirkko ei tätä nykyä vielä kykene vastaamaan eläkevastuistaan. Eläkerahaston on siis pyrittävä ennen muuta tuottoon. Vaikka kirkon paperissa ylisummaan todetaan, että kirkollisissa sijoituksissa on lähdettävä muista kuin tuottoon liittyvistä arvoista, eläkerahajon kohdalla myönnetään, että oikeaa vastuullisuutta ja varautumista on pyrkiä niin hyvään tuottoon kuin suinkin mahdollista. Tuoton odottaminen ei siis suinkaan ole ristiriidassa etiikan ja arvojen kanssa. Tosiasia kuitenkin näyttää olevan, että esimerkiksi erilaiset eettiset sijoitusrahastot usein jäävät tuotossa jälkeen muista vastaavista.

Kirkon asiakirjaa voi kiittää myös siitä, että se ei jää pelkäksi sanahelinäksi silloinkaan kun puhutaan etiikan kaltaisesta aiheesta. Tulevina vuosina kirkon sijoituspäätösten tekijät ja linjaajat joutuvat raportoimaan sijoitusten jakautumisesta eri instrumentteihin, sijoitusten tilanteesta, tuotosta jne., mutta myös päätösten taustalla olevista eettisistä näkökohdista. Tämä ei varmaankaan tule olemaan aivan helppoa, semminkin kun tämäkään paperi ei anna mitään yksiselitteistä neuvoa siitä, minkä yhtiön osakkeisiin sijoittaminen sopisi kirkollekin. Pois rajataan aseet, porno, tupakka ja viina. Hyvien kohteiden kriteerit ovat jo varsin monitulkintaisia: kirkon sopii keskittyä sellaisiin yrityksiin, jotka »ottavat huomioon» terveyden, ympäristönäkökohdat, yhteiskunnallisen vastuun ja ihmisoikeudet. Järjestöjä lämmittää erityisesti se, että ihmisoikeuksiin lasketaan myös oikeus ammatilliseen järjestäytymiseen.

Porvoon päivä — The Porvoo Day

Maanantaina 11.10.1999 vietetään Porvoossa ensimmäistä anglikaanis-luterilaista ekumeenista Porvoon päivää. Seitsemän vuotta sitten lokakuussa valmistui yhteinen Porvoon julkilausuma, jonka avulla vahvistetaan anglikaanien ja luterilaisten välistä yhteyttä. Ensimmäinen Porvoon päivä järjestetään tämän ekumeenisesti merkittävän saavutuksen kunniaksi.

Tapahtuma alkaa lounaalla klo 12 ja päättyy klo 18 tuomiokirkossa vietettävän messun jälkeen iltapalaan piispantalossa. Ohjelmaan sisältyy Porvoon tuomiokapitulissa klo 13.30–17.30 pidettävä seminaari, jossa pääpuhujana on piispa **Paul Colton** Irlannin (anglikaanisesta) kirkosta. Hänen aiheenaan on kirkon rooli maailtumiskehityksen keskellä. Seminarin muut esiintyjät ovat Porvoon piispa **Erik Vikström**, Suomen anglikaanisen kirkon pappi **Rupert Moreton** ja Porvoon tuomiorovasti **Lars Schmidt**.

Porvoon päivän pääjärjestäjä on kansainvälinen anglikaanis-luterilainen yhdistys (Anglican-Lutheran Society), jonka luterilaisena presidenttinä piispa Erik Vikström toimii. Muut vastuutahot ovat Suomen anglikaaninen kirkko, Porvoon hiippakunta sekä Porvoon suomen- ja ruotsinkieliset luterilaiset seurakunnat.

Tapahtuma on avoin kaikille kiinnostuneille, niin maallikoille kuin kirkkojen työntekijöillekin, jotka haluavat oppia tuntemaan Porvoo-prosessia.

Porvoon päivän ohjelma tarjoiuineen on osanottajille maksuton. **Ilmoittautumiset** Porvoon tuomiokapituliin, josta saa myös tarkan ohjelman, viimeistään **30.9.1999 mennessä** osoitteella PL 30, 06101 Porvoo, puh (019) 529 7700 tai faksi (019) 585 705.

Lisätietoja antaa anglikaanis-luterilaisen yhdistyksen asiamies, dosentti **Jaakko Rusama**, puh 050-582 2262 tai sähköposti: jaakko.rusama@abo.fi.

SKUL:n liittokokous 8.6.1999 Rovaniemellä

Sateinen Lapin pääkaupunki sai vieraakseen 22 liiton varsinaista jäsentä ja toimistoväen, kun SKUL piti liittokokouksensa Rovaniemen seurakuntakeskuksen alaisissa. Valitettavan monelle kokoukseen ilmoittautuneelle oli vaan tällä kertaa tullut viime hetken este vai säikäyttikö edellisviikon lumipyry etelän miehen, mene ja tiedä.

Historialliseksi kokouksen teki Vuoden 1999 kanttorin julkistaminen. Liiton puheenjohtajalla oli avaussanojen jälkeen ilo ojentaa Urkurakentamo Veikko Virtasen lahjoittama Principal-palkinto hiljattain Keravan seurakunnasta eläkkeelle jääneelle Pekka Laakkoselle. Urkupillin ja kukkien lisäksi palkinnonsaaja vastaanotti Leonia Pankin rahalahjan. Ennakkoon laadittu lehdistötiedote oli houkutelut paikalle myös toimittajia ja niinpä Yleisradio ja useat sanomalehdet välittivät tuoreeltaan tiedon Vuoden kanttorista.

Varsinainen liittokokous vietettiin rivakasti lävitse Juha Kuparisen johtaessa puhetta. Marjukka

Andersson jatkaa liiton puheenjohtajana myös vuonna 2000 ja hallituksen jäsenenä 2000–2003. Hallituksen varajäseniksi valittiin Anneli Urvanta ja Anja Hyyryläinen, joista edellinen osallistuu hallitustyöskentelyyn Marjukan puheenjohtajakaudella. Ruotsinkielisen alaosaston edustajana hallituksessa pitkään toiminut Sixten Enlund ilmoitti keskittyvänsä pohjoismaisen kirkkomusiikkisymposiumin Jubileum 2000 valmisteluihin ja niinpä hänen seuraajakseen valittiin Mikael Helenelund.

Liittokokoukselle tehdyt aloitteet käsittelivät tänä vuonna vanhan tutkinnon suorittaneiden Bkanttoreiden palkkahinnoittelun korjaamista, osa-aikaisiin kanttorinvirkoihin liittyviä ongelmia, vapaapäivien pitämistä juhlapyhinä sekä päätoimisten hiippakuntakanttoreiden virkojen perustamista tuomiokapituleihin.

Vuoden 2000 varsinainen liittokokous päätettiin pitää Kauhavalla. Isäntänä toimii Etelä-Pohjanmaan kanttori-urkuriyhdistys.

Pappien pingisvoitto Suodenniemelle

Viikon lopulla pidettiin yhteisen pronssin otti Pöytyän kirkoksännen kerran Luvia Open — pappien pingisturnaus — kirkkoherra Tapio Seppälän luona Herankukkarossa. Miesten sarjaan osallistui kymmenen pappia, mutta verenvähyyttä kärsineessä naisten sarjassa oli vain kaksi osanottajaa. Kannustavia pappeja ja perheitä oli lisäksi runsaasti paikalla.

Miesten sarjan voittopokaalin, Elsa-kannun, kuittasi vedenkestävällä tussilla kolmannen kerran Suodenniemen kirkkoherra Hannu Järventaus. Voittajan on asetettava kannu kotonaan näkyvälle paikalle vuoden ajaksi.

Muut mitalistit olivat uusia. Hopean nappasi Rauman seurakuntapastori Sakari Vuola ja

pronssin otti Pöytyän kirkkoherra, rovasti Risto Miettinen.

Naisten sarjan voitti kuuden kerran peräkkäin Länsi-Porin seurakuntapastori Reija Nordström ja hopealle jäi Pihlavan seurakuntapastori Kaisa Huhtala.

Kaikille avoimen tulitikkuaskin neppauskisan voitti Hannes Tiira Pihlavasta, toiseksi tuli Lauri Järventaus Suodenniemeltä ja kolmanneksi Seija Muurinen Säskylästä.

Ensi vuonna pidetään, jos Herra suo, Luvia Open 10-vuotisjuhlaturkaus perjantaina 18.8. samassa paikassa. Kirkkoherra Tapio Seppälä korostaa turmuksen merkitystä pispiston vapaan kohtaamisen tilanteena vastapainona tarkasti ohjelmoiduille virallisille kokouksille.

Vuoden kanttorin palkintona luovutettiin urkurakentamo Veikko Virtasen lahjoittama koristeurkupilli ja stipendi.

Vuoden kanttoriksi Pekka Laakkonen

SKUL:n hallitus valitsi viime keväänä ensimmäistä kertaa Vuoden kanttorin. Idea Vuoden kanttorin valintaan esitettiin kaksi vuotta sitten Uudenmaan Kanttori-urkuriyhdistyksen liittokokousaloitteena. Evästyksenä liittokokousaloitteessa esitettiin, että vuoden kanttorin palkinto tulisi antaa kanttorille, joka on vaikuttanut ja vaikuttaa monialaisesti ja laadukkaasti oman seurakuntansa musiikkitoiminnan kehittämiseksi.

Hallitus valitsi ehdotettujen joukosta Keravan kanttorin dir.cant, dir.mus. **Pekka Laakkosen**, joka oli päätöksenteon aikana vielä virassa, josta hän siirtyi eläkkeelle toukokuun alussa.

Pekka, miksi sitten juuri Sinä?
Keravalla ja sen ulkopuolella-

kin Sinut tunnetaan monipuolisena seurakuntamuusikkona. Rakkautesi urkuihin ja jumalanpalvelusmusiikkiin on tullut esiin seurakunnassasi monella tavalla. Konkreettisin tulos on Keravan kirkkoon muutama vuosi sitten rakennetut erinomaiset urut.

Sanot eräässä haastattelussa, että »sydämesi on kiinni pyhäpäivän messussa, joka on Sinulle luovuuden hetki, esillä on vain yksiääninen virsikirja. Alkusoitto kumpuaa päivän aiheesta. Siinä on elämäsi suola.» Improvisaatioidesi ohella sävellät ja sovitat myös koko ajan uutta.

Olet toiminut muusikkona hyvässä yhteistyössä Keravan kulttuuritoimen kanssa, siitä kauniina näyttönä jo kymmenisen vuotta yhteistyössä toteutettu Helmimu-

siikki-sarja ja saamasi Keravan kaupungin kulttuuripalkinto.

Uuden polven kouluttajana ja innostavana johtajana olet toiminut Keravan seurakunnan Kantaattiorkesterin ja -kuoron kanssa. Niiden jäsenet ovat pääasiassa keravalaisia musiikinopiskelijoita. Olette esiintyneet merkittävillä musiikkijuhlilla niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Olette esittäneet mm. yli kolmasosan J. S. Bachin kantaattituotannosta! Myös musiikkijumalanpalvelukset ovat kuuluneet kuoron ja orkesterin ohjelmaan useita vuosia johdollasi. Johtamistasi kuoroista mainittakoon vielä keravalainen Mieslaulajatuoro.

Olet toiminut sillanrakentajana seurakunnan ja Keravan muun kulttuurielämän välillä.

Pappisliiton vuoden 2000 opintomatkat

Vuoden 2000 opintomatkatkohteiksi ja -teemoiksi on suunniteltu seuraavaa:

1. »Raamatun maailma ja kristinuskon asema tämän päivän arabimaailmassa»

Opintomatka Syyriaan, viikko 39/2000. Matkanjohtajina Kai Peltonen ja Jukka Huttunen.

2. »Tutustuminen katolisen ja anglikaanisen kirkon asemaan, Pohjois-Irlannin tilanteeseen, iiro-kelttiläiseen kirkkoon ja Irlantiin EU:ssa»

Opintomatka Irlantiin, 24.4.–1.5.2000. Matkanjohtajina Tapio Lampinen ja Esko Jossas.

3. »Tutustuminen Ruotsin kirkon ja valtion suhteen muutokseen ja papiston koulutukseen Ruotsissa»

Opintomatka Ruotsiin, huhtikuun 2000. Matkanjohtajina Jaana Marjanen ja Jukka Huttunen.

Opintomatoille voi ilmoittautua 1.9.1999 alkaen Pappisliiton toimistoon, puh. 09-150 2653/Meinola tai sähköpostilla heli.meinola@pappisliitto.inet.fi.

Papiston päivät
Tampereella
24.–25.10.2000

**Aidommin,
syvemmin,
rohkeammin**

Osanottomaksu 320
markkaa (sis. ohjelman,
lounaat, päiväkahvit).
Varaa jo nyt kalenteriisi ja
ensi vuoden koulutusoh-
jelmaan!

Jubilemus 2000 lähestyy

Pohjoismainen kirkkomusiikkisymposium — JUBILEMUS 2000 järjestetään Helsingissä 14.–17.9. 2000. Tapahtuman esite ilmestyi puolisen vuotta sitten ja se lähetettiin jokaiseen Suomen seurakuntaan.

Esitteen saivat myös kaikki ammattiliittoihinsa kuuluvat kirkkomusikot Pohjoismaissa, Suomes-
sa SKUL:n jäsenet. Tapahtuma-
kaavailut ovat saaneet myönteisen palautteen. Ennakkoilmoittautumisien runsaasta määrästä päätellen tulossa on suuri ja riemukas pohjoismaisen kirkkomusiikin juhla.

SYMPOSIUM KAIKILLE

Haluamme painottaa sitä, ettei tämä symposium ole tarkoitettu tapahtumaksi, jossa vain suppealle kanttorijoukko ja joillekin harvoille teologeille esiteltäisiin kirkkomusiikin ja jumalanpalveluselämän pohjoismaisia uutuuksia. Tällaisen touhun aika meni jo. Toivomme kaikkien kirkkomusiikin ystävien, etenkin kirkon työntekijöiden ja luottamus-
henkilöiden tulevan mukaan! (Tapahtuma on mainittu Kirkon henkilöstökoulutus 2000 -kirjassa). Jo Göteborgissa vuonna 1996, jossa symposium viimeksi järjestettiin, panostettiin erityisesti laajempaan tarjontaan. Tapahtuma olikin kaikkien aikojen yleisömenestys ja todellinen kirkkomusiikin kansanjuhla. Ilmapäiri oli innostunut ja innostava. Oli ilo saada olla mukana kuulemassa ja kokemassa uusia esityksiä, sävellyksiä ja jumalanpalveluksia.

KAHDELLA KOTIMAISELLA

Pohjoismainen kirkkomusiikkisymposium järjestetään kerran neljässä vuodessa jossakin Pohjoismaassa. Nyt on Suomen vuoro. Tavoittemme ei ole olla *suurempi* ja *kauniimpi* kuin Göteborgin tapahtuma, joka kokosi tuhat

osanottajaa. Päinvastoin olemme tietoisesti päättäneet keskittyä vähempiin tapahtumiin, ja tarjota samalla jotakin sellaista mitä ruotsalaiset eivät tarjonneet. Kielipuolella olemme ehdottomasti parempia; meillä Suomessa osataan olla kaksikielisiä. Kaikki seminaaritkin tulkataan ruotsista suomeen ja suomesta ruotsiin (tai skandinaviskaan). Tämän suuren työn me järjestäjät haluamme tehdä siksi, ettei kieli olisi osallistumisen esteenä kenellekään.

ENNAKKOILMOITTAUTUMINEN ENNEN 1.10.1999

Ennakkoilmoittautuminen päättyy pian, 1.10. 1999. Odotamme innolla lisää ilmoittautumisia, joita onkin jo tähän mennessä tullut runsaasti. Ilmoittaudu nyt! Saat näin parhaat paikat ja pääset edullisemmin mukaan. Ilmoittautumislomake on tämän Cruxin liitteenä.

Tervetuloa JUBILEMUS 2000-tapahtumaan!

*Järjestelytoimikunnan puolesta
Sixten Enlund
puheenjohtaja*

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

Avoinna arkisin 9–15
● Puhelin (09) 150 2453
● Fax (09) 148 5875

DIAKONIAATYÖN- TEKIJÖIDEN LIITTO

Avoinna arkisin 8–15
● Puhelin (09) 150 2487
● Fax (09) 877 7397

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

Avoinna arkisin 9–15
● Puhelin (09) 1502 446
● Fax (09) 2787 177

Yksipappisten kirkkoherrojen yhdistys (= Pappisliiton alaosasto)

Arkkhiippakunnassa on jo [ ] teyttä.» Lue myös Heikki muutaman vuoden ajan keskusteltu yksipappisten seurakuntien kirkkoherrojen erityistilanteesta ja -vaatimuksista Suomen kirkossa. Nyt on tarkoitus tehdä asialle jotain. Keskiviikkona, syyskuun 15. päivänä 1999 klo 15 kokoonnutaan Turun kristilliselle opistolle päättämään yhdistyksen säännöistä ja valitsemaan yhdistykselle johtokunta. Sääntöehdotuksen on laatinut työryhmä: Heikki Mäntylä (Sauvo-Karuna), Ilkka Pärssinen (Rymättylä), Hannu Rantala (Taivassalo), Antti Saarela (Koski TI) ja Vesa Tuominen (Kiikala). Lisäksi työryhmään kuului Markku Mattila, joka oli estynyt osallistumasta kyseiseen kokoukseen.

Yhdistyksen jäseniksi kutsutaan kaikkia Suomen kirkon yksipappisten seurakuntien kirkkoherroja. Toivottavaa olisi, että mahdollisimman moni voisi osallistua myös Turun kokoukseen. Ilmoita tulostasi allekirjoitaneelle, koska tarvitsemme opistoa varten osallistujien lukumäärän (edes suuntaa-antavana).

Ote sääntöehdotuksesta yhdistyksen tarkoituksesta: »Alaoston tarkoituksena on tukea ja auttaa jäseniään eri tavoin toimimaan teologina virassaan, edistää jäsentensä edunvalvontaa ja hoitaa jäsentensä keskinäistä yh-

Mäntylän ao. aihetta kosketteleva kirjoitus tästä samasta lehdestä.

Ellet pääse kokoukseen, mutta olet muuten kiinnostunut, ota toki yhteyttä työryhmän jäseniin. Opistolla tavataan.

Työryhmän puolesta
Antti Saarela
antti.saarela@evl.fi

Arkkhiippakunnan kivistä kirkkoissa yhdellä kirkkoherralla on kova työtaakka.

Mökkeilystä

Tänä kesänä meitä työssä ja lomalla olleita siunattiin todella upeilla kesäsäillä. Sää suosivat tietenkin myös DTL:n mökillä lomaansa viettäneitä jäseniä. Liitto sai 1991 eläkeläisjäseneltään lahjoituksena kesämökin Maaningalta. Lahjoittaja haluaa pysyä elinaikansa tuntemattomana. Mökki on rakennettu 1960-luvun alkupuolella. Lahjoitushetkellä se oli lähes alkuperäisessä kunnossa. Liiton omistuksen aikana mökin varustetasoa on vuosittain hiljalleen nostettu. Tänä keväänä tehty sähköistys ja keittotilan remontti mahdollistivat monta uutta käyttäjäystävällistä uudistusta. Tähän mennessä saatu kesän käyttäjäpaalaute onkin ollut poikkeuksellisen myönteistä, kiitos myös kauniiden säiden! Toki kielteiseksi tulkittavaa viestiä on myös saatu. Sellaiseksi on koettu muun muassa se, että ylipäättään mökin olemassa olosta ei tunnu olevan riittävästi tietoa. Kannattaa jatkossa lukea Cruxia tarkemmin, sillä lehdessä on muutaman kerran vuodessa muistutettu mökin varauksesta: 09-1502 487/Ruotsalainen. Ensi kesäksi on jo tehty varauksia! Jos/kun varauksia tulee paljon, antanemme entistä useammin etusijan ensikertalaisille. On tosin ilahduttavaa todeta, että monet jäsenet ovat tulleet uskollisiksi mökkivieraiksi jo useana kesänä. Mökkikausi tulee pysymään 1.6.–31.8. välisenä aikana.

He saavat levätä

Hailuodon seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Lauri Holmi** s. 20.9.1932, k. 19.4.1999.

Lauttasaaren seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Voitto Viro** s. 3.2.1914, k. 23.6.1999.

Vihdin yhteiskoulun eläkkeellä ollut uskonnon lehtori, rovasti **Antero Valtonen** s. 31.8.1928, k. 4.7.1999.

Kokemäen seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Martti Haapio** s. 27.4.1909, k. 16.7.1999.

Siilinjärven seurakunnan eläkkeellä ollut kirkkoherra, rovasti **Kalle Tiitinen** s. 22.5.1914, k. 27.7.1999.

LIITTOJEN Uudet JÄSENET

PAPPISLIITTO

Varsinaiset jäsenet:

Airola Lauri, Turku
Filppula, Tuija, Varpaisjärven srk
Hellström, Jarno, Mäntsälän srk
Huttunen, Heli, Helsingin srky/Munkkivuoren srk
Koskinen, Hannu, kaksoisjäsen
Kosonen, Ulla, Mynämäen srk
Kuoppala, Tatu, Turun ja Kaarinan srky/
Kaarinan srk
Leppänen, Seppo, Espoon srky/Esbo sv. förs
Mattila, Marko, Jurvan srk
Pelkonen, Mikko, Helsingin srky/Paavalin srk
Rantala, Liisa, Lieksan srk
Reinikainen, Kimmo, Nurmeksien srk
Seppänen, Lauri, Suomen ev.lut opiskelija-
ja koululaislähetys ry
Vasari, Antti, Hyrynsalmen srk
Wrang, Mia, Espoon srky/Olarin srk
Äärelä, Torsti, Kajaanin srk

Maisterijäsenet:

Lehtola, Henri, Helsinki
Mäkelä, Mikko, Helsingin NMKY
Palmén, Ritva, Kotkan kaupunki/Karhulan
lukio

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

Hintsala, Leena, diakonissa, Kempele
Huotari, Pia, diakoni, Kärkölän srk
Karhapää, Leena, diakonissa, Joensuun srky/
Rantakylä
Keisanen, Sami, diakoni, Lontoon Meri-
mieskirkko
Kervinen, Tuija, diakonissa, Jyväskylä
Pöyhönen, Mirja, diakonissa, Vesilahden srk
Rouvinen, Eeva, diakoni, Forssan srky

KANTTORI-URKURILIITTO

Huhtala, Sisko, kanttori, Lammin srk
Korhonen, Suv, Musm, A-kanttori, Orimattilan srk
Lohilahti, Merja, C-kanttori, Tampereen srky.

Jyväskylä ottaa vastaan uuden vuosituhannen tasokkaalla puheohjelmalla

Studia futura -luennot ja kansainvälinen seminaari Jyväskylän laajamuotoisen tapahtumasarjan järjestävinä tahoina ja/tai taloudellisina tukijoina toimivat paikalliset seurakunnat, Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän yliopisto, Kristillinen kulttuuriliitto ja opetusministeriö.

Puhe- ja keskusteluohjelma käynnistyy suurena paneelina, joka jatkuu koko syksyn Studia futura -luentosarjana joka toinen torstai klo 18 yliopiston juhlasalissa alkaen 23.9.1999. Jokaisessa studiassa on kaksi luentoa. Esitelmien pitäjät on valittu siten, että näkökulmat ovat keskenään jännitteisiä tai toisiaan täydentäviä. Aiheet ovat ajankohtaisia ja esittäjät maamme eturivin asiantuntijoita.

Tammikuun viikonvaihteessa 22.–23.1. pidetään korkeatasoinen **seminaari**, jonka valovoimaisimpia esiintyjiä ovat filosofi Gianni Vattimo (Italia) ja systemaattisen teologian professori Stephen Sykes (Englanti). Kotimaisista voimista mainittakoon Tuomo Mannermaa, Juha Sihvola, Eerik Lagerpetz, Kalevi Olin, Mikko Heikka ja myöhemmin nimettävä kirjallisuustieteen edustaja. Seminaarin yleisaihe on **Toivo ja luottamus epävarmuuksien maailmassa**. Ajankohta kannattaa merkitä heti kalenteriin! Yksityiskohtainen ohjelma seminaarista julkaistaan Cruxissa myöhemmin. Lähempiä tietoja tapahtumasarjasta saa seuraavilta henkilöiltä: Arvi Tuomi (050-521 5405) ja Jukka Keskitalo (050-521 5412).

Tule tunturipapiksi Lappiin!

Tarvitsemme Ylläkselle ja Kilpisjärvelle tunturipappeja. Tunturipappi talkoilee viikon verran lauantaista lauantaihin hoidaen hartaukset ja jumalanpalvelukset sekä tarvittaessa vihkimiset. Hänet nähdään ladulla, polulla ja rinteessä sekä uudessa kappelissa (Ylläs), joka kohoaa Äkäslompolon keskusta. Yöpymispaikka varataan. Muita korvauksia ei makseta. Jos olet kiinnostunut viikon tai useamman pestistä, niin ota yhteys turistipappi Vilho Vähäsarjaan, puhelin 016-538 789, sähköposti vilho.vahasarja@mail.suomi.net.

Tilastotiedettä

Varsinaiseksi tieteeksi, suorastaan salatieteeksi, on mennyt tämä tilastointi nykyään! Kun vuonna 1988 siirryttiin diakonian viranhaltijan päiväkirjasta kuukausittain täytettävään lomakkeeseen, tarkoituksena oli ajankohtaistaa ja **helpottaa** diakonian viranhaltijan työn tilastointia. Tavoitteena on kirjata välittömästi seurakuntalaisiin kohdistuvaa työtä. Tarkoituksena ei siis ollut tilastoida kaikkea viranhaltijan työtä, eikä mitata työntekijän ahkeruutta vaan tilastoinnissa tuli esille kolme työn painopistealuetta: yksilökohtainen työ, ryhmämuotoinen toiminta sekä kasvatus- ja ohjaustoiminta. Lisäksi tilastoitiin yksittäisiä diakoniatapahtumia.

Itse kaipasin alkuvuodet päiväkirjaa, joka mielestäni oli toiminut ihan hyvin enkä koskaan ollut kokenut sen täyttämistä mitenkään vaivalloisena. Kuukausilomakkeeseen tietojen hakeminen almanakan sutuisilta sivuilta oli mielestäni paljon työläämpää kuin päivittäinen päiväkirjan täyttäminen.

90-luvulla diakoniatyön luonne on muuttunut monella tapaa. Kuukausittainen tilastointilomake ei ole enää aikoihin vastannut tarkoitustaan. Viime marraskuussa kirkkohallitukselta tulivatkin uudet työmuotokohtaiset tilastotiedustelulomakkeet, jotka otetaan käyttöön vuonna 2000, mutta joihin jo tänä vuonna tutustutaan kokoamalla tämän vuoden tiedot näille lomakkeille. Saatekirjelmässä todetaan kauniisti: »Tilastojen merkitys edunvalvonnassa ja yleisinformaation antajana on kasvanut voimakkaasti ja tämä kehitys jatkuu. Tilastoilla ei kuitenkaan voida eikä ole tarkoitus mitata kaikkea seurakunnissa tapahtuvaa toimintaa tai yksittäisen työntekijän työtä. Niillä voidaan

kuitenkin tukea seurakuntien toiminnan suunnittelua ja välittää tietoa seurakuntien eri sidosryhmille.»

Diakoniatyön lomake on A5. Kuukausilomakkeesta on siis luovuttu ja lomakkeelle A5 kootaan vuosittain tiedot viranhaltijan omasta kalenterista, asiakaskortistosta sekä seurakunnan toimituspäiväkirjoista. Asiakaskontakteista pitää määrän lisäksi tilastoida myös paikka, missä asiakaskontakti on tapahtunut (kolme vaihtoehtoa), asiakkaan ikäryhmä (viisi vaihtoehtoa) sekä asiakaskontaktien sisältö (kuusi vaihtoehtoa — yksinkertaista, eikö totta?! Kyllä, jos tiedot ovat koneella, mutta entäs me (suuri enemmistö diakonian viranhaltijoista), jotka toimimme vielä vanhanaikaisilla kortistosysteemeillä?! Vaikka tekisin almanakkaani kuinka selkokieliset muistiinpanot asiakaskontakteistani, kuinka ihmeessä voin muistaa loppuvuodesta oliko tässä nimenomaisessa asiakaskontaktissa kysymyksessä sielunhoito vai terveyteen ja sairauteen liittyvät kysymykset vai joku muu annetus kuudesta vaihtoehdosta? Kaikista kohdatuista ihmisistä ei nimittäin ole edes mielekästä tehdä omaa korttia, vaan tiedot on todella almanakassa. Ja kuinka uskallan kuljetella mukanani almanakkaa, joka on täynnä salassapidon alla olevia asioita? Sitähän pitäisi säilyttää lukitussa kaapissa!

Ja entäs sitten muu tilastointi! Esim. vapaaehtois-työntekijöiden määrä: siihen kun ei saa ilmoittaa yhteisvastuukeräjiä (keräyksen järjestäjä antaa tämän tiedon) eikä pienryhmäohjaajia, jotka ilmoittavat eri kohdassa, mutta vain silloin, kun he saavat enintään kustannusten korvaukseksi luettavaa palkkiota! Hoh, hoijaa! Tulipa ikävä sitä vanhaa päiväkirjaa!!!

Jos tästä tilastouudistuksesta on jotain positiivista löydettävä, niin laihana lohdutuksena on tieto, että nyt tässä tilastointikurimuksessa ovat kaikki muutkin työntekijät meidän ammattikuntamme lisäksi. Nimitetään kirkkohallitus edellyttää, että työntekijöiden suorittamat käynnit tilastoidaan vuosittain erikseen myös muidenkin työntekijäryhmien kuin diakonian viranhaltijoiden osalta!

Helsingissä näppärät, nuoret diakoniatyöntekijät kehittivät kirkkohallituksen ohjeiden perusteella kuukausilomakkeen, joka helpottaa tietojen keruuta. Itse siirryin välittömästi vanhaan päiväkirjasysteemiin, joka pienin muutoksin palvelee hyvin nykyistä tilastointia. Valitettavasti kirjan suomenkielinen painos on loppunut, mutta ruotsinkielisenä sitä kyllä löytyy. Tuleepahan toisen kotimaisen harjoittelut samalla vaivalla!

Tilastoinnissa on nimittäin mieltä: se auttaa todellakin työn suunnittelussa ja arvioinnissa ja työn painopisteiden asettamisessa sekä antaa tärkeää tietoa eri sidosryhmille. Ja vaikka sillä ei työn määrää saisikaan mitata, niin usein kuitenkin luvut ovat niitä ainoita asioita, joita työnantaja osaa lukea, kun esim. rahanjaosta jollekin työalalle päätetään. Kannattaa siis todella perehtyä kirkkohallitukselta kirkkoherranvirastoille jo viime marraskuussa tulleisiin ohjeisiin ja tilastolomakkeisiin täyttöohjeineen!

KIRKON JA SEURAKUNTIEN RAKENTEET

Kansainvälisessä keskustelussa on jo ainakin 1960-luvulta lähtien ollut vireillä varsin määrätietoinen työskentely sopivan missionaarisen rakenteen hahmottamiseksi kristilliselle kirkolle ja seurakunnille. Keskusteluissa on tähdennetty, että kirkon rakenteita, sen organisaatiota, hallintoa, taloutta ja johtamiskulttuuria on jatkuvasti tutkittava muuttuvan maailman keskellä jotta rakenteet (virkarakenne, organisaatorakenne, hallintorakenne) yhä paremmin vastaisivat kirkon (julistus)tehtävän toteuttamista. Tässä yhteydessä on korostettu, että kirkon rakennetta määrää paitsi ympäröivä kulttuuri myös kirkon oma tehtävä ja sen olemus. On sellaisia rakenteita, jotka on aina säilytettävä ja sellaisia rakenteita, jotka ovat muutettavia. Rakenteita ei tule tarkastella erillään kirkon koko elämän, sen hengellisen ja moraalisen elämän uudistamisesta.

Tarkastelen seuraavassa (1) Suomen kirkossa käytävää tämän päivän rakennekeskustelua. Tämän jälkeen yritän arvioida (2) luterilaisesta perinteestä nousevaa rakenneajattelua lähtien kirkon tehtävästä ja olemuksesta. Lopuksi (3) valaisen yhdestä tulokulmasta toimintaympäristön asettamaa rankkaa haastetta kirkon työntekijöille.

I. AJANKOHTAINEN RAKENNEKESKUSTELU

Kirkon rakenneuudistuksesta on päättymässä olevalla vuosikymmenellä keskusteltu ehkä enemmän kuin muista asiakokonaisuuksista. Kymmenen vuotta sitten elettiin Kirkko 2000 -prosessin kuuminta aikaa. Prosessihan rakentui kirkon omaksuman kaksoisstrategian pohjalle, kun seurakuntaelämää uudistettiin yhtä aikaa syventävän ja avaavan toiminnan suuntaan. Syventävällä toiminnalla ymmärrettiin kirkon jäsenten kristillisen identiteetin vahvistamista ja uskoon sitoutuneiden seurakuntalaisten tietoisuuden lujittamista. Avaavalla toiminnalla ymmärrettiin seurakuntayhteyden avaamista niille, jotka ovat siitä etäällä. Kysymys oli uskon ja rakkauden keskinäisestä vuorovaikutuksesta, pureutumisesta perusteisiin ja avautumisesta ympäristölle.

Toimintarakenteet

Rakennekeskustelussa kirkolle avautui sitten vähitellen kolmipolkuinen etenemistapa. Prosessin kuudessa ensimmäistä polkua kutsuttiin hengellisen

uudistuksen reitiksi. Sillä ymmärrettiin jumalanpalveluselämän uudistamista, rukousta ja Raamatun lukemista. Saatiin uusi raamatunkäännös, Kotien rukouskirjaa painettiin ja levitettiin huikeat 750 000 kappaletta ja jumalanpalvelusuudistus kosketti lähes jokaista seurakuntaa.

Toista polkua kutsuttiin nimellä »vastuullinen elämäntapa». Aluksi sille oli vaikea löytää sisältöä, mutta taloudellinen lama kirvoitti kirkossa uudenlaisen diakonisen elämänasenteen mummonkamareineen, ruokapankkeineen ja lähimmäispalveluineen. Ilman tätä diakonista horisonttia piispojen kannanotto Kohti yhteistä hyvää tuskin olisi tullut viime kevään yhteiskuntakeskustelua maassamme ohjaavaksi ja viitoittavaksi asiakirjaksi, jossa luterilais-pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ongelmineenkin nähtiin ihmisten perusturvan kanalta säilyttämisen arvoiseksi yhteiskuntamuodoksi. Asiakirjan ympärillä syntynyt laajaa keskustelua puolesta ja vastaan on selostettu Kansantaloudellisissa aikakauskirjassa (sic!) 2/1999.

Kolmannella polulla etsittiin oikeata seurakuntarakennetta, jossa siirryttäisiin työntekijäkeskeisestä kirkosta korostamaan yhteistä seurakuntalaisvastuuta ihmisten asuinalueilla ja pienryhmissä. Erään prosessiasiakirjan motoksi valittiin »Pienet, toimivat yhteisöt, joissa vastuu jaetaan, jotka saavat elinvoimansa uudistuvasta jumalanpalveluselämästä ja avautuvat kansainväliseen ja lähipiiriin lähimmäisvastuuseen». Voidaan kai sanoa, että tämä polku on ollut kolmesta kirkkopolusta kiviin. Siihen on varmasti monia syitä, joita Kirkon tutkimuskeskuksen tulisi selvittää aika kiireiseen tahtiin. Tätä ennen olisi kirkon työntekijöiden yhdessä syytä jo hiukan oman etunsa nimissä kysellä toisiltaan, miksi seurakunnan maallikkajohtajat olivat työntekijöitä innokkaampia ajamaan rakenneuudistusta kirkkoon ja sen seurakuntiin.

Hallintorakenteet

Rakennekeskustelun pääpaino on ollut hallintorakenteen pohdintaa. Vuoden 1994 alussa saatiin päätökseen 20 vuoden työskentelyn jälkeen kirkon kokonaisuudistus. Samaan saumaan asettui myös kirkon keskushallinnon uudistus, jonka tuloksena syntyi uudenmuotoinen kirkkohallitus osastoineen.

Vuosina 1992 ja 1993 kirkolliskokous asetti kaksi komiteaa »keventämään» kirkon hallintoa ja

tekemään siitä joustavaa, nykyistä yksinkertaisempaa siten, että hallinto ja talous voisivat toimia yhdessä ehyenä kokonaisuutena. Kummankaan komitean, kirkon hallinnon keventämiskomitean ja seurakuntahallinnon uudistuskomitean, työ ei tuottanut sen kaltaista tulosta, että kirkko olisi voinut rakentaa jatkotyöskentelynsä suoraan näiden ajatusten pohjalta. Niissä ei otettu riittävän voimakkaasti huomioon sitä, mikä kirkolle kirkkona on luonteenomaista. Palautteen mukaan jo nyt olemassa oleva kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännöstö on riittävän väljä ja antaa mahdollisuuden seurakunnille järjestää oma hallintonsa mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kirkolliskokous päättikin syksyllä 1995 antaa kirkkohallituksen tehtäväksi tukea seurakunnissa tapahtuvia hallinnon uudistamishankkeita. Hallinnon uudistuksen jatkovalmisteluista kirkkohallituksen tuli jättää elokuun 1998 loppuun mennessä esitys kirkolliskokoukselle. Esitys on luvassa marraskuun 1999 kirkolliskokoukselle. Syksyllä siis keskustellaan.

Kirkon keskushallinnon piirissä on syntynyt asiakirja Seurakuntahallinnon kehittäminen (Suomen ev. lut. kirkon keskushallinto. Sarja C 1998: 2). Siinä todetaan ensiksikin, että hallinnon kehittämisessä on suuri merkitys sillä, minkälaiset käytännöt vallitsevat esimerkiksi informaation kulussa tai asioiden esittelystä ja yleensäkin seurakunnan strategisessa suunnittelussa ja johtamisessa.

Yksittäisen seurakunnan hallintorakenteissa ei ole metinön mukaan suuria ongelmia. Kirkkovaltuustojen ja kirkkoneuvostojen jäsenmäärää ehdotetaan vähennettäväksi. Kirkkoherra ei enää olisi esityksen mukaan itseoikeutettu kirkkoneuvoston puheenjohtaja. Paperissa kysellään varovasti, mitä mahdollisuuksia olisi tarkistaa seurakunnan hallintoelinten ja tuomiokapitulin toimivaltaa niin, että vastuu papinvirkojen tulemisesta hoidetuksi siirtyy tuomiokapitulilta seurakunnan toimielimelle. Tämähän on uusi Ruotsin malli.

Seurakuntayhtymien hallinnon kehittäminen nähdään ongelmalliseksi muutostoiveiden keskinäisen ristiriitaisuuden vuoksi. Päätöksentekoa halutaan keskittää, yhteisesti hoidettavien tehtävien määrää toivotaan lisäävän ja paikallisseurakunnille odotetaan lisää itsenäisyyttä. Yhtälö ei toimi. Helsingin ja eräiden toisten seurakuntayhtymien ratkaisut kertovat, että yhtä ja toista voidaan tehdä nykyisenkin lainsäädännön puitteissa. Uudistuksia — jos niitä nyt todella on — täytyy seurata ja yhtymähallintoa kehittää, kun yhtymästä on tulossa kirkon hallinnon perusrakenne kuntauudistuk-

»Kirkossa on kahdenlaisia rakenteita. On konstitutiivisia rakenteita, jotka ovat kirkolle ominaisia kirkkona. Lisäksi on tarkoituksenmukaisuusrakenteita, joita voidaan vaihdella. Kaikki hallinto ei ole tarkoituksenmukaisuushallintoa.»

sen pyörähtäessä käyntiin ja pienten kuntien yhdistyessä suuriksi kuntakokonaisuuksiksi.

2. KIRKON OLEMUS JA KIRKON RAKENTEET

Kirkossa kaikki tähtää vanhurskauttamiseen. Sana ja sakramentit synnyttävät rakkauteen vaikuttavan uskon. Vanhurskauttavan uskon saamiseksi on Jumala perustanut viran. Kaikki kastetut muodostavat kirkon yhteisen pappeuden. Seurakunta kantaa kokonaisvastuun kirkon perustoiminnoista kuten sananjulistuksesta, sakramenttien jakamisesta ja muista kirkon hengelliseen elämään kuuluvista tehtävistä. Kaikki tähtää vanhurskauttamiseen, johon myös kirkon rakenteiden tulee kiinnittyä sitä tosiasiaa palvelemaan.

Pysyvät rakenteet ja muutettavat rakenteet

Tästä seuraa, että kirkossa on olennaisesti kahdenlaisia rakenteita. On konstitutiivisia rakenteita, jotka ovat kirkolle ominaisia kirkkona. Tällaisia ovat sanan julistaminen, sakramenttien hoitaminen ja virka, yhteisen pappeuden virka ja palveluviran pappeuden virka. Lisäksi on tarkoituksenmukaisuusrakenteita, joita voidaan vaihdella ja jotka auttavat päätehtävän toteutumista. Kaikki hallinto ei ole tarkoituksenmukaisuushallintoa, vaikka näin on lähes kaikissa kirkon komiteoissa viimeaikoina virheellisesti väitetty. Virhetulkinnan vuoksi käteen on jäänyt paljon turhaa paperia. On pysyviä hallintorakenteita ja vaihdettavia harkinnanvaraisia hallintorakenteita.

Yhteinen pappeus on nykyistä demokratiaa vanhempi ja pitemmälle kehitetty kansalaistoiminnan muoto, sillä Uuden testamentin mukaan kaikki kastetut ovat pappeja ja kuninkaita. Jokaisella on oikeus kiitospalveluun rukouksessa, joka on vähintään yhtä keskeinen vaikuttamisen kanava kuin ammattiyhdistystoiminta. Kukin toimii täysin luomisvaltuuksin perheissä, järjestäytyneessä yhteiskunnassa ja Jumalan luomassa maailmassa. Tässä merkityksessä pyhä kaste on ainoa todellinen papinvihtäminen. Jokaisen kirkon jäsenen on mahdollisuus toimia jättiläisenä, jonka tehtävänä on rukouksen ja pahan vastarinnan avulla estää taivaan kanta romahtamasta ihmiskunnan päälle ja tuhoamasta sitä.

Kastettujen yhteisen pappeuden keskeltä kirkko kutsuu ordinaatiossa miehiä ja naisia pappisvirkaan, joka on asetettu sanan ja sakramenttien hoitamista varten. Armonvälineiden hoito (administraatio) on kirkon pysyvää ja muuttamatonta hallintoa. Tämä kirkon olennainen rakenneosaa on luotu kirkkoon sen varsinaisinta tehtävää eli uskon

syntymistä varten. Pappisvirka huolehtii koko kirkon puolesta armonvälineistä pelastavan uskon syntymiseksi. Se on itsensä Kristuksen asettama, kun hän valitessaan apostolit perusti evankeliumin julistamisen viran.

Kirkon rakennekeskustelun jatkuvana jarruna on ollut hankaluus ymmärtää kirkon hallinnon ja rakenteiden ominaislaatua. Useat ongelmat voidaan palauttaa kirkollista valtaa koskevaksi kysymykseksi.

Kirkollinen valta ja sen käyttö

Kirkollinen valta on kaikilla kastetuilla kirkon jäsenillä paikalliskirkossa ja sen seurakunnissa. On erotettava toisistaan vallan hallussa oleminen ja vallan käyttäminen. Vaikka kaikilla kastetuilla on valta, kaikki eivät sitä käytä. Kirkon palveluvirka käyttää hengellistä armonvälineiden hoitovaltaa kaikkien kastettujen puolesta, joilla on tämä valta. Jumalan kansan puolesta piispa valvoo armonvälineiden hoitovallan käyttöä. Kirkkokansan jäsenillä on myös suora tie tämän käyttövallan kontrollointiin valituskäytännön perusteella.

Armonvälineiden palveluvirka halutaan laajentaa kirkossa myös diakonaattia koskevaksi, asia tulee syksyllä kirkolliskokouksen päätettäväksi. Kirkolliskokouksella ei liene (eikä ole syytäkään) muuta mahdollisuutta kuin saattaa kunnialliseen päätökseen myös toiminta- ja hallintorakenteiden osalta se virkakehitys, jonka jo vuoden 1948 kirkolliskokous on ottanut vahvistaessaan nykyisen Kristinopin virka-artiklan (53), joka kuuluu: »Armonvälineiden hoitamiseksi Jumala on asettanut seurakuntaansa papin viran. Samoin Jumala on lähimmäisten henkilökohtaiseksi auttamiseksi ja palvelemiseksi asettanut seurakuntapalvelijan: diakonin ja diakonissan viran.» Kirkkokäsikirjassa viran laajennus diakonaatin suuntaan on toteutettu diakonian virkaan vihkimyksessä, jonka piispa toimittaa.

Kirkon pysyvään rakenteeseen kuuluu sen virka (pappisvirka ja kohta ehkä diakonaatti), jota piispa valvoo ja joka Jumalan kansan puolesta käyttää kirkossa sille kuuluvaa armonvälineiden ja diakonian administraatiota. Eikö tämä olisikin johdonmukaista seurausta ajatukselle uskona ja rakkaute-na todellistuvasta Jumalan sanasta!

Monia käytännön asioita kuten seurakunnan, hiippakuntien ja kirkon hallintoa ja taloutta hoidetaan synodaalisesti eli siten, että päättäviin hallintoelimiin eri organisaatioiden tasolla valitaan edustajia yhteisen pappeuden ja viran edustajista. Nämä organisaatio- ja hallintorakenteet ovat muuttuvaisia ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohdista määräytyviä. Kysymys ei ole yhteisen pappeuden ja viran edustajien valtavaistelusta, vaan yhteisen tien (syn-odos) raivaamisesta sille, että Sana saisi palvella seurakuntaa ja synnyttää siinä uskoa ja rakkautta.

Suurella vaivalla aikaansaadut hallintoremontit ovat kaatuneet kirkossa usein siihen, että yhteisen

pappeuden ja palveluviran pappeuden synodaalisille ratkaisuille on esitetty vaihtoehtoehtoja, jotka ovat nousseet valtiollisen ja kunnallisen demokratiakokeilun piiristä. Kirkon hengellinen, sen synodaalinen ja piispallinen luonne on jäänyt takalalle ja tilalle on astunut parlamentaarisen demokratian pelinsäännöt ja niiden yhteiskuntafilosofia. Tämä on valitettavaa aikana, kun parlamentaarinen demokratia näyttäytyy usein ulospäin sosiaalisina ja taloudellisina valtarühmittyminä, jotka yrittävät voittaa massat puolelleen ihmisielen alimpiin kerroksiin vetoavan modernin propagandakoneiston avulla.

Demokratia kirkon hallinnossa

Demokratiaa, joka perustuu Aristoteleen klassiseen samanlaisuutena ymmärrettyyn tasa-arvoisuuden periaatteeseen, voidaan vain suuresti tulkittuna soveltaa kirkon hallintoon ja rakennekeskusteluun. Kansan ääni on Jumalan ääni vain tarkoituksenmukaisuuskysymyksissä. Pelastusta koskevissa kysymyksissä Jumalan saarnattu sana on Jumalan ääni. Modernin yhteiskunnan sydäimestä nouseva demokratiapaine ja kirkon perinteestä nouseva virkarakenne (palveluvirka ja kastettujen virka) muodostavat kirkon rakennekeskustelun pysyvän jännityskentän. Kirkko katsokoon, ettei tämä jännitys laukea seurakuntahallintoa ja kirkon asiaa pysyvästi vahingoittavalla tavalla.

3. KÄYTÄNNÖLLISEN ATEISMIN HAASTE

Skotlantilainen professori Steve Bruce herätti elokuussa 1998 Helsingissä pidetyssä uskontososiologien konferenssissa huomiota ajatuksillaan, jotka ovat myös kirkon kannalta kiinnostavia. Hän sanoi, että Euroopassa on jo yhteiskuntia, joissa ihmiset eivät »kuule» uskontoa samassa mielessä kuin epämusikaalinen ihminen ei kuule eroja sävelten välillä.

Uskonnollinen ihminen, homo religiosus, on tullut tiensä päähän. Brucen mukaan on useita yhteiskuntia, Englanti, Hollanti, Australia ja Kanada, joissa laaja enemmistö väestöstä ei osoita minkäänlaista kiinnostusta uskonnollisiin kysymyksiin. Hän tekikin ennenkuulumattoman johtopäätöksen: Uskonnollisuus ei kuulu ihmisen syntymävarustukseen, se on kulttuurin tuotetta.

Vaikka ei allekirjoittaisikaan kaikkia Brucen väitteitä, on hyvä muistaa, että uskontojen ja kirkkojen piirissä on jo kauan puhuttu teoreettisen ateismin ohella »käytännöllisestä ateismista», jossa asettaudutaan ihmisen itseriittävyuden nimissä uskonnon ulkopuolelle. Tällöin ei enää kielletä Jumalan olemassaoloa; siinähan vielä otetaan kantaa uskonnolliseen kysymykseen. Jumala ja uskonto ovat ei-mitään. Asia yksinkertaisesti ohitetaan arjessa.

Uskontososiologiiden esiin tuoma ilmiö voidaan asettaa sosiokulttuurisiin yhteyksiinsä. Yksilön oi-

»Yksilön itselleen hankkimien oikeuksien korostaminen on johtanut siihen, että totta on se, mitä kukin pitää totena. Ihminen shoppailee ideologisessa valintamyymälässä; oikeana uskona ja tosi jumalana pidetään sitä, mikä minulle tällä hetkellä tuntuu sopivimmalta.»

keuksien kehitys länsimaissa on vaikuttanut uskontoon ratkaisevammin kuin on osattu ajatella. Yksilön itselleen hankkimien oikeuksien korostaminen on johtanut siihen, että totta on se, mitä kukin pitää totena. Ihminen shoppailee ideologisessa valintamyymälässä; oikeana uskona ja tosi jumalana pidetään sitä, mikä minulle tällä hetkellä tuntuu sopivimmalta. Näin uskonto tunte-massamme ja oppimassamme muodossa käy mahdottomaksi.

Sanotun kaltainen uskontokehitys ei kuitenkaan ole viimeinen sana asiassa. On selvää, että kestävää elämänmuotoa ei voida kerta kaikkiaan rakentaa ihmisen itseriittävyuden varaan. Siksi haurasta tekoa ihminen on. Kysymys on oleellisesti siitä, miten esimerkiksi kirkon johto, työntekijät ja kirkkokansa kykenevät ennakoimaan tulevan kulttuurimuutoksen ja ottamaan huomioon opetuksessa, julistuksessa ja toiminnan sisällössä niitä kehityssuuntia, jotka jo ojentautuvat tähän päivään sekularisaation tuolta puolen. Tässä tarvitaan näkökykyä.

Teologian piirissä on jopa tuotu esiin ajatus, että sanoma Jumalasta voi osoittautua välttämättömyydessään ja voimassaan mieliinpainuvimmaksi siellä, missä Jumalaa väitetysti ei ole. Juuri siellä Jumala astuisi julistuksessa esiin.

Martin Heidegger on puhunut metafyyisistä maailmankatosta, joka ennen kaareutui suojelevana maailman yllä, mutta joka nyt on revitty pois. Eräänlainen tyhjän paikan kammo on korvannut uskonnon. Kullakin yhteiskunnan osalla on oma arvojärjestelmänsä ja kullakin ihmisellä oma saateenvarjonsa, jonka alta etsii tilapäissuojaa. Myös moraaliperusta on pirstoutumassa.

Tähän asti on luterilaisuudessa opetettu ihmisten käyttäytymistä säätelevän moraalikoordinaation ykseyttä. Kirkon perinteessä on ajateltu, että kymmenen käskyn laissa ihmiselämän suojelemiseksi on tuotu julki ihmiskunnan yhteinen taju

oikeasta ja hyvästä. Tätä moraali-ykseyttä kirkon vain tulee kirkastaa julistuksellaan, opetuksellaan ja kasvatuksellaan erityisesti silloin, kun kompassineula ihmisen itsekkyyden vuoksi alkaa pyöriä väkärää ja ihminen eksyy kotipolulta.

Nyt herääkin kysymys, pysyvätkö oikeudenmukaisuuden, lähimmäisenrakkauden ja toisen

asemaan asettumisen keskeiset arvot yhteisinä. Ilman yhteisiä arvoja kasvatuksen edellytykset huononevat ratkaisevasti ja yhteiskunnassa eri osapuolten tekemien sopimusten noudattamis pohja pettää. Suomihan elää tällä hetkellä henkeään pidätellen sellaisessa lähinaapurustossa, jossa moraalilyhteys on uskonnon kieltämisen myötä kadonnut ja yhteiskunta on hajoamispisteessä. Äskeisessä televisiohaastattelussa venäläinen kirjailija Edvard Radzinski sanoi jälkipolvia varoittavasti, että Stalin opetti vihaamaan, ilmiantamaan ja pettämään sen kansan, jolla oli ymmärrys anteeksiannosta ja myötätunnosta.

Myös läntiset yhteiskunnat voivat uskonnosta irtautuessaan aivan samalla tavoin menettää — ja ovat jo osin menettäneetkin — käsityskyvyn oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta. »Pelkään, että jäämme pelkän itsekkyyden varaan, jos ihmisiä eivät enää sido jaetut uskomukset ja arvot», Bruce sanoi Helsingissä. »Kun ihmiset uskoivat Jumalaan, oli kuin jokaisen henkilökohtaisella käytöksellä olisi todistaja.» Kirkko tekisi palveluksen koko kansalle, jos se pystyisi pitämään yhteyttä erityyppisiin väestöryhmiin ja tuomaan esiin uskonperintönsä aitona ja kirkkaana. On tultu tienhaaraan. Ihmiset ovat herkässä, kun ajatellaan irtautumista kansankirkosta. Paljon riippuu siitä, mil-laisiksi rakentuvat suhteet kirkon (työntekijöiden) ja kansan välillä ja onko se mitä julistamme, ope-tamme ja teemme totta sen lisäksi, että kirkko toimii oikeissa kansankirkollisissa rakenteissa.

Kirjoittaja on Lahden Launeen kirkkoherra.

DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN VERKOSTOROLIT JA YHTEISTYÖVERKOSTOJEN KEHITTÄMINEN

Artikkeli perustuu kirjoittajan pro gradu -tutkielmaan Tampereen yliopiston hallintotieteen laitokselle syyskuussa 1998. Tutkimuksen kohteena oli seurakunnan diakoniaityön tekemä yhteistyö eri verkostoissa. Tutkimuksen peruskysymyksenä oli selvittää, kuinka diakoniaityöntekijät arvioivat erilaisissa verkostoissa tapahtuvaa seurakunnan diakoniaityön ja muiden yhteistyötahojen välistä yhteistyötä. Tutkimus tehtiin haastattelemalla Lapuan hiippakunnan alueella kahdeksan (8) eri seurakunnan diakoniaityöntekijöitä. Osa seurakunnista oli suuria, toiset pieniä, sekä maaseutu- että kaupunkiseurakuntia.

Seurakunnan diakoniaityön alueella tehtiin paljon yhteistyötä sekä oman organisaation eli seurakunnan että muiden tahojen kanssa. Seurakunnan sisällä eniten yhteistyötä oli diakoniaityöntekijöiden kesken ja nuorisotyöntekijöiden kanssa. Kunnallisista yhteistyökumppaneista eniten olivat esillä terveydenhuolto ja sosiaalitoimi, siten että painopiste oli selvästi sosiaalitoimen puolella.

Yhteistyön tekemistä vaikeutti seurakunnan sisällä yhteistyön suunnittelun lyhyt aikajänne. Yhteiset suunnitelmat olivat lähinnä tilanne- tai tempauskohtaisia. Edelleen seurakunnan sisällä oli havaittavissa reviirijattelua, joka viittaa hierarkkiseen organisaatiokäsitykseen eikä edesauta yhteistyöverkostojen toimintaa. Diakoniaityöntekijöiden ja seurakunnan ulkopuolisten yhteistyötahojen välisestä verkostomaisesta yhteistyöstä lisää seuraavaksi tarkemmin.

VERKOSTOKÄSITYKSET

Aluksi muutama sana yleensä verkostoista ja diakoniaityöntekijöiden verkostokäsityksistä.

»Yhteysverkosto on palvelutarjoajien vapaaehtoinen yhteenliittymä, jonka jäsenet ovat yhteydessä toisiinsa ohjatakseen asiakkaita työntekijältä toiselle verkoston sisällä, koordinoidakseen asiakaisiin liittyvää työtä tai jostain muusta syystä». Toisin sanoen verkosto perustuu keskinäiselle luotamukselle, kunnioitukselle ja yhteisille arvoille,

jolloin korostuu tasa-arvo ja keskinäisten etujen jakaminen. Verkostoissa suhteet ovat määrittelemättömiä, epävirallisia ja paremminkin kumppanuussuhteita. (Øvretveit 1993, 77.)

Diakoniaityöntekijöiden tuntui olevan vaikea kuvata tai määritellä sanoin verkostoa. Vastauksista on poimittavissa ensinnäkin metaforat eli kieli- tai mielikuvat, joita olivat kuvaukset hämähäkin verkosta tai suojaverkosta. Käsitys korostaa verkoston sidoksellista ominaisuutta, jossa yhden verkoston jäsenen teot vaikuttavat myös muiden jäsenten elämään. Toiseksi verkosto koettiin ihmisten sosiaalisiin suhteisiin liittyvänä suhdevyyhtenä, jossa useat tahot toimivat yhdessä jonkun asiakkaan tukiverkkona. Kolmas näkemys korosti verkoston työnjaollista ja ns. synergiaetuja tuottavia ominaisuuksia. Verkoston toiminnan sanottiin vähentävän työn päällekkäisyyksiä ja lisäävän tavoitteellisuutta.

Diakoniaityöntekijöiden verkostokäsityksiä voidaan yrittää analysoida termien **verkkoutuminen** ja **verkostoituminen** avulla (Raatikainen 1994, 31). Tärkeää on erottaa nämä toisistaan. Verkkoutuminen lähtee liikkeelle yksittäisestä toimijasta, joka voi olla asiakas, yhteistyökumppani tai vaikka diakoniaityöntekijä itse. Hän luo tarvitsemansa verkoston sellaisista ihmisistä, joiden apua, tietoja tai neuvoja hän tietää tai luulee tarvitsevansa tulevaisuudessa. Toimija pitää yllä verkostoaan parhaaksi katsomallaan tavalla. Sen sijaan verkostoitumisprosessissa diakoniaityöntekijä ja muut toimijat ovat kukin jäsenenä laajemmassa verkkokokonaisuudessa. Yhteistyön tekeminen on monisyisempää ja usein vaikeampaa, koska jokaisella toimijalla on omat tavoitteensa. Verkostoissa jokaisella jäsenellä voi olla vain »yksi ääni» ja siksi kukaan ei voi yksinään sanella verkoston toimintatapoja. Verkosto toimii neuvottelemalla ja keskenään tehtäviä jakaen. Yhteistyöhön osallistuvan olisi hyvä tiedostaa, onko kulloinkin kyse verkkoutumisesta vai verkostoitumisesta. Verkkoutuminen sallii yksinaisen toiminnan mutta verkostoitumisessa sen sijaan kyse on moniäänisyydestä. Mukana olijan omaksumien roolien pitää olla erilaiset tilanteesta riippuen.

VERKOSTOROOLIT

Diakoniatyöntekijät kertoivat omista rooleistaan: »Olen käytännön toteuttaja / ... katalysaattori / ... asiantuntija / ... seurakunnan työntekijä tai edustaja.» Diakoniatyöntekijät kokivat olevansa virallisissa yhteistyökuvioissa asiantuntijoita, seurakunnan edustajia. Vapaaehtoissektorin kanssa tehtävässä yhteistyössä heidän roolinsa oli toisenlainen: »Olen kokoonkutsuja / ... ohjelman suorittaja / ... tuuppia.» Vapaaehtoisjärjestöjen yhteydessä diakoniatyöntekijöiden rooli oli toimia enemmän johtavassa tai ohjaavassa roolissa aloitteentekijänä. Diakoniatyöntekijöiden panos oli vapaaehtoiskentän kanssa toimittaessa aktiivisempi kuin julkisen sektorin kanssa. Diakoniatyöntekijöiden omaksuma rooli vapaaehtoissektorin kanssa tehtävässä yhteistyössä syntyy verkkoutumiskäsityksen kautta. Sen sijaan julkisen tahon kanssa tehtävässä yhteistyössä rooli on enemmän verkostomainen. Julkisten palvelujen kohdalla haastateltavat sanoivat olevansa sivusta seuraajia ja kuuntelijoita, jotka vastaavat kun jotakin kysytään. »Olen sellainen sivusta seuraaja ja kuuntelija.»

Peter Monge (1987, 244–245, 255) on esittänyt seuraavat yhteistyöroolit: jäsenyysero, yhdyshenkilön rooli, tähtirooli, eristäytyjän rooli ja rajojen rikkojan rooli. Kaikkein kiinnostavin verkostorooli on rajojen rikkojan rooli, joka Adamsin mukaan toimii linkkinä organisaation ja sen ympäristön välillä. Hänen mukaansa rajojen rikkojan täytyy kehittää kaksi erilaista verkostoa; sisäinen ja ulkoinen. Rajojen rikkoja palvelee siten yhdyshenkilönä näiden kahden verkoston välissä. Hänen roolinsa on kompleksinen, sillä rajojen rikkojan tulee tunnistaa herkästi erilaisia sosiaalisia vihteitä ja olla joustava hyväksymään eri olosuhteista johtuva erilainen käyttäytyminen. Rajojen rikkojan on tiedonvälitystehtävänsään pystyttävä löytämään relevanttia tietoja ja suodattamaan se ja muokkaamaan informaatio kulloisenkin organisaation omalle kielelle. Haastattelussa tuli ilmi joitakin kertoja kyseinen rajojen rikkojan rooli, esimerkiksi tilanteissa, joissa diakoniatyöntekijä joutui oman seurakuntansa ja vapaaehtoisjärjestöjen väliseksi tulkiksi. Oman organisaation vastustus tuntui työntekijästä hämmäntävältä. Hän koki rikkovansa jotakin kirjoittamatonta sääntöä.

Se, minkälaiseksi diakoniatyöntekijän yhteistyö-

rooli käytännössä muodostuu, voidaan johtaa toisaalta seurakuntaorganisaation tavasta suhtautua diakoniatyöntekijöiden seurakunnan ulkopuolella tekemään yhteistyöhön ja toisaalta diakoniatyöntekijöiden omasta asennoitumisesta. Päätelmiä voidaan havainnollistaa nelikentän avulla. Nelikentän ulottuvuuksia voidaan kuvata kahdella karkealla dikotomiolla. Ensinnäkin Harisalon mukaan verkosto voidaan ymmärtää perinteisesti, jolloin verkostokäsitys rakentuu hierarkian pohjalle. Hierarkkinen verkosto on linjaorganisaation kaltainen, joka haarautuu ylhäältä alaspäin eri haaroihin. Tällöin toimija A ei voi olla suoraan yhteydessä toimija B:hen. Yhteydenpito tapahtuu linjaorganisaatiota noudattaen jäykästi ja byrokraattisesti. Hierarkkisen verkoston vastakohtana Harisalo esittää vertainen–vertainen -verkoston, jossa kukin toimija voi vapaasti olla yhteydessä kaikkiin osapuoliin. Verkoston toiminta on joustavaa ja epämuodollista. Nelikentän ensimmäisen ulottuvuuden muodostaa käsitys verkoston rakenteesta ja siitä johtuva toimintatapa. Seurakunnan toimintaa ja suhtautumista verkostoyhteistyöhön arvioidaan tällä jatkumolla. Arvio on karkea, eikä mikään seurakunta puhtaasti asetu jompaankumpaan ääripäähän. Toisena ulottuvuutena on diakoniatyöntekijöiden oma aktiivisuus tai passiivisuus seurakunnan ulkopuolella tapahtuvassa yhteistyössä. Toisin sanoen kaikki diakoniatyöntekijät tekevät yhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa, mutta heidän osallistumisensa intensiteetti yhteistyöhön vaihtelee aktiivisuudeltaan.

Kuvio: Diakoniatyöntekijöiden yhteistyöroolit nelikentässä

	Yhteistyön toteutuminen srk:ssa	
	hierarkkinen	verkostomainen
passiivinen osallistuminen	A : »sulkeutujat»	B : »hidastajat»
Diakoniatyöntekijöiden panos srk:n ulkopuolisessa yhteistyössä		
aktiivinen osallistuminen	C : »kapinalliset»	D : »tekijät»

A) Diakoniatyöntekijöiden oma asennoituminen tehtävään yhteistyöhön oli vetäytyvä. He toimivat mielellään taustatukena eivätkä ottaneet näkyvää roolia juuri missään yhteistyösuhteissaan. Seurakunnan suhtautuminen verkostoyhteistyöhön oli periaatteessa myönteistä, mutta seurakunnan

työalojen välisessä yhteistyössä oli paljon reviiri-ajattelua. Työalojen keskinäinen yhteistyö sujui hierarkkisesti ja se aiheutti diakoniatyöntekijöille vaikeuksia orientoitua seurakunnan ulkopuolisissa yhteistyössä.

B) Diakoniatyöntekijöillä oli paljon yhteistyötä eri tahojen kanssa ja se tuntui sujuvan ihan hyvin. Kuitenkin heidän osallistumattomuutensa yhteistyöpalaveriin oli tutkijan mielestä sellainen signaali, joka osoitti heidän pysyvän mieluummin oman organisaation sisällä ja omissa tehtävissä. Seurakuntien työskentelytavoissa oli mukana uudenlaista ajattelua, joka ilmeni esimerkiksi luottamuselinten tarkoituksenmukaisella hyväksikäytöllä ja avoimuutena seurakunnan ulkopuolelle. Seurakunnissa oli yhteistä suunnittelua ja halua kokeilla uusia työmuotoja.

C) Työntekijät olivat aktiivisia erilaisissa yhteistyösuhteissaan. Eräs työntekijä tuntui olevan enemmän vapaaehtoisjärjestöjen työntekijä kuin oman seurakunnan diakoniatyöntekijä. Seurakunnat olivat kuitenkin hyvin hierarkkisia. Esimiehen suhtautuminen yhteistyöhön oli joko välinpitämättömyyttä tai sitten hyvin rajoittavaa. Seurakunnan ulkopuolinen yhteistyö erilaisissa yhteistyöverkostoissa oli diakoniatyöntekijöiden vastausten perusteella hankalaa tai jopa kiellettyä, ellei siihen ollut esimiehen lupaa.

D) Pienissä seurakunnissa lähes kaikki paikkakunnalla asuvat henkilöt tuntevat toisensa. Siksi diakoniatyöntekijöiden harjoittama yhteistyö eri tahojen kanssa oli saumatonta. Seurakuntaorganisaatiotkin olivat pieniä ja niiden oli jo kokonsa puolesta pakko suuntautua seurakuntarajojen ulkopuolelle. Usean diakoniatyöntekijän seurakunnissa tehtävien jakaminen on helpompaa. Esimiehen suhtautumisesta tehtävään ulkopuoliseen yhteistyöhön haastattelut totesivat kirkkoherran viestittäneen, että yhteistyön tekeminen oli suositeltavaa jaksamisen ja ajan riittämisen rajoissa. Seurakunnassa oli jaettu työtehtäviä sen mukaan miten kullakin oli kiinnostusta ja halua.

Edellä ollut tyypittely on tehty haastattelun pohjalta ja kaikki sijoittelut voidaan perustella haastateltavien omilla lausunnoilla, mukana on varmasti myös haastattelijan tulkintaa. Eniten diakoniatyöntekijöitä sijoittuu verkostomaisesti orientoituneen seurakunnan ja aktiivisen osallistumisen alueelle. Verkostomaisen ajattelun ja työskentelytavan omaavia seurakuntia oli enemmistö, kuten myös aktiivisesti yhteistyöhön osallistuvia diakoniatyöntekijöitä.

Diakoniatyöntekijöiden omia, mutta myös muiden yhteistyökumppaneiden rooleja saattaisi selvittää, jos verkostojen pelisäännöt olisivat kaikkien tiedossa ja yhteneväiset. Vaikka verkostoista puhutaan seurakunnissa nykyään runsaasti, monet diakoniatyöntekijät eivät kuitenkaan osanneet tarkalleen määritellä, mitä he verkostolla oikeastaan tarkoittavat. Verkkoutumis- ja verkostoitumisprosessien erottaminen toisistaan oli vaikeaa ja tästä johtuen myös yhteistyötapojen erilaisuuden mieltäminen. Verkostojen toimintaa ei voi niiden luonteen mukaisesti suunnitella vuosiksi eteenpäin, vaan verkostoille tulee sallia tilanteenmukaisuus ja tietty »ameebamaisuus». Silti verkostoyhteistyölle olisi hyvä luoda »yleiset pelisäännöt». Pelisäännöt voivat sisältää esimerkiksi yhteistyötapaamisten puitteet ja käsiteltävien asioiden yleisluonteen. Kunkin yhteistyökumppanin tulisi tietää muiden parhaat osaamisalueet, jotta niitä akuutissa tilanteessa voitaisiin hyödyntää. Pelisäännöt voisivat lisäksi ottaa kantaa kunkin jäsenen toimintavaltuuksiin, ts. mitkä valtuudet kullakin jäsenellä on omalta organisaatioltaan ja mikä yleensä on verkoston toiminnan tavoite.

Verkostat voidaan mieltää Harisalon tapaan sosiaalisina investointeina. Yhteistyöhön lähdetään usein valmistautumatta ja ilman tarkasti määriteltyjä tavoitteita, jolloin lopputuloksena on epämääräisiä päätöksiä ja toimintasuunnitelmia, jotka eivät toteudu. Verkoston mieltäminen investointina lisää toimijoiden panostusta asiaan ja tekee esimerkiksi verkostatapaamiset sallitummiksi, johon käytetty aika ei ole pois jostakin »tärkeämmästä». Verkosto on luonteeltaan löyhäsidosinen ja dynaaminen. Ts. jos verkoston toimintaa sidotaan liikaa esimerkiksi erilaisin ohjein, se menettää vapautensa. Liikaa sidottu/ohjattu/määritelty verkosto muistuttaa byrokratiaa. Verkostolle tulee suoda sen toiminnallinen avoimuus ja mahdollisuus toimia jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Verkoston toimintaa pitäisi ohjata sen tavoitteellisuus, ei säädökset. Verkoston toiminta voi onnistua vain, jos sillä on kunkin osallistujaorganisaation johdon tuki takanaan. Verkostat tarjoavat yksinään työskentelevälle diakoniatyöntekijälle puuttuvan saman alan työtoveruuden ja kaikille mahdollisuuden saada tarvittaessa parasta mahdollista tukea, apua ja neuvoja muilta verkoston jäseniltä. Eräs tutkimuksessa haastatelluista diakoniatyöntekijöistä tiivistä verkoston toimintaidean: »Verkostojen idea on logistinen.» Siis oikea apu oikeaan aikaan ja paikkaan.

Kirjoittaja on diakonissa, hallintotieteen maisteri ja sairaanhoidonjohtaja, joka toimii kouluttajana.

Leirityöajan hyvitystä on tarkistettava

Meidän pappien työssä leirityö liittyy pääosin rippikoulun pitoon. Itse rippikoulun asema on kirkossamme, onneksi, koettu hyvin merkittävänä. Siihen on monin tavoin satsattu. Rippikoulun hyvinvoinnista kannetaan eri tahoilla huolta.

On monia eri tapoja pitää rippikoulua. Leiristä vastaavan henkilökunnan määrä vaihtelee eri puolilla maata. Samoin vaihtelee mukana olevien työntekijöiden keskinäinen työnjako. Yhä useammassa seurakunnassa työtä tehdään tiiminä, mikä merkitsee (oman kokemuksen mukaan) sekä lopputuloksen paranemista että työmäärän lisääntymistä. Omassa seurakunnassani leiriä johtava aikuisten joukko ottaa yhteisen kokonaisvastuun. Tiimit vaihtuvat vuodesta toiseen. Kenenkään työtoverin kanssa en ole pitänyt kahta leiriä. Käytäntö on suuressa seurakunnassa pakon sanelema. Kokemus on virkistävä ja työyhteyttä leirin jälkeenkin vahvistava.

Ainakaan kirkkoherralle ei ole mahdollista käyttää monia päiviä etukäteen leirin valmistamiseen. Käytännössä puolitoista ensimmäistä päivää ovat

leirille mennessä kunnolla suunniteltu ja valmisteltu. Muulta osin valmistelutyö tapahtuu leirillä. Näin käynee useimmille muillekin leirin vetäjille. Suuri osa niiden oppituntien ajoista, joista itse ei ole vastuussa, tarvitaan omaan valmistelutyöhön. Leirin isosten ohjaamiseen, jatkuvaan palautteen antamiseen ja heidän kanssaan tehtävään valmistelutyöhön menee päivittäin yhden aikuisen työpäivästä suurin osa.

Eräisiin työjärjestelyjen muutoksiin liittyen olen seurannut oman seurakuntani muutamien työaikalain alaisten työntekijöiden tuntilistoja kuluneen vuoden ajan. Kun tällainen tyhjä lista oli käsillä, täytin sen kesän rippikoulussa oman työni osalta. Merkkasin työtunnit, varallaolot, ilta- ja yötyön sekä pyhätyön. Tunnon tarkasti, kaikkien taiteen sääntöjen mukaan. Laskin sitten ylityöt. Summasin ilta- ja yötyölisät. Kun kahdeksassa päivässä tehty työ muutettiin yksinkertaisiksi tunneiksi sillä tavoin kuin se työaikalain alaisten osalta tehdään, niitä tuli yhteensä 119 ja 15 minuuttia päälle. Kolmen viikon jaksotyötä tekevän tuntimäärä oli tuolla jaksolla 114 tuntia 45 minuuttia. Siten minulle tuli kolmen viikon työt tehtyä ja rahalla korvattavia tuntejakin jäi 4 ja puoli.

Minulla ei ole työaikalain mukaista työaikaakaan eikä oikeutta sen mukaisiin korvauksiin. En toki sitä haluakaan. Se ei kerta kaikkiaan sovi tähän työhön. Silti vertailu jätti ihmettelyä ja kysymyksiä. Minä saan seitsemän vuorokauden (eli kahdeksan työpäivän) rippikoululeirin jälkeen kaksi leirillä pitämättä jäänyttä vapaapäivää ja leirityöajan hyvityksenä kaksi leirivapaapäivää. Näin rippikoululeirin aiheuttamaksi työpanokseksi tulee 8 + 2 + 2 eli 12 työpäivää. Ero on kohtuuton.

Seuraavalla neuvottelukierroksella akavalaiset tulevat nostamaan esiin leirityöajan korvaamisen. Asia ei ole vain pappien. Se koskettaa laajasti diakoniatyöntekijöitä ja osin myös kanttoreita. Toivottavasti SVTL tulee yhteiseen rintamaan nuorisotyöntekijöiden tarpeiden kanssa.

Leirialjalta maksetaan toki päiväraha. Se ei kuitenkaan ole korvaus leirityöajasta. Eikä pappien saama leiripäivärahakaan ole erityisen herkkäinen esimerkiksi upseerin saamaan verrattuna.

Kun kirkolliskokouksessa laadittiin kirkon omaa työaika-asetusta, jolla hengellistä työtä tekevät suljettiin työaikalain ulkopuolelle, mietintöön sisällytettiin erinomaiset teologis-eettiset perustelut. Käytännön johtopäätöksenä kirkolliskokouksen peruste- ja lakivaliokunnat totesivat mietinnöissään, että kirkon tulee työnantajana huolehtia väkensä jaksamisesta ja levosta ilman työaikalain velvoitteita. Esimerkkinä muullekin yhteiskunnalle.

Nyt olisi kirkkotyönantajalla näytön mahdollisuus.

TIETO AUTTAA OMAIS- HOITAJAA SELVIYTYMÄÄN

Kiinnostukseni omaishoitajia kohtaan on syntynyt diakoniatyössä. Keskustellessani sairasta läheistään hoitavan ihmisen kanssa olen usein pohtinut sitä, mikä auttaa häntä jaksamaan ja selviytymään jokapäiväisestä elämästään. Kun minulla oli opiskelujeni puitteissa mahdollisuus päästä mukaan tutkimusprojektiin, jonka tavoitteena on kehittää dementoituville ja heidän perheilleen soveltuva kuntoutusmalli, päätin lähteä ottamaan asiaa selvää. Pro gradu -tutkielmani tarkoituksena oli kuvata omaishoitajien kokemuksia vaativista kotihoito-tilanteista ja heidän yrityksiään selviytyä näistä tilanteista. Teoreettisena lähtökohtana oli Lazaruksen ja Folkmanin kehittämä selviytymisteoria. Tutkimuksen aineiston muodosti seitsemän dementiapotilaan omaishoitajan teemahaastattelut. Kaikilla haastateltavilla puoliso oli sairastunut.

Suomessahan omaisilla ei ole lakiin perustavaa velvollisuutta huolehtia sukulaisistaan, vaan kuntalaisista huolehtiminen kuuluu kunnille. Laitospaikkojen vähentämisen myötä yhä useampi sairashoidetaan kuitenkin kotona. Vanhusten osalta Suomen vanhuspoliittinen tavoite- ja strategiatoimikunta esittää tavoitteeksi, että vuoteen 2001 mennessä koko maan tasolla yli 75-vuotiaista 90% asuu tavallisissa asunnoissa.

Yksi iän myötä lisääntyvistä pitkäaikaissairauksista on dementia, joka aiheuttaa sairastuneessa älyllisen toimintakyvyn heikkenemistä. Suuri osa dementiaa sairastavista hoidetaan kotona. Dementiapotilaan kotihoito on kuitenkin omaiselle kuormittavaa ja raskasta, ja dementoituvien omaisilla onkin todettu olevan ikäisiään enemmän sekä fyysisiä että psyykkisiä ongelmia. Dementiapotilaan omaishoitajalle selviytymisvaatimuksia aiheuttavat paitsi dementian aiheuttamat muutokset hoidettavassa myös omaishoitajan rooliin liittyvät vaatimukset.

DEMENTIA MUUTTAA PERHEEN ELÄMÄN

Haastattelemani omaishoitajat kertoivat, kuinka dementia oli muuttanut perheen elämää monella tavalla. Ensinnäkin sairaus oli vaikuttanut puolisoiden keskinäisiin suhteisiin ja rooleihin. Sairastuneen kommunikaatiovaikeuksien seurauksena omaishoitajat olivat epätietoisia siitä, kuinka paljon dementoituva ymmärsi heitä. »Tämä on minulla. Epätietoisuus. Ja näin keskustellaan, niin sitä minä monta kertaa

mietin, että meneekö se vai jääkö se.» Kommunikaatio-ongelmien lisäksi sairaus oli tuonut muutoksia puolisoiden seksuaaliseen elämään. Seksuaaliset tarpeet olivat joillakin sairastuneilla lisääntyneet, mikä aiheutti omaishoitajassa pelkoa ja vastahakoisuutta. Osalla haastateltavista taas sairastuneen puolison seksuaaliset halut ja kyvyt olivat vähentyneet. Mustasukkaisuus oli myös joillakin lisääntynyt. Omaishoitajat joutuivat ottamaan aikaisempaa enemmän vastuuta paitsi perheen kotitöistä myös dementoituvasta puolisoistaan, koska sairastuneen kyky huolehtia itsestään heikkeni vähitellen.

Paitsi perheen sisäisiin suhteisiin, dementia vaikutti myös perheen ulkopuolisiin sosiaalisiin suhteisiin. Omaiset kertoivat, että perheen sosiaalinen elämä oli sairauden myötä rajoittunut. Sairastunut puoliso ei halunnut enää lähteä paikkoihin, joissa oli vieraita ihmisiä. Mutta omaiset kertoivat myös, kuinka ihmiset olivat kaikonneet perheen ympäriltä. »Se on kun tämä tauti tulee, niin se on kuin spitaali iskisi. Ei tule kukaan kotiin.» Sairauden myötä ystävät olivat vähentyneet, mutta joihinkin suhde oli syventynyt ja parantunut.

Uutta oli myös dementoituvan käyttäytymisen muuttuminen ja mielialan vaihtelut. Dementia ilmeni sairastuneissa aggressiivisuutena, hankalana käyttäytymisenä ja kiinnostuksen vähenemisenä. »Kun siis on aivan passiivinen, että itse ei keksi mitään muuta kuin istuu ja tuijottaa ja on masentunut ja tuommoista. Niin mitäs aina keksit.»

Sairastuneen kognitiiviset häiriöt aiheuttivat omaiselle uudenlaisia tilanteita. Varhaisia merkkejä muistin huononemisesta oli numeroiden ja sanojen unohtaminen. Sairauden edetessä dementoituvalla oli omaisten kertoman mukaan myös vaikeuksia tunnistaa ihmisiä. »Yhtäkkiä minä heräsin siihen, kun lyötiin, tai herätettiin minut voimakkaasti. 'Mitä te teette täällä, kuka te olette?' Minä sanoin, että minähän olen sinun miehesi. 'Ei.'»

Dementian aiheuttamat muutokset sairastuneessa saivat kaipaamaan sitä puolisoa, joka hän oli ollut ennen sairastumistaan. Ei ollut enää ihmistä, jonka kanssa voi jakaa asioita ja jolta voi saada tukea ja kannustusta.

ARKIPÄIVÄN SELVIYTYMISTÄ

Miten sitten nämä omaiset pyrkivät selviytymään elämässään dementoituvan kanssa? Haastattelema-

ni omaishoitajat käyttivät sekä kognitiivisia että toiminnallisia selviytymiskeinoja. Kognitiivisia selviytymiskeinoja olivat dementoituvan käyttäytymisen selittäminen, oman tilanteensa ja tulevaisuutensa arvioiminen sekä puolisonsa hoitoon sitoutuminen. »Minä olen ottanut, että tämä on minun risti. Ei sitä vaihtaisi sitten taas toiseenkaan.» Nämä selviytymiskeinot auttoivat hahmottamaan tilannetta sekä lisäsivät omaishoitajien ymmärrystä tilanteeseen. Oireiden näkeminen sairauden aiheuttamiksi helpotti omaishoitajia, koska käyttäytymiselle löytyi syy, johon hoidettava ei voinut vaikuttaa.

Toiminnallisilla selviytymiskeinoilla omaishoitajat taas pyrkivät muuttamaan tai hallitsemaan tilannetta huolehtimalla dementoituvasta läheisestään, tekemällä arkielämää helpottavia ratkaisuja sekä huolehtimalla omasta jaksamisestaan. Arkielämää helpottavia ratkaisuja olivat mm. yritykset välttää ongelmia. Omaisat pyrkivät kaikin tavoin estämään riidan syntymistä. He pyrkivät viemään sovussa asioita eteenpäin ja harkitsivat tarkasti, mitä sanoivat. Omaisat näkivät myös tärkeäksi ennakoita tulevia asioita. He ikään kuin elivät osittain tulevaisuudessa kuvitellessaan, mitä seuraavan oven takana on. Esimerkiksi kuva sairastuneesta puolisoista auton lasissa auttoi, jos dementoituva ekysi ja kodin pesutilojen remontoiminen ajoissa ennakoiti sairastuneen toimintakyvyn heikkenemistä.

Omasta jaksamisesta omaishoitajat huolehtivat purkamalla tunteitaan eri tavoin: keskustelu, itkeminen, huutaminen yksin metsässä. Tunteitaan voi purkaa eri tavoin. Luonto ja sosiaaliset suhteet auttoivat saamaan etäisyyttä omaan tilanteeseen. Sosiaalisten suhteiden merkitys korostui etenkin naisten kohdalla. Haastateltavat naiset kertoivat, että keskusteleminen ystävien ja muiden samassa tilanteessa olevien kanssa auttoi heitä jaksamaan.

Dementoituvan riippuvuus hoitajastaan oli haastateltavien mielestä yksi rasittavimmista asioista. Omasta jaksamisesta huolehtiminen irrottamalla omaa aikaa itselleen olikin yksi omaishoitajien tärkeänä pitämä selviytymiskeino. Oman ajan irrottaminen saattoi tarkoittaa paitsi omia harrastuksia myös esimerkiksi rauhallista hetkeä hoidettavansa vielä nukkuessa. Erilaisten palveluiden käyttäminen mahdollisti irrottautumisen hetkiseksi omaishoitajan tehtävästä.

TIETO AUTTAA SELVIYTYMÄÄN

Tieto dementiaasta ja sen etenemisestä oli keskeinen asia, joka mahdollisti omaishoitajille erilaisten selviytymiskeinojen käytön. Ensinnäkin omaishoitajat yrittivät ymmärtää ja selittää hoidettavansa käyttäytymistä mahdollisimman pitkälle. He pohtivat dementoituvan käyttäytymisen syitä ja antoivat tulkintoja käyttäytymiselle. Tieto sairaudesta ja

sen mukanaan tuomista muutoksista auttoi ymmärtämään dementoituvan käyttäytymistä.

Tieto mahdollisti myös ennakoimisen. Haastateltavat omaiset ennakoivat tulevaisuutta sekä valmentautumalla henkisesti että tekemällä sellaisia käytännön ratkaisuja, jotka helpottivat heitä tulevaisuudessa. »Sitä niin kuin virkistyi katsomaan ympärille, että miten meidän kotitilanne on sitten, että täytyy ruveta tekemään kauheasti remonttia.»

Kolmanneksi tieto auttaa dementoituvan arkipäivän toimintaa. Omaishoitajat olivat kehittäneet erilaisia tapoja selviytyä tilanteista, joissa hoidettavan kyky huolehtia itsestään oli heikentynyt. Selviytymiskeinot löytyivät kuitenkin usein yrityksen ja erehdyksen kautta. Omaishoitajien ryhmässä omaishoitajat saattoivat antaa toisilleen »vinkkejä» toimia erilaisissa tilanteissa.

HAASTEITA DIAKONIAITYÖLLE

Omaishoitajat tarvitsevat tukea ja apua. Millä tavalla diakoniatyö voi olla tukemassa omaishoitajien jaksamista?

Itse olen kokenut antoisaksi yhteistyön kaupungin omaishoitajista vastaavien työntekijöiden ja erilaisten omaishoitajayhdistysten kanssa. Diakoniatyön vahvuuksia mielestäni ovat paitsi erittäin ammattitaitoiset työntekijät myös sellaiset konkreettiset resurssit kuin leirikeskukset ja muut seurakuntien tilat.

Oulussa diakoniatyö on ollut mukana järjestämässä omaishoitajille erilaisia virkistyspäiviä, joissa osallistujat ovat voineet paitsi vaihtaa keskenään kokemuksiaan myös irtaantua hetkiseksi arjen aheruksesta. Osa päivistä on keskittynyt käsittelemään omaishoitajuutta, mutta omaiset ovat halunneet myös päiviä, jolloin unohdetaan arkipäivä ja hoidetaan itseään.

Perhekeskeisyys kotikäynneillä merkitsee sitä, että kohdatessamme sairaita ihmisiä muistamme huomioida myös häntä hoitavan omaisen. Häta saattaa olla suurempi omaisella kuin sairaalla. Eräs lääkärikin erehtyi pariskunnan tullessa vastaan otolle luulemaan väsyneen ja sairaan näköistä omaishoitajaa dementoituvaksi potilaakseen. Diakoniatyöntekijöinä resurssimme kotikäyntityöhön ovat rajalliset. Lähimmäispalvelu voi olla monelle omaishoitajalle apu päästä hetkiseksi pois kodistaan myös illalla ja viikonloppuna.

Diakoniatyöllä on oma, ainutlaatuinen roolinsa omaishoitajien tukemisessa. Jumalan armahtavuuden ja lohdutuksen välittäminen väsyneille ja joskus myös syyllisyyden taakan alla oleville omaishoitajille kuuluu meille kirkon työntekijöinä.

Kirjoittaja on Diakoniatyöntekijöiden Liiton järjestösihteeri 1.9. alkaen.

PRINSESSA RUUSUSEN HÄÄMARSSI?

»Voi, olisinpa minäkin joskus prinsessa!» Tämä ääneen lausumaton haave lieene lähtökohtana niissä äärimmäiseen kaupallisuuteen viedyissä kirkkohäissä, »satuhäissä», joissa johdonmukaisesti pyritään luomaan morsiamelle illuusio prinsessapäivästä. Edes kerran elämässä...

Jos prinsessapäivä on häiden järjestäjien päälimmäisenä ajatuksena, ajaututaan ristiriitaan kirkon perinteen kanssa. Kirkollinen vihkiminen on jumalanpalvelus. Kirkko ei ole satulinna. Kirkon Herra, Kristus ei voi jäädä satuhäiden kuokkavieraaksi omassa talossaan. Ilmeisesti prinsessapäiväajatukset ovat tänä kesänä tuoneet tullessaan joka-viikkoiset keskustelut kirkkoon sopivasta häämusiikista. Kanttorina olen kokenut jääneeni monesti viimeiseksi vartiolinnakkeeksi kirkollisen vihkimusiikin puolustajana. Lähes kaikki muut tahot ovat antaneet periksi »Sua vain yli kaiken mä rakastan ja Puhu hiljaa rakkaudesta» -tyyppisille musiikkitoiveille. Kirvelevää oli sekin, että muutamia hääparit olivat ensin puhelimessa halukkaita neuvottelemaan toisista lauluvaihtoehtoista, mutta tekivätkin sitten syystä tai toisesta oharin.

Täytyy myöntää, että aluksi olin katkera, mutta sitten hyväksyin tosiasian, että vihkimusiikki ei välttämättä ole muiden kuin kirkkomuusikoiden sydämenasia. Kirkkomusiikon on vain kärsivällisesti pidettävä vuodesta toiseen vihkimusiikkiasiaa eri tavoin esillä. Kukapa muu sen tekisi! Kirkkomusiikon pitää vuodesta toiseen jakaa monisteita ja häämusiikkiluetteloita (julkaistu Kirkkomusiikki-lehdessä 7/1995) eri tahoille. Olen huomannut, että vihkiäisiin tilatut amatööri- ja ammattitaiteilijat poikkeuksetta ilahtuvat saamastaan kirkollisen häämusiikin luettelosta.

Hyvän vihkimusiikin puolestapuhumista voi pitää psykologisesti vaativana ja haastavana työtehtävänä. Vihkimusiikkia voi esitellä positiivisessa valossa ja tyylikkäänä vaihtoehtona, ettei kirkkomusiikko joutuisi seurakunnassa pelkästään kirkkohäiden ilonpilaajan rooliin.

Säveltäjä-kapellimestari Arthur Fuhrmann kyselee Teostory-lehdessä 2/1999, miksi tekijöiden — säveltäjien ja sanoittajien — nimiä ei mainita radiossa tai puhutaan esittäjästä ikään kuin tekijänä. Kuulutetaan esimerkiksi, että seuraavaksi kuullaan Katri-Helenan Puhelinlangat laulaa. Miksi laulun oikeiden tekijöiden, säveltäjä Pentti Viherluodon ja sanoittaja Harry Etelän mainitsemista

vieroksutaan? Samaa voisi kysyä Prinsessa Ruususen häämarssin kohdalla. Onko Prinsessa Ruusunen säveltäjä? Käsittääkseni ei, vaikka sadussa hyvä haltija antaakin hänelle laulun lahjan. Emmekö voi ottaa vaarin Fuhrmannin neuvosta ja puhua Erkki Melartinin häämarssista. Tekijä esiin!

*Sakari Vilpponen
Pielisensuun srk:n kanttori,
Kirkkomusiikki-lehden päätoimittaja*

Vihkitilaisuuteen sopivia yksinlauluja (esimerkkejä)

Gertrud Alfthan	Rakkaus ei koskaan häviä
Jonas Andersson	Oi katsohan lintua oksalla puun
J. S. Bach	Oi sielut riemuitkaa
J. S. Bach	Oi riemuitse mielen
J. S. Bach	Bist du bei mir (Mun kanssain käy)
J. Brahms	Viisi vakavaa laulua (Vaikka minä puhuisin)
Hjalmar Backman	Sunnuntaiaamuna
L. van Beethoven	Jumalan kunnia luonnossa
Dane Belbrough	Rakastakaamme toisiamme, Kiitoslauluja nro 168
Angelo Bertalotti	Sun myötäs käyn
Louis Bourgeois	Ei hopealla kullalla (457 Siionin kannel)
Sune Carlsson	Sä Herra katse armoinen
Toivo Elovaara	Nyt nämä nuoret tässä
Olli Elokas	Herra kaiken onnen tuoja
Vesa Erkkilä	Siinä on rakkaus (Viisi laulua Raamatun sanoihin)
Vesa Erkkilä	Suurin niistä on rakkaus, san. Aini Tahvanainen
César Franck	Leivästä enkelten
G. Giordani	Onnellinen on ihminen (Caro mio ben)
P. J. Hannikainen	Pyhäaamun rauha
Martti Hela	Nää nuoret yhtyvät pyhään liittoon HLV I 17
Aimo Huttunen	Rakkaus on lempeä
G. Fr. Händel	Hän hoivan hellän antaa
G. Fr. Händel	Arioso (Soi kiitos soi)
Reijo Jokinen	Rakkaus (Ah pyhä rakkaus)
Konsta Jylhä	Häävirsi (Riston voitto ry)

Laitostumisen aikaa

Yrjö Karanko	Häävirsi (kok. Sävelsilta 10 viikko)
Taneli Kuusisto	Herra kaiken onnen tuoja (ed Vk 253)
Taneli Kuusisto	Nyt nämä nuoret tässä (ed Vk 254)
Rudolf Lagi	Oi Herra siunaa pari tää
Leevi Madetoja	Ei mitään multa puutu
Armas Maasalo	Tuhansin kielin
Oskar Merikanto	Kiitos sulle Jumalani
Oskar Merikanto	Oi kiitos sä Luojani armollinen
Viljo Mikkola	Ah pyhä rakkaus (ed Vk 251)
Tuomo Nikkola	Kun on toisessa kädessä Jumala ja toisessa olet sinä
Mika Piiparinen	Rakkaus meille armon toi (Laula kaikki maa nro 189 SLS)
Asko Pollari	Niin on (kuoro), sov. Pirkko Hyttinen
B. Mansell Ramsey	Ihminen luotu on rakastamaan (Laula kaikki maa 122)
Jukka Salminen	Tänä aamuna aurinko nousi (Laulutuuli, Lasten keskus)
H. Schütz	Sä minne kuljet
Pekka Simojoki	Rakkaus on lahja Jumalan
Pekka Simojoki	Olet mulle rakkain
Pekka Simojoki	Ruutin laulu (nuorisokuorolle)
A. Sonninen	Viisi laulua Raamatun sanoihin (Minun sydämeni on valmis)
Edward Teschemacher	Because — Vain rakkau- den tähden
G. Ph. Telemann	Kaanon, Minä kiitan Herra joka aika
Kari Tikka	Armolaulu
Kari Tikka	Rakkaus on
Kari Tikka	Johanneksen kirje (Viisi laulua Raamatun sanoihin)
Kari Tikka	Autuaita ovat (Mt 5: 3–12)
Koraalitoisinto	Maan ja taivaan Luojan, sov. Taneli Kuusisto
15 hengellistä duetto	Rakkaus suurin kaikista, sov. Ilmari Krohn
Harri Viitanen	Uuden käskyn minä annan teille (kuorolaulu)
Koraalitoisinto	Herra, kaiken onnen tuoja, sov. Taneli Kuusisto (Kirkko- lauluja, Fazer)
Tuntematon	Nyt uuden käskyn minä annan teille
Kuopiolainen heng.	
Säv.	Vain sun kanssa Herra Jeesus (Siionin Kannel 458)
Psalmijohdanto	Tämä on se päivä jonka Herra on tehnyt
Zulumelodia	Elämä alkaa voi, sanat Pekka Huokuna

Väsyttää valtavasti. Mietin, kannattaako nousta vai jäädä, vetää peitto yli pään ja hautautua sen alle. Uusi leiripäivä on jälleen edessä, monesko, en tiedä — 30–40 väliltä tänä kesänä. Onko sillä loppujen lopuksi väliä, kyllä tämän päivän taas jaksaa, kun antaa mennä vaan, eikä ajattele sen enempää, eikun lipunnos-
toon.

Aamupalalla puuroa ja leipää, mutta ennen kaikkea monta kuppia tummaa kahvia. Kone käynnistyy, nyt on jo hyvä olla ja jaksaa taas. Mikäs viikonpäivä tänään olikaan, no ei kai se ole niin tärkeää, sillä leirillämme on pitkäperjantai ja vain se merkitsee jotain.

No nyt lauletaan Käy yrttitarhasta polku, ajatukseni jämähtää paikalleen. Ei, nyt täytyy skarpata ja yrittää pitää ajatukset kasassa. Aamujumis on onnellisesti ohitse ja päivän oppitunnit alkavat. Ole motivoiva, opeta interaktiivisesti, luo, elä tunnit yhdessä leiriläisten kanssa, moiset ajatukset pyörivät päässäni. Pitäisi tsempata, tsempata ja tsempata. Miten tämän oikein jaksaa? Tuntien jälkeen jälleen syömään, joku leiriläisistä kulkee ohitse ja huikkaa kiitoksen tunnista. Upeaa, ajattelen, joku kuunteli sittenkin. Keitto ja raparperikiisselikin saavat noista sanoista hyvää lisämakua.

Edessä on päivävapaa palloineen ja mailloineen, leirin synnyttänyt ääni on valtava, kaikkien täytyy saada sanoa kaikki kaikille samaan aikaan. Nuorten tunneilla patoutunut energia purkautuu laiturilta hyppimiseen ja pallon perässä juoksemiseen, kitaran rämpyttelyyn ja tikkarin imemiseen. Leiriläiset ottavat kaiken irti yhteisestä ajasta, iloinen nauru kaikuu ympäri leirialuetta.

Ja sitten jälleen päiväpullan jälkeen oppitunneille. Leiriläisten pulssit ovat vielä edellisen päivä vapaan johdosta hieman korkealla, ja supina tunneilla käy maikan hermoille, ärähdys ja luokka hiljenee. Mutta oma mieleni tummenee, oliko tuo nyt tarpeellista, eikä olisi ollut muuta keinoa, seuraa anteeksipyyntö ja paluu aiheeseen, no nythän tämä kulkee taas ja tunnit soljuvat onnellisesti eteenpäin.

Samat rituaalit seuraavat toinen toistaan, tunneilta taas syömään. »Ihanaa, emännät, ihanaa», kuuluu leiriläisten suusta, kun he poistuvat ruokailusta. Päivä on jo kaartumassa onnellisesti kohti iltaa ja sen jälkeen yötä ja yöhän merkitsee lepoa, mutta sitä ennen vielä isosten iloinen iltaohjelma ja iltahartaus.

Iltaohjelmassa isokset pistävät parastaan, oikein mainioita sketsejä, ajattelen. Samoja veivataan ympäri Suomen Siionia, mutta aina ne naurattavat yhtälailla. Iltaohjelmassa leiri rauhoittuu, rukouksia, lauluja, hiljaisuutta, yhdessä oloa Jumalan kasvojen edessä — kyllä tuntuukin hyvältä. Leiriläisistä aistii keskittymisen ja halun rauhoittua, monelle heistä hiljaisuus on niin vierasta, että jo senkin löytäminen tuntuu hyvältä. Omatkin päivän väsymykset unohtuvat ja tuntuu ihanan rauhalliselta. Ne monet kysymykset siitä, miksi ihmeessä on halunnut lähteä tähän rullanssiin ja miksi ihmeessä haluaa valmistua Suomen kirkon papiksi saavat aina uudelleen ja uudelleen vastauksensa tuolta yksinkertaiselta krusifiksilta, joka roikkuu leirikirkon seinällä.

*Pekka Uronen
teologian ylioppilas*

Pöytä on katettu — otakko nää rieskaa

Diakonia 2000

Valtakunnalliset diakoniapäivät 22.–24.9.2000 Oulun musiikkikeskuksessa

**Sinä diakoniatyöntekijä, diakoniatyön vapaaehtoinen
ja diakoniasta päättävä**

Pöytä on katettu, ole hyvä ja astu aterialle!

Tuntuuko sinusta, että eväät työn tekemiseen ovat vähissä?

Uuvuttaako asiakkaiden kohtaaminen?

Haluaisitko vaihtaa rauhassa ajatuksia ja iloita myös yhteisestä uskosta diakonian parissa työtään tekevien kanssa kaukana arkiympyröistä?

Kiehtoisiko lähteä katsastamaan teknologia-kaupunki Oulu?

Kaikkeen tähän ja paljon muuhun on sinulla mahdollisuus, kunhan varaat ajan 22.–24.9.2000 kalenteriisi ja matkarahat vuoden 2000 talousarvioon. Valtakunnallisilla diakoniapäivillä Oulussa pöytä on katettu Sinua ajatellen.

Ohjelma alkaa perjantaina ja silloin puhutaan rohkeudesta vaikuttaa ja ottaa kantaa. Lauantaina halutaan päästä rapistuneista rutineista onnistuneisiin oivalluksiin ja jakaa kokemuksia diakoniatyön tilanteista ja tapahtumista. Sun-

nuntaina valetaan toinen toisiimme iloa ja uskoa tulevaisuuteen.

Lauantaina pöytään isketään muun muassa seuraavia aiheita: Riemuvuosi — veloista vapaaksi, Vallan käyttö perheessä, Naurua ja itkua, Naisen kengissä, Miehen saappaissa, Liian täysi työpöytä, Eurooppa yhdentyy — reuna-alueet tyhjentyvät, Omien voimavarojen pöytä.

Järjestäjinä ovat Oulun ev.-lut. seurakuntien ja Kirkon Diakonia- ja yhteiskunnallisen työn keskuksen lisäksi Oulun tuomiokapituli, Oulun Diakonissalaitos ja Oulun kaupunki. Valtakunnallisten diakoniapäivien pääsihteerinä toimii **Heikki Kaikkonen**.

Osallistumismaksu 600 mk koko aika ja yhden päivän osallistuminen 300 mk, lisäksi ruokailut ja majoittuminen.

**Pöytä on katettu
Tervetuloa Ouluun!**

*Ilmo Paananen
Diakoniapäivien päätoimikunnan
puheenjohtaja*

*Heikki Kaikkonen
Diakoniapäivien pääsihteer*

Yhteiskustannus tiedottaa

Tänä vuonna ilmestyneet Yhteiskustannuksen nuottijulkaisut:

YK 53	Pyöriä Esa: Rakkaus	sekakuoro	12,–
YK 54	Kuusisto Ilkka: Kun Hengen tuuli puhalttaa	sekakuoro	15,–
		partituuri	25,–
		lapsikuoro	6,–
YK 55	Norontaus Veikko: Sävelet, Herra	sekakuoro	10,–
YK 56	Kuninkaanniemi Jukka: Kuka tuntee Herran	lapsikuoro	10,–
YK 57	Syrjäniemi Martti: Viisi urkukoraalia hautajaisaiheisista koraaleista		50,–
YK 58	Seppänen Jukka: Luojan suuruus	sekakuoro	12,–
YK 59	Hyvönen Ville-Paavali: Minun maani	sekakuoro	10,–
YK 60	Hannikainen Jorma: Taivas on minun valtaistuimeni	sekakuoro	12,–
YK 61	Tynkkynen Heikki (sov.): Uskontunnustusvirsi (Uskon Isään kaikkipaipaani)	sekakuoro	12,–
YK 62	Kotisalo Ilmari: Herran huoneen ihanuus (kantaatti)	sekakuoro	35,–
		ja soitinryhmä	
YK 63	Haapasalo Juhani sov.: Maan sato elonaikaan	seka-/	12,–
		kamarikuoro	

Syksyn kuluessa ilmestyy paljon uutta musiikkia, mm. Heini Katajan lastenlaulukokoelma, joulumusiikkia useilta säveltäjiltä, tekstimusiikkia jne.

Näytekappaleen noteista voi saada automaattisesti liittymällä Yhteiskustannuksen nuottipalveluun ja/tai urkunuottipalveluun. Näytenuotit saa n. puoleen hintaan ja ne veloitetaan kahdesti vuodessa. Tilaukset ja nuottipalveluliittymiset Suomen kirkkomusiikkiliitosta: puh. (09) 566 5660, fax (09) 566 5645, sähköposti: skml@kolumbus.fi

Terveisiä kesän neuvottelupäiviltä

Kesällä on mahdollista sulatella lomatuunnelmissa mennyttä talvea, sen iloa ja suruja, mutta kesä on myös kanttorille otollista aikaa kehittää tietojaan ja taitojaan, pohdiskella omaa työtään ja nauttia toisten esittämän musiikin kuuntelusta. Lohtajan kirkkomusiikkijuhlat samoin kuin Lahden kansainvälinen urkuviikkokin tarjosivat hyvät mahdollisuudet kaikkeen tähän. Hienon ja monipuolisen musiikkitarjonnan lisäksi molemmissa pidettiin kanttorien neuvottelupäivä tarkoituksena pohtia ajankohtaisia ammattimme liittyviä asioita.

Lohtajalla keskusteltiin kanttorin viran tulevaisuudennäkymistä uudelle vuosituhannele siirryttä-

essä. Lasse Erkkilä kyseli, mihin suuntaan kanttorin virka tulee kehittymään jumalanpalvelusuudistuksen myötä, millä statuksella kanttorien peruskoulutusta tullaan ylläpitämään tulevaisuudessa ja miten kanttorin virka koetaan ja tulee näkymään yhteiskunnassa. Veli Ainali esitteli jumalanpalveluksen messusarjojen uudistustyötä, Päivikki Karsikas valotti nuoren, vasta työnsä alkaneen kanttorin tunnelmia, Kaj-Erik Gustafsson pohdiskeli kirkon musiikin linja- ja koulutuskysymyksiä, Timo Lehtonen valotti tämän hetken tilannetta diakonaattikysymyksessä, hiippakuntahallinnon uudistusprosessissa ja pohti myös kanttorikoulutuksen tulevaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Marjukka Andersson esitti ajatuksia mm. aiheista tuleeko kanttori liian kalliiksi pienelle seurakunnalle ja ammattiliiton suurimpia ilon ja huolenaiheita uudelle vuosituhannele siirryttäessä.

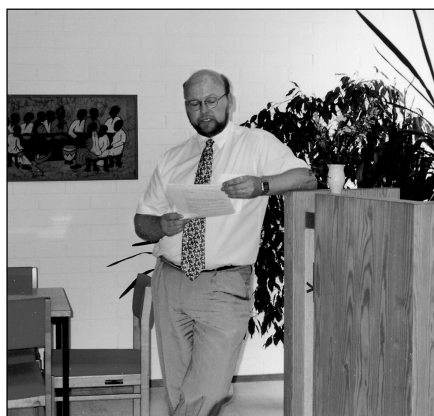
Lahden neuvottelupäivän aihe oli **lakkaako laulu?** Tätä ajankohtaista kysymystä oli pohtimassa reilusti yli kuusikymmenpäinen kanttorijoukko sekä alustajat Eero Annala, Juhani Haapasalo, virsitutkija Suvi-Päivi Koski, Anu Vuorenmaa ja Reijo Pajamo. Vilkaan kokouksen vankka loppupäätelmä oli, että laulu ei lakkaa, vaikka välillä heiveröityisiinkin, mutta nyt on aika herätä uudistamaan ja edistämään lauluintoa ei vain kanttorin voimalla, vaan koko seurakunnan yhteisenä hankkeena!

Kanttorin virka tuntuu olevan jatkuvassa käymistilassa. Joskus ihmettyttää miksi? Voi tietysti ajatella, että on hienoa, kun virkaa tai sen koulutusta halutaan jatkuvasti »kehittää», mutta kanttoritkin kaipaavat työrauhaa, selkeyttä siitä mitä olemme kirkon työntekijöiden joukossa, mikä asemamme, statuksemme tai mikä on paikkamme kirkossa ja kirkollisessa hierarkiassa.

Lasse Erkkilä kysyi Lohtajalla liiton ilonaiheita siirryttäessä uudelle vuosituhannele. Mielestäni eräs suurimmista on tämän päivän hyvän koulutuksen saaneet, työstään motivoituneet ja hyvän työmoraaalin omaavat kanttorit! Soisin kaikkien uudistuspyrkimysten tukevan tämänkaltaisten työntekijöiden jatkuvuuden takaamiseen kirkossamme.

Kanttorien neuvottelupäivien osanottajat Lohtajalla.

Pentti Niemelä kertoi SKUL:n kuulumisia.

RISTO A. AHONEN

LÄHETYSTYÖN OIKEUTUS, VELVOITE JA TAVOITE USKONTOJEN JA KULTTUURIEN MAAILMASSA

Vuodenvaihteessa tuli kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus hyväksyttiin Pariisissa 10.12.1948. Tämä julistus on pyrkinyt määrittelemään ihmisyyden yleisen perustan. Ruhjovien järjestelmien, mahtavien sotakoneistojen, riiston ja sorron keskellä se on muistuttanut siitä, miten yksityisille ihmisille ja erilaisille vähemmistöryhmille on kaikkialla turvattava ihmisarvo ja perusoikeudet. Ihmisoikeuksien julistuksessa kiteytyvät monet kristillisen uskon ja lähetystyön keskeiset tavoitteet.

Julkisessa keskustelussa lähetystyötä on usein arvosteltu kristillisen uskon pakkosyötöstä. On väitetty, että lähetystyö merkitsee ihmisten alistamista. Lähetystyön on nähty olevan uhka ihmisen vapaudelle. Todellisuudessa tilanne on kuitenkin yleensä ollut toisenlainen. Maailmanlähetys on ollut uskonnonvapauden merkittävimpiä esitaisteloita. Uskonnonvapauden edistäminen nousee evankeliumin syvimmästä olemuksesta. Jotta ymmärtäisimme lähetysten ja uskonnonvapauden yhteenkuuluvuuden, on syytä lähemmin tarkastella sitä, mitä uskonnonvapaudella on tarkoitettu ja miten sitä on pyritty eri yhteyksissä edistämään.

USKONNONVAPAAUS IHMISOIKEUKSIEN KULMAKIVENÄ

Aatehistorian tunnetuimpia ihmisoikeuksien puolestapuhujia on ollut **valistusfilosofia**. Valistus piti suuressa arvossa vapauden, veljeyden, tasa-arvon ja suvaitsevaisuuden periaatteita, vaikkei niitä käy-

**Suomen evankelis-luterilaisen
lähetystyö ja**

North America (SLU)	South America (SLSY)	Europe (SLU)
Tähtienkatu 16 FI-124, 00141 Helsinki P. (09) 12 431 Faksi (09) 12 97 268 e-mail: etahienkatu@evl.fi	Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys (SLSY) Lähetyskatu 1 FI-181, 00181 Helsinki P. (09) 693 931 Faksi (09) 693 9290 e-mail: slsy@evl.fi	Svenska Lutherska Evangeliska Förbundet i Finland (SLU) Skarpkyttgatan 12 A SE-130 Helsingfors P. (09) 650 544 Faksi (09) 655 386 e-mail: bocklund@evl.fi

KIRKON LÄHETYSTYÖN KESKUS (KLK), Säämäla

tännössä pystynytään kunnolla toteuttamaan. Uskonnonvapauden merkkipaaluksi tuli kuitenkin ennen muuta **Yhdysvaltojen perustuslaki**. Ensimmäistä kertaa historiassa siinä taatiin kaikille kansalaisille täysi uskonnonvapaus.

Yhdysvaltojen perustuslaissa (Federal Constitution) 1787 vakuutettiin, ettei kenenkään uskonnollinen vakaumus ole perusteena eikä myöskään esteenä mihinkään julkiseen virkaan pääsemiselle. Vuonna 1791 perustuslain lisäyksen ensimmäinen pykälä (the first amendment) sai tunnetun muo-

Kirkon kansainvälinen diakonia

Ulkomaisten toiminta-alueet, joilla joko suomalaisia työntekijöitä tai muuta yhteistyötä vuonna 1999

Suomen Pöytäseura (SPS) Keskustienkatu 7 & 10 PL 173, 00161 Helsinki ☎ (09) 635 911 faksi (09) 625 715 e-mail: info@spse.fi	Suomen Evankelis-luterilainen Kansainlaiketyö (SERL) Keskustienkatu 7 & 10 PL 173, 00161 Helsinki ☎ (09) 635 911 faksi (09) 625 715 e-mail: info@serl.fi	Evankelis-luterilainen Lähetysliiketoiminta (ELK) Keskustienkatu 7 & 10 PL 173, 00161 Helsinki ☎ (09) 635 911 faksi (09) 625 715 e-mail: info@elk.fi	Suomen evankelis-luterilainen Kansainlaiketyö (SERL) Keskustienkatu 7 & 10 PL 173, 00161 Helsinki ☎ (09) 635 911 faksi (09) 625 715 e-mail: info@serl.fi	Kirkon Ulkomaanapu (KUA) Keskustienkatu 7 & 10 PL 173, 00161 Helsinki ☎ (09) 635 911 faksi (09) 625 715 e-mail: info@kuu.fi

Kirkon lähetystyön keskus & Timo Saarinen

Kirkon lähetystyön keskus on julkaissut tänä vuonna julisteen kirkon lähetysjärjestöjen kohdemaista.

tonsa; kongressin ei tule säätää mitään lakia, joka asettaisi jonkin uskonnon erityisasemaan eikä tule estää vapaata uskonnonharjoitusta («Congress shall make no law respecting an establishment of religion or prohibiting the free exercise thereof»). Tarasti ottaen perustuslaki ei erota kirkkoa valtiosta, vaan lähtee siitä tilanteesta, että ne toimivat itsenäisesti erillään. Vaikka virallisesti valtio on ollut USA:ssa uskonnollisesti neutraali, kirkot ja juutalaiset yhteisöt ovat koko ajan vaikuttaneet tuntuvasti amerikkalaiseen politiikkaan ja päätöksente-

koon omien jäsentensä kautta. Siinäkin mielessä uskonto on kuulunut luonnollisena elementtinä amerikkalaiseen yhteiskuntaan.

Myöhempi keskustelu uskonnonvapaudesta on virinnyt merkittävältä osalta maailmanlähetysten ja ekumeenisen liikkeen piiristä. Ennen toista maailmansotaa uskonnonvapautta käsiteltiin erityisesti Jerusalemin maailmanlähetyskonferenssissa 1928 sekä Life and Work-liikkeen Oxfordin konferenssissa 1937. Jerusalemissa nähtiin sekularismin ja materialismin vahvistuminen uhkana uskonnonva-

paudelle. Konferenssi kutsui muiden uskontojen kannattajia taisteluun omantunnon vapauden puolesta. Oxfordissa puolestaan pyrittiin selvittämään, mitä uskonnonvapaus itse asiassa tarkemmin sisältää.

Oxfordin konferenssi kantoi huolta kirkon tulevaisuudesta totalitääristen järjestelmien puristuksessa. Tällöin se piti välttämättömänä sitä, että kirkolla on oikeus julkiseen ja yksityiseen hartaudenharjoitukseen (worship), julistukseen (preaching) ja opetukseen (teaching) sekä palveluun ja lähetystyöhön. Yksityisen ihmisen oikeuksista mainitaan vapaus liittyä kirkkoon. Merkilläpantavaa on, että oikeuksista puhuttaessa käsitteet **worship, teaching, preaching, practice** ovat Oxfordin jälkeen olleet pysyvästi mukana uskonnonvapautta luonnehdittaessa eri yhteyksissä.

Uskonnonvapaus-keskustelu liittyi seuraavalla vuosikymmenellä **YK:n ihmisoikeusjulistuksen** valmisteluun, jolloin uskonnonvapautta tarkasteltiin ihmisoikeuksien laajemmasta kontekstista käsin. Tätä keskustelua käytiin 1940-luvulla toisaalla eri maiden hallitusten välillä, toisaalla ekumeenisen liikkeen piirissä, mutta koko ajan kuitenkin niin, että kirkkojen edustajat osallistuivat aktiivisesti ihmisoikeusjulistuksen valmisteluun myös hallitusten välisissä neuvotteluissa. Tämän prosessin eräänä avainhahmona oli Kirkkojen kansainvälisen asiain komission (Commission of the Churches on International Affairs, CCIA) ensimmäinen johtaja **Frederick O. Nolde**, joka oli mukana kaikissa ihmisoikeuskomission istunnoissa. Kun **KMN:N** ensimmäinen yleiskokous Amsterdamissa 1948 antoi oman erillisen julistuksensa uskonnonvapaudesta, Nolde meni sieltä yleiskokouksen terveisineen melkein suoraan Pariisiin, jossa hiottiin **YK:n ihmisoikeusjulistusta** julkaisukuntoon. Ihmisoikeusjulistuksen lopullinen uskonnonvapausartikla onkin sisältöltään oleellisesti juuri sellainen, mihin kirkkojen piirissä oli päädytty.

YK:n ihmisoikeusjulistuksen 18. artikla sai lopulta edellä kuvatun keskustelun pohjalta paljon puhuvan muodon:

»Jokaisella ihmisellä on ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus; tämä oikeus sisältää vapauden uskonnon tai vakaumuksen vaihtamiseen sekä uskonnon tai vakaumuksen julistamiseen yksin tai yhdessä, sekä julkisesti että yksityisesti, opettamalla sekä harjoittamalla hartautta ja uskonnollisia menoja.»

USKONNONVAPAUDEN KÄSITTEEN TARKENTAMINEN

Tämä ihmisoikeusjulistuksen 18.artikla on säilyttänyt iskevyytensä 50 vuoden ajan. Sitä on aiheellisesti kutsuttu ihmisoikeuksien kulmakiveksi. Sitä ei ole tarvinnut

muuttaa. Jatkokeskustelua on käyty lähinnä sii-

tä, miten tätä artiklaa olisi tulkittava. On esim. kysytty, voidaanko yhteiskunnan puolelta asettaa mitenkään rajoituksia uskonnonvapaudelle. Tällöin on todettu, että vain **omantunnonvapaus** voidaan ymmärtää **absoluuttisena oikeutena**. Muita oikeuksia voidaan tietyssä määrin rajoittaa yhteiskunnallisen järjestyksen ja muiden oikeuksien huomioon ottamisen takia.

Niinpä **KMN:n Nairobin yleiskokous** 1975 totesikin, että uskonnonvapauden tulee palvella koko yhteisön etua ja sen tulee sisältää myös muiden uskontojen edustajien perusoikeuksien kunnioitus. Nairobin mukaan uskonnonvapauden takaaaminen merkitsee edelleen myös niiden tukemista, joilta ihmisoikeudet ja perusvapaudet on riistetty.

Ekumeenisessa keskustelussa on moneen otteeseen tuomittu myös **proselytismi** uskonnonvapauden vastaisena toimintana, missä käännyttäisiään on pyritty hankkimaan toisesta kirkosta. Ihmisen perusoikeuksiin kuuluu toki mahdollisuus vaihtaa kirkkoa hänen niin halutessaan, mutta lähetystyön kohdistaminen toisen kirkon jäseniin on moraalitonta.

Kaiken kaikkiaan uskonnonvapaus koskee monia osapuolia, niin valtion ja kansalaisten suhdetta, eri uskontojen yhteyksiä, väestön enemmistö- ja vähemmistöryhmien jännitteitä, kansainvälistä järjestystä kuin kirkkojen välisiä suhteitakin. **Islamin** edustajat ja monet aasialaiset maat ovat arvostelleet **YK:n ihmisoikeuksien julistusta** yksipuoliseksi länsimaisen kristillisen kulttuurin tuotteeksi. Vaikka ihmisoikeuksien julistuksen taustalta on helppo erottaa kristillisen uskon äänenpainot, siinä on kuitenkin etsitty yleisinhimillistä eettistä perustaa, joka olisi kaikkien elämäkatsomusten edustajille yhteinen. Ristiriitojen repimässä maailmassa ihmisoikeuksien julistus on kaiken kunnioituksen ansaitseva dokumentti.

LÄHETYSTYÖN KOKEMUSTEN HYÖDYNTÄMINEN USKONNONVAPAUDEN MÄÄRITTELYSSÄ

Edellä on jo todettu, että uskonnonvapauden määrittelyssä on hyödynnetty lähetystyössä saatuja kokemuksia. Meillä **Suomessa** pinnallisessa julkisessa keskustelussa ja usein yllättävää kyllä myös **lainsäädännön valmistelutyössä** kuvitellaan, että uskonnonvapaus merkitsee vain vapautta uskonnosta. Joillekin se voi merkitä sitäkin. Uskonnonvapaus merkitsee kuitenkin ennen muuta vapautta uskoa, elää ja toimia oman uskonsa mukaisesti. Uskon julkinen opettaminen ja edistäminen, **lähetystyö kuuluu ihmisoikeuksiin**. Omantunnon, uskonvapauden ohella ihmisen kalleimpiin lahjoihin kuuluu **äidinkieli**, jota on pidettävä kulttuurin perustana. Protestanttisen lähetystyön kunniaksi on lausuttava, että se on miltei kaikkialla pyrkinyt mahdollisimman nopeasti kääntämään kristillisen us-

kon perusteokset kullekin paikalliselle kielelle. Näin tehdessään se on käyttännössä luonut eri puolilla maailmaa usein myös paikallisen kirjakielen.

LÄHETYSTYÖN VELVOITE

Lähetysteologiassa on paljon tutkittu lähetystyön **motivaatiokysymyksiä**. On pyritty selvittämään, mikä saa ihmiset lähtemään ja ottamaan vastuuta lähetyksestä. Monet eri tekijät vaikuttavat työhön motivoitumiseen. Lisäksi oma lähetyšnäky rakentuu suurelta osalta sen varaan, mitä kulloinkin omassa kirkossa tai hengellisessä kodissa on pidetty tärkeänä. Lähetystyöhön voivat olla johtamassa esim. lähimmäisenrakkaus, terve uteliaisuuden halu ja into oppia jotakin aivan uutta, kuuliaisuus, kiitollisuus ja rakkaus - monet näistä samanaikaisesti vaikuttaen. Motivaatiota vahvistavilla tekijöillä on suuri merkitys yksityiselle ihmiselle ja myös hengelliselle liikkeelle. Emme voi kuitenkaan kovin paljon rakentaa pelkän motivoitumisen tarpeen varaan jo senkin vuoksi, koska työhön innoittavat asiat vaihtuvat yleensä iän ja kokemuksen myötä. Kristillisen kirkon velvoitetta lähetystyön tekemiselle on haettava motivaatiokysymyksiä syvemmältä, koska lähetyks ei ole vain aktiivista toimintaa, vaan se on monin tavoin sisäänrakennettu kirkon olemukseen.

Lähetyksen tekee kirkolle välttämättömäksi itse **evankeliumi**, joka ei ole kenenkään ihmisen eikä kirkon hallittavissa. Evankeliumia ei voida pake-toida ja siirtää sitä sellaisenaan jollekin uudelle alueelle (Kosuke Koyama), mutta sitä ei voida myöskään kahlita vain jollekin paikkakunnalle tai johonkin maahan. Evankeliumi on dynaaminen sana, joka rikkoo ihmisten tekemät bunkkerit. Evankeliumin tekee vaikuttavaksi se, että **itse Kristus on siinä läsnä**. Paavalin mukaan Kristuksen rakkaus »pakottaa», »vaatii», »ajaa liikkeelle», »tee-kee levottomaksi» (2 Kor. 5: 14 - »die Liebe Christi drängt uns», »the love of Christ constraineth us», »Kristi kärlek tvingar oss») Kristuksen rakkauteen sitoutunut ihminen ei voi jäädä toimet-tomaksi.

Kristilliseen uskoon ja kirkon luonteeseen kuu-luu alusta lähtien **universaalisuus**. Kristuksen uni-versaalinen seurakunta on monin tavoin läsnä jo-kaisessa jumalanpalveluksessa pidetäänpä se missä ja milloin tahansa. Seurakunnan **parokiaaliset ra-jat** ovat läpinäkyvät ja laajenevat asteittain vastuu-seen koko maailmasta. Parhaimmillaan ja aidoim-millaan paikallisseurakunta elää koko Kristuksen seurakunnan rikkaudesta ja traditiosta vastaanotta-en ja antaen vaikutteita eteenpäin. Seurakunta ja jokin kirkko voi toki katkaista tämän elämää sykki-vän elinhermon ja yhteyden muuhun Kristuksen seurakuntaan. Seuraukset voivat kuitenkin silloin muodostua ennen pitkää sille kohtalokkaiksi. Sul-jettu kulttuuri on aina pelottava näky. Monin

verroin puistattavampi on omaan itseriittoisuuteen-sa eristäytynyt kirkko, joka on kieltänyt oman universaalisen luonteensa.

Lähetyks on erottamattomalla tavalla sidoksissa kirkon **universaalisuuteen, apostolisuuteen, py-hyyteen ja ykseyteen** eli sen keskeisiin olemus-määreisiin. Niinpä voidaan sanoa, että lähetyks on keskeinen osa kirkon identiteettiä ja itse-ymmär-rystä.

Lähetyks on ensisijaisesti kirkolle ja sen jäsenille etuoikeus ja lahja, joka tuo niiden elämään suurta rikkautta. Sen lisäksi lähetyksessä tarvitaan välttä-mättä myös sitoutumista ja kuuliaisuutta annettua tehtävää varten. Vapain mielin tehty sitoutuminen antaa kristitylle voimia silloinkin, kun motivaatio-ta koetellaan.

Voidaanko tältä pohjalta lähetyksen yhteydessä puhua kirkolle annetusta velvoitteesta, vaikka sa-nalla on juridinen sisältö. Kyllä laajassa mielessä. Sanaa velvoite voidaan käyttää kuvaamaan sitä, miten Kristus on antanut seuraajilleen sekä sitovan kehotuksen ja valtuutuksen työhön että myös lupa-uksen: ..»minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti».

Lähetyks ei ole kirkolle valinnanvarainen asia, vaan sen perustehtävä Kristuksen toiseen tulemi-seen saakka.

LÄHETYSTYÖN TAVOITE USKONTOJEN JA KULTTUURIEN MAAILMASSA

Viime vuosikymmenien aikana lähetystyön tavoit-teeksi on yhä selvemmin asetettu **ihmisen koko-naisvaltainen auttaminen**. Innoittavana näkynä on ollut elämän uudistuminen kaikkialla, missä Kris-tus saa vaikuttaa. Kokonaisvaltaisessa lähetyšnäke-myksessä on tällöin jouduttu enemmän kuin aikai-semmin kiinnittämään huomiota siihen, ettei yksi-tyinen ihminen ole vain jokin irrallinen yksikkö muiden rinnalla, vaan kiinteä osa kokonaisuutta, muuta yhteisöä ja ympäristöä. Elämän uudistumi-nen - silloin kun sitä tapahtuu - on yhteydessä ihmisen kontekstissa tapahtuviin muutoksiin.

Ihmiselämän ympäristötekijät liittyvät suuressa määriin kulttuuriin, joka koostuu mm. äidinkiele-stä, sosiaalisista verkostoista, perinteestä ja tapa-kulttuurista, moraalista ja arvoista sekä oman lähi-piirin ja kansan historiannäkemyksestä. Koska oma kulttuuri on ihmisen identiteetille luovuttamaton asia, on luonnollista, että kristillinen usko pyrkii jäsentymään luontevasti ihmisen kulttuuriseen vii-tekehukseen. Uskon ja kulttuurin välillä vallitsee tällöin vuorovaikutus: toisaalta kukin kulttuuri tuo oman korvaamattoman lisänsä uskon maailman-laajuiseen tulkintaan, toisaalta usko auttaa kulttuu-ria uudistumaan.

Kulttuureita pidetään usein yhtenäisinä, homo-geenisina kokonaisuuksina. Todellisuudessa kult-tuurien rajat eivät kuitenkaan ole niin yksiselittei-

siä. Kulttuurit muuttuvat, kehittyvät, ottavat vastaan vaikutteita ja vaikuttavat toinen toisiinsa. Siksi esim. islamilainen, hindulainen, buddhalainen ja kristillinen kulttuuri (jos tällaisia yleisluonteisia käsitteitä voi käyttää) eivät ole kovin selvärajaisia. Monien ihmisten elämässä vaikuttavat islamilainen ja kristillinen kulttuuri aivan luonnollisista syistä osittain sisäkkäin. Islamista vaikutteita saanut arkkitehtuuri, ornamenttiikka ja kieli ovat monille Lähi-Idän kristityille omaan perinteeseen kuuluvia. Vastaavasti lännessä asuville muslimeille voivat kristillisestä kulttuurista nousevat arvot tulla osaksi omaa itseä.

Uskon ja oman kulttuurin välille tulisi muodostua luonteva yhteys, koska ne molemmat yhdessä ja erikseen auttavat ihmistä jäsentämään oman itsensä ympäröivään maailmaan. Käytännössä tämän yhteyden etsiminen merkitsee jatkuvaa prosessia, kaiken sen hakemista ja tunnustelua, mikä milloinkin tekee oikeutta niin uskon syvimmillä tunnoille kuin kulttuurinkin omaleimaisuudelle. Tämän prosessin tavoitteena on ehjä ihminen, joka tuntee oman paikkansa ja arvonsa ja pystyy itsenäisesti arvioimaan elämän erilaisia ilmiöitä.

Elämä on kuitenkin tässä maailmassa yleensä kovin rosoista, haurasta, särkynyttä ja turmeltunutta. Harmoniasta saamme vain hetkittäin iloa. Ihmiselämän lohdullisimpia asioita on kuitenkin se, että Jumalan voima ilmenee väkevimminkin siellä,

missä ihminen on haavoittunut. Jumalan rakkaus kohdistuu erityisesti niihin, jotka ovat heikkoja, vähäisiä ja muiden hylkimiä.

Siksi lähetystyön tavoite Jeesuksen omassa ohjelmajulistuksessa Lk 4:16–20 kuulostaa niin rohkealta:

»Herran henki on minun ylläni, sillä hän on voidellut minut. Hän on lähettänyt minut ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman, julistamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista, päästämään sorretut vapauteen ja julistamaan Herran riemuvuotta.»

Vapauttava evankeliumi luo syntienanteeksisämisessä turvallisen ja vakaan perustan tälle ja tulevalle elämälle. Samalla se aloittaa elämän tervehtymisen ja uudistumisen kohti elämän alkuperäistä tarkoitusta. Jumalan kuva ihmisessä alkaa uudelleen kirkastua. Synnin takia tämä prosessi on tässä ajassa hidasta. Vaikka ihmisen oma turmeltunut vanha olemus ei tässä ajassa muutukaan, hänen elämässään vaikuttaa vanhan rinnalla aivan uusi luonto. Evankeliumin vastaanottaminen, siihen turvautuminen kätkee sisäänsä siunauksen. Kristillinen lähetys voi aina ja kaikkialla omanarvontuntoisesti yhtyä Paavalin sanoihin: »...oikeasta uskosta on hyötyä kaikkeen, sillä siihen liittyy lupaus sekä nykyisestä että tulevasta elämästä.» (1 Tim. 4: 8)

Kirjoittaja on SLS:n lähetysteologi ja Helsingin yliopiston missiologian dosentti.

RIEMUITSEVA USKONNONOPETUS

Ekumenia kirkkovuoden juhlissa

Tuomiokirkon kryptassa
lauantaina 22.1.2000 klo 9 - 15.30

Ideoita

Työkaluja

*Yhteistä kokemista ja
tekemistä*

Keskustelua

Hiljentymistä

Järjestäjä:

Suomen uskannonopettajain liitto ry (SUOL), Riemuvuosi 2000-työ ryhmä (Suomen ev.lut. kirkko, Katolinen kirkko Suomessa, Suomen ortodoksinen kirkko, Luokanopettajaliitto ry, Stiftrådet i Borgå stift)

Ilmoittautumiset 10.1.2000 mennessä

Katri Vappula puh. & fax 09-825 1290, sähköposti suol.toimisto@suol.fi
Kaarina Lyhykäinen puh. 09-684 40444, sähköposti kaarina.lyhykainen@hki.ort.fi

TERVETULOA JUHLIMAAN VÄLKOMNA

Arkkipiispan haastattelun johdosta

Yksi osa Cruxin 3/1999 sisältämän arkkipiispa Paaran haastattelun kohta käsitteli nuorisotyötä. Iltoitsen siitä. Haluaisin kuitenkin tuoda muutamia vähäisiä ajatuksenalkuja keskusteluun arkkipiispan ajatusten pohjalta.

Ensinnäkin se mitä arkkipiispa totesi rippikoulua edeltävästä ajasta on totta. Kirkolta puuttuu siitä jotain. Vain harvoin nuorilla on mahdollisuus kasvaa rippikouluun seurakuntien toimintojen keskellä.

Ongelma on kuitenkin mielestäni laajempi. Alle kouluikäiset kirkko hoitaa tyylikkäästi. Samoin on asia vielä monin paikoin ykkösluokkalaisten kanssa. Heille on iltapäiväkerhot.

Mutta ikäkausi 8–9 vuotta, mitä heille todellisuudessa on? Tässä on käsittääkseni seurakunnan toiminnan ensimmäinen hukkaamispiste.

Kymmenvuotiaat taas hoidetaan hyvin kymppileirien ja tapahtumien kautta. Mutta sitten tulee pitkä erämaataival. Ennen rippikoulua eli 11–14 -vuotiaille ei kirkolla tunnu olevan juurikaan tarjottavaa. Tässä on toinen nuorten hukkaamispiste.

Kun nuori sitten tulee rippikouluun, on seurakunta ihmisineen hänelle vieras paikka. Se kuva, minkä hän kirkosta ja seurakunnasta saa on siis hyvin pitkälle kiinni siitä, kuka hänen rippikoulunsa pitää. Seurakunta on hänelle sama kuin tuo pappi tai nuorisonohjaaja.

Jos sitten rippikoulussa käy niin, että kaikki ei menekään niin kuin oli ajateltu, on vaarana, että nuoren kokemus ja sitä kautta näkemys seurakunnasta muotoutuu tuo yhden epäonnistumisen kautta.

Eli kuten arkkipiispakin totesi, kirkon nuorisotyön olisi syytä pureutua toimintoihinsa entistä tarkemmin. Kun arkkipiispa puhui rippikoulua edeltävistä vuosista, lisäisin vielä edellä mainitut vuodet varhaisnuoruudessa.

Lienee syytä kysyä, tarjoaako kirkko 2000-luvun lapsille ja nuorille 60-luvun eväitä. Samoin on syytä pohtia, odottaako kirkko toimintoihinsa tulevalta nuorelta liikaa aktiivisuutta ja sitoutumista.

Timo Hornio/Credo Imagebank

Lapsityö on ollut kirjoittajan mukaan kirkolle menestyksellistä, mutta eri ikäkausiin sisältyy pahoja hukkaamispisteitä.

Onko esimerkiksi rippikoulun jälkeinen toiminta liikaa tehtävä- ja koulutuspainotteista.

Toinen arkkipiispan näkemys, josta taas olen hieman eri mieltä oli se, että hän katsoi kirkon liaksi keskittyvän niihin, joilla jo menee hyvin.

Mielestäni asia on usein päinvastoin. Kun nuorison parissa tehtävässä työssä on hukattu työnäky siitä, mitä seurakunnallinen nuorisotyö voisi olla 90-luvulla, on työtä ja toimintaa suunnattu »ongelmallisiin nuoriin». Seurakunnissa on ns. tavallisen nuorisotyön piirissä otettu toimintamuodoiksi perinteisiä ja jo osin vanhentuneita erityisnuorisotyön muotoja. On avoimet ovet, peli-illat ja yökahvilat.

Missä on tila niille nuorille, joita tuollainen ei kiinnosta, missä on tila niille, jotka haluaisivat elää ja kasvaa seurakuntaan yhdessä toisten ikäistensä kanssa?

Onko seurakuntien nuorisotyö hukannut identiteettinsä vai ujostelee se sitä näyttää? Ostaako

kirkko olemassaolon oikeutuksen tarjoamalla sel-
laisia toiminnan muotoja, joista kristillisyyden on
häivytetty mahdollisimman vähiin?

*Matti Pikkarainen
Kristillisen kasvatuksen johtaja
Oulun seurakunnat*

Diakoniatyöntekijöiden palkkaus

Alaosastomme kokouksissa on useampaan ottee-
seen keskusteltu diakoniatyöntekijöiden palkkauk-
sesta. Olemme tulleet siihen tulokseen, että etu-
jamme on vuosien mittaan oleellisesti leikattu.
Laman aikana on enemmänkin kiinnitetty huo-
miota muiden ihmisten toimeentuloon ja selviyty-
miseen. Oma palkkaus (alkupalkka H 27 7.984 mk/
kk) on jäänyt huomattavasti alle suomalaisen kes-
kitulon (10.300 mk/kk). Kaikilla kokemusliläkin
palkka yltää vain 10.180 mk/kk. On käymässä niin,
että syrjäytyneiden hoitajista on tulossa palkkauk-
seen suhteen syrjäytyneitä.

Diakoniatyön vaativuuden lisääntyttyä koulu-
tus on pidentynyt ja siirtynyt ammattikorkeakou-
luhin. Lisäksi monet vanhamuotoisen koulutuksen
saaneet ovat erikoistuneet esimerkiksi psykiatri-
seen sairaanhoitoon ja muutenkin kehittäneet am-
mattitaitoaan. Tästä huolimatta palkkauksessa ei
ole tapahtunut vastaavaa muutosta.

Asiakaskohderyhmät ovat lisääntyneet laman
myötä ja vaikka laman yli on päästy, syrjäytyneitä
tulee jatkuvasti lisää. Asiakkaamme ovat pääasias-
sa yhteiskunnasta syrjäytyneitä, niin fyysisesti kuin
psykkisesti vammautuneita, toimeentulon ääri-
ajoilla eläviä, erilaisissa elämän kriiseissä olevia ih-
misiä. Nämä seikat vaikuttavat siihen, että asiak-
kaamme saattavat olla hyvin arkoja oman elämän-
sä suhteen. Tilanteet, joita ei ole tarkoitettu uh-
kaaviksi, voivat kuitenkin ärsyttää tällaisia ihmisiä
aggressiivisiinkin purkauksiin. Työmme on siis vaa-
tivaa myös syntyvien uhkatilanteiden takia.

Kohdallaan oleva palkka lisää työssä jaksamista
sekä antaa työntekijälle yhdeltä osin motivaatiota
työnsä tekemiseen. Motivaation puute ja väsymys
näkyvät työntekijässä ja heijastuu asiakkaisiin. Erilai-
set uhkatilanteet asiakastyössä voivat syntyä myös
työntekijän väsymisen seurauksena.

Leirityöaika ja leirikorvaukset myös puhututta-
vat etuineen tai punteineen. Leirillä olemme vas-
tuussa leiriläisistä ympäri vuorokauden. Leirillä työ-
päivät ovat 16-tuntisia (klo 7–23) ja yötkin ollaan
valmiudessa. Leireiltä saamamme päiväraha (153
mk/vrk) on veronalaista tuloa ja sen pitäisi riittää
niinkin raskaasta työstä, mutta palkkiosta peritään
vielä ruokamaksut, huolimatta siitä syökö leirillä
vai ei. Leirin päävastuullinen saa leiriltä johtajali-

sän (81 mk/leiri/vrk), jos leirille osallistuu vähin-
tään 18 henkilöä. Siis tätä pienemmiltä leireiltä
johtajalisää ei saa, vaikka vastuu on vähintään
yhtä suuri kuin suuremmillakin leireillä, sillä leiri-
läiset saattavat olla hyvinkin huonokuntoisia. Lei-
rivapaat määräytyvät siten, että neljästä täydestä
leirivuorokaudesta (viisi päivää) saa yhden vapaa-
päivän. Tämä on sellaista matematiikkaa, johon
moni ammattiryhmä ei suostuisi. Suhde olisi järke-
vissä rajoissa, jopa tuntien mukaan laskettuina,
mikäli yhdestä leirivuorokaudesta saisi yhden va-
paapäivän.

Noin kolmenkymmenen vuoden periodilla palk-
kauksemme ja siihen liittyvät edut ovat heikenty-
neet huomattavasti. Suhteellisesti arvioituna palk-
kamme oli 1960-luvulla suurempi kuin nykyään.
Etujamme on siis leikattu vuosien aikana.

Työmme vaatii myös hyvää yleiskuntoa sekä
henkistä kuntoa. Olemme kehittyneet tunneskaa-
lasta toiseen vaihtamisen mestareiksi (ilouhlasta
surukotiin) ja tämä vaatii kumpaakin kuntoa. Näi-
denkin ylläpito maksaa ja vaatii aikaa.

Diakoniatyöntekijät ovat jatkuvasti seurakunta-
laisten ulottuvilla, työaikaan kun ei ole määritelty.
Työmme painottuu osin sekä ilt- että viikonlop-
putyöhön, joista ei myöskään makseta mitään eril-
liskorvauksia. Vapaapäivistä kiinni pitäminen ei
näin ollen aina onnistu. Tätä työaikojen vaativuut-
ta ei ole huomioitu palkkauksessa.

Diakoniatyöntekijöille tulee jatkuvasti lisää uusia
työmuotoja, jotka tulisi hoitaa aikaisempien
lisänä. Esimerkkinä päivystysluonteisesti kierrätet-
tävää kriisipuhelinpäivystys. Tällainen »OTO» eli
oman toimen ohessa — luonteinen toiminta pitäisi
näkyä palkkauksessa joko palkkaluokan lisänä tai
kertaluonteisena palkkiona.

Olemme ilahtuneet tiedosta, että joissain seura-
kunnissa on oma-aloitteisesti annettu diakonia-
työntekijöille yhden palkkaluokan korotus. Kuiten-
kin palkkauksen peruspalkan osalta tulisi kautta
linjan olla sama, mikäli kyseessä ei ole OTO-lisä,
josta jo aiemmin mainitsimme.

Olemme ammatti-alastamme kiinnostuneita,
työtämme kehittävää, työhömmme sitoutunutta, am-
mattitaitoista, naisvaltaista väkeä. Palkkamme ei
kuitenkaan nykyisellään vastaa ammattitaitoa ja
työn vaativuutta. Teemme työtä mielellämme seur-
akuntalaisten parissa, mutta haluamme jatkossa
kin työskennellä arvostettuina, iloisina, elämän-
myönteisinä ja työhömmme motivoituneina ammat-
tilaisina.

*Diakoniatyöntekijöiden liitto
Janakkalan alaosasto*

*Lisätietoja: Alaosaston puheenjohtaja Irene Nummela
050-3237964*

Kommentti Jari Jolkkoselle kirjoituksesta Sydämen avautuminen

(Crux 4/99)

Kannatat yhteismaljaa ehtoollisella. Pidät erillispikareita hienosteluna ja turhana infektiokammona. Kovin »hurskaalta» tuntuu siteeraamasi perustelu »Jos maljassa on Kristuksen verta, siitä tarttuu elämä ja pelastus eikä sairaus ja kuolema». Itselleni oli järkytys kuulla vanhemmilta kollegoilta, mitä kaikkea yhteismaljan pohjalta on jouduttukaan onkimaan...

Pitkästi toistakymmentä vuotta sitten ryhmä suomalaisia lääkäreitä pohti syitä siihen, että yskänrokko oli levinnyt räjähdysmäisesti. Yskänrokon aiheuttava herpes-virus tarttuu syljen välityksellä helposti. Se tarttuu mm. suutelemisesta ja yhteisistä ryyppylaseista. Lääkärit pitivät outona, että virus oli kuitenkin levinnyt myös vanhempaan, ei-enää seksuaalisesti-aktiiviseen väestöön, josta suuri osa osoittautui ahkeriksi kirkossa kävijöiksi. Aivan mahdollisena pidettiin sitä, että virus oli päässyt tarttumaan yhteisestä ehtoollismaljasta. Viinin alkoholiprosentti ei riitä desinfioimaan maljaa. Muistamme myös lasten ehtoollisen mahdollistuksessa annetut piispainkokouksen ohjeet ehtoollisviinin laimentamisesta vedellä.

Työikäinen selviää yskänrokkonsa kanssa. Nythän herpekseseen on jo lääkettäkin. Mutta pikkulapsille ja vanhuksille tartunta voi olla kohtalokas. Toinen syljen kautta leviävä yleinen vaiva on karies.

Yhteismaljaan ei ole syytä palata. Yhteyden ilmaisijaksi kaipaamme yhteisleipää. Kaipaamme oikeaa, tuoksuva leipää, jonka pappi puhtain (= offertoriovirren aikana pestyin) käsin siunaisi, murtaisi ja antaisi ehtoollisvieraille, ei suuhun vaan käteen.

Järkeä saa ja pitää käyttää myös sakramenttien hoitamisessa. Keskiäijalla, jolloin upotuskaste oli käytössä, eräät vakavat infektiot tarttuivat vasta-

Esko Jämsä/Credo Imagebank

Kirjoittajan mielestä maun ja hajuton ehtoollisleipä voitaisiin korvata oikealla leivällä.

syntyneisiin kirkoissa säilytetyn yhteisen kasteveden kautta. Kontaminoitunut kastevesi ei enää ollutkaan terveyden lähde vaan sairautta ja kuolemaa tartuttava vesi. Ei se papin uskonpuutteesta johtunut, etteivät ripulin, ihottumien ja tuberkuloosin aiheuttajat välttämättä tuhoutuneetkaan asestussanoja luettaessa. Muistaakseni juuri tämän huomaaminen johti kirkossamme valelukasteen yleistymiseen. Kun nykyinen tekniikka mahdollistaa virtaavan veden saamisen, voisikohan pohtia palaamista Martti Lutherin kastekäytäntöön?

Miten muuten suhtaudutte, arvoisat kollegat kastepapit, ristiäislahjana »kastevesipulloon»? Eihän vesi pysy siinä hyvänä edes viikkoa! Kun ehdottelin valmistajalle fiksumpia ristiäislahjajaitteita, hän kertoi, että kastevesipullot ovat myyntimenestys.

Helena Heikkinen

Pappisliiton kotisivujen osoite on <http://www.evl.fi/jst/pappisliitto/>
Crux-lehden tämän vuoden numerot löytyvät samasta osoitteesta

Lapsen sunnuntai

Valmistelu Inarin seurakunnan jumalanpalveluksia varten

Lapsen sunnuntai on uuden käsikirjan »kelluva pyhä», jolle ei ole täsmällisesti määriteltyä ajankoh-
taa. Käsikirjaehdotus ei velvoita viettämään sitä,
mutta sanoo, että tälle aiheelle »voidaan omistaa»
yksi sunnuntai syys-lokakuussa. Käytännössä tämä
tarkoittaa Inarissa ja arvatenkin monessa muussa
seurakunnassa sitä, että lapsen sunnuntaita ei viete-
tä. Eihän ole ennestään olemassa mitään tilannetta,
jossa määriteltäisiin tulevien pyhäpäivien aiheet. Ne-
hän on aina saatu annettuina.

Syys-lokakuun yhdeksästä sunnuntaista vain nel-
jä on valittavissa: kahta rukouspäivää (26.9. ja 24.10.)
ei pidä peittää, ei liioin Mikkelinpäivää (3.10.).
Inarissa myös 10. ja 17.10. ovat sopimattomia lapsen
sunnuntaiksi, koska yleisen kokemuksen mukaan
syysloma aktivoi lapset ja nuoret aivan toisella taval-
la kuin jumalanpalvelusta viettämään. Vaikka voisi-
han sen ottaa haasteena. Pidän lapsen sunnuntain
19.9.1999. Jos lehti tulee siihen nähden liian myö-
hään, voitte hyödyntää tätä valmistelua 31.10. tai,
ellei syyslomaestettä ole, aikaisemminkin.

Inarin seurakunnan jumalanpalveluksille (Ivalo,
Inari, Saariselkä) on tyypillistä, että kerrallaan pal-
velee vain yksi pappi, yksi kanttori ja yksi suntio.
Seurakuntalaisia on aktivoitu vain harvoin. Tarkem-
min paikallisväriä selitettiin Cruxissa 2/99.

RUKOUKSET YM.

Johdantosanat ja kehoitus synnintunnustukseen:

Vietämme tänään lapsen sunnuntaita. Vapahta-
jamme otti lapsen malliksi siitä, millainen tulee Juma-

lan valtakunnan kansalaisen olla. Suuruuden tavoitte-
lijat hän lähetti pitämään huolta lapsista ja kohtaa-
maan heissä taivaallisen Isän. Tällaisen suuruuden
osoittamiseen meillä olisi nytkin paljon mahdollisuuk-
sia perheissä, yhteiskunnassa, kaikkialla kohdatessam-
me. Kuitenkin moni lapsi voi huonosti sekä lähellä
että kaukana. Aikuisten aika kuluu turhan suuruuden
tavoitteluun. On hyvä tunnustaa taivaalliselle Isälle
syntisyntymme ja pyytää hänen anteeksiantoansa. Lu-
emme yhdessä synnintunnustuksen numero 2.

Synnintunnustus: Jumalanpalvelusten kirja s. 241 n:o 2

Synninpäästö: Jumalanpalvelusten kirja s. 248 n:o 5
lyhyenä

Päivän rukous: Evankeliumikirja s. 383, n:o 4

Esirukous (vapaasti ilman paperia, tähän tapaan)

Rakas taivaallinen Isä. Poikasi opetti meitä pitä-
mään huolta pienistä. Tuomme tänään sinun eteesi
pienokaiset, jotka on otettu pyhän kasteen armoliit-
toon.../.../...Tuomme eteesi omaisten surun, kun
olet kutsunut luotamme ... ..vuoden ikäisenä ...sta.
(kanttori soittaa säkeistön) Taivaallinen Isämme,
anna omaisille ja ystäville apusi, että he tunsivat
surun ja kaipauksen keskellä, miten sinä heitä tuet.
Auta heitä näkemään avoin tie tulevaisuuteen ja
aina iankaikkisuuteen saakka.

Taivaallinen Isä, siunaa sanasi julistaminen ja
kuunteleminen niin täällä meidän keskuudessamme
kuin koko maassamme ja kaikkialla maailmassa. Anna
meidän löytää sanastasi elämällemme oikeat ohjeet.
Tue ja rohkaise meitä kaikissa elämän tilanteissa.

Ole auttajamme myös ajallisissa toimissamme. Anna
jokaisen meidän elämämme olla iloksi ja avuksi myös
toisille. Johdata pieniä ja isoja asioita niin, että rauha ja
rakkaus lisääntyisivät maailmassa. Anna meidän huo-
mata, milloin jollakin on surua ja huolia, ja anna taitoa
olla silloin avuksi. Osoita sinä kaikille kärsiville ja
vaiveuksissa oleville, että sinä voit heitä auttaa.

Ohjaa meidän elämäämme jokaisella askelella.
Anna meidän kerran iloita luonasi taivaan kodissa.
Aamen.

MUSIIKKI

Virret:

alkuvirsi 490

kiitosvirsi 135

päivän virsi 468

uhrivirsi 502

ehtoollisvirret 229, 498

päätösvirsi 464: 2

Ei kuoroa, koululaisten kuorokaan ei ole vielä aloittanut.

SAARNAN VALMISTELU

Tekstit: 2.Moos. 2: 1–10, 1.Jh 2: 12–14, Mk 9: 33–37

Teema: Suurinta on palvella Jumalaa pienimmissä

Kirkastusvuorelta ja sen juurelta palaavat opetuslapset tinkasivat tiellä Jeesukselta salaa, kuka heistä on suurin. Ehkäpä vuorelle päässeet halusivat vähän isotella. Toisten tappioksi lienee luettu myös sairaanparantamistestin epäonnistuminen.

Kapernaumissa, kotona, Jeesus ottaa asian puheeksi. Vaikka aihetta ei tunnustetakaan, Jeesus tietää sen ja pitää pienen oppitunnin. Opetuksessa on kaksi osaa: 1) Ensimmäisen on oltava viimeinen ja palvelija. 2) Lasten palvelija kohtaa itsensä Jumalan.

Matteuksella ja Luukkaalla on tästä aiheesta eri opetus: On oltava pienin tai lapsen kaltainen ja nöyrä. Nämä teemat kannattanee pitää erillään Markus-perikoopista saarnattaessa.

Jeesuksen opetus on edelleen tarpeellinen. Ensinnäkin siksi, että on vaikeata suostua palvelijaksi. Tarvitsemme siihen aina uutta kehotusta, rohkaisua ja opetusta. Pappinakin voin tavoitella suuruutta vaikkapa hyvänä puhujana tai sitten laulajana tai vaikka rentona kansanmiehenä. Maineen tavoittelu pudottaa väistämättä seurakuntalaisten huolet ja tarpeet alemmalle sijalle. Varsinainen kutsumus kärsii. Muilla seurakuntalaisilla on omat kiusauksensa, mutta vaikutus on aina samansuuntainen. Suuruuden tavoittelu johtaa itsekkesisyyteen, todelliseen pienuuteen.

Toiseksi opetus on tarpeellista siksi, että palveleminen on lähimmäisen rakkautta ja tämä taas yksi keskeisimmistä Jeesuksen opetuksista. Hänen oma elämänsä oli täynnä lähimmäisenrakkautta, erityisesti niitä kohtaan, joille muut eivät sitä osoittaneet; niitä kohtaan, joilta ei saanut vastapalveluksia. Siihen hän myös monin sanoin ohjasi kuulijoitaan. Rakkauden kaksoiskäskey onkin sellainen Raamatun sana, johon palaan mielelläni ainakin kymmenenä pyhänä vuodessa. Vain lähimmäisiämme kohtaan voimme osoittaa sen, että Jumala ja hänen opetuksensa ovat meille tärkeitä.

Kolmanneksi erityisesti lapsen sunnuntai tekee tärkeäksi tämän evankeliumin opetuksen. Mitä pienempi lapsi on, sitä avuttomampi hän on yksin. Maaailmalla on kuitenkin katulapsia, jotka joutuvat selviytymään. Omassa keskuudessamme on myös lapsia ja nuoria, joille ei kenelläkään riitä aikaa. Kuka tahansa meistä

saattaa ainakin tilapäisesti korvata läsnäolonsa jollakin turhalla, esim. tavaralla. Mihin käytämme sen ajan, jonka näin voitamme. Turhuuden tavoitteluun? Jeesus sanoo, että lapsen palveleminen hänen nimesään merkitsee hänen, Jeesuksen, kohtaamista eikä vain sitä vaan taivaallisen Isänkin palvelemista. On arvokasta tehdä työtä lasten parissa. On arvokasta antaa omaakin aikaansa lapsille. Se on arvokasta lapsille, mutta myös ajan antajalle itselleen.

Tässäkään opetuksessaan Jeesus ei vaadi eikä painosta vaan ohjaa lempeästi oikeaan, löytäjän iloon. Opetuslasten väärät tavoitteet hän tahtoo pyyhkiä pois ja korvata oikeilla tavoitteilla, joista he voivat saada kestävän ilon. Sellaista anteeksiantamuksen sanaa me ja seurakuntalaisemme tarvitsemme lapsen sunnuntainakin.

Mauno Hepola

3.10.

Mikkelinpäivä

Mt 18: 1–6, 10

Jumalanpalvelus Suolahden kirkossa

SEURAKUNNAN KUVAUS

Suolahti on pieni kaupunkiyhteisö Keitele-järven kainalossa. Mikkelinpäivänä Suolahden kirkossa vietetään vanhusten ja lasten kirkkopyhää. Kirkkoon on siis tulossa kaikenikäistä väkeä vauvasta vaariin. Jumalanpalveluksen suunnittelussa ja toteutuksessa on tahdottu antaa tilaa eri-ikäisten seurakuntalaisten osallistumiselle. Johtoajatuksena on, että me kaikki liitymme omalla paikallamme siihen sukupolvien ketjuun, joka vie sanomaa Kristuksesta eteenpäin.

RUKOUKSET

Kehotussanat

Mikkelinpäivä on enkelien päivä. Siksi ne virret, joita tänään laulamme ja se Raamatun sana, jonka kuulemme, kertovat enkeleistä ja heidän tehtävistään ja merkityksestään. Jumalan sanansaattajina enkelit suojelevat ja opastavat ihmisiä ja muistuttavat meitä Jumalan tahdon mukaisesta elämästä. Enkeleiden kirkkaus kertoo Jumalan kirkkaudesta ja pyhydestä. Tuon kirkkauden tutkiminen saa meidät tutki-

maan myös itseämme. Huomaamme asioita, jotka painavat mieltä, tekoja ja ajatuksia, jotka eivät ole Jumalan tahdon mukaisia. Jotta Jumalan hyvyys ja kirkkaus saisi hoitaa meitä, me kumarrumme nyt yhdessä synnintunnustusrukoukseen.

Synnintunnustus

(*äiti lukee*) Pyhä Jumala. Anna minulle anteeksi, sillä minä en ole luottanut että Sinä olet Viisauts. Minä olen surrut ja murehtinut lapseni sairauksia ja vammoja, enkä ole luottanut siihen, että sinä tiedät, miten parhaiten hoitaa lastani, minua ja perhekuntaani. Anna minulle anteeksi, sillä minä en ole uskonut että Sinä olet Hyvyys ja Rakkaus. Minä olen pelännyt monia asioita lapseni elämässä, enkä ole uskonut, että sinä olet nähnyt hänet jo idullansa, että Sinä tiedät hänestä kaiken ja olet hänen vierellään hänen elämänsä jokaisena hetkenä.

(*isoäiti lukee*) Anna minulle anteeksi, sillä minä en ole luottanut siihen, että sinä olet Kaikkivaltias Isä. Minä en ole luottanut siihen, että Sinä kuulet jokaisen ihmisen resuisimmatkin rukoukset ja sinä kyllä vastaat meillekin ajallasi ja tavallasi. Jumalani, anna minulle anteeksi heikko uskoni ja vähäinen luottamukseni sinun Suuruuteesi. Ja anna minulle vielä anteeksi, että minä olen tuijottanut vain omaan elämänpipuuni ja kulkenut monien lähimmäisteni ohitse.

Synninpäästö

Jumala on pyhä, mutta hän on myös. ...

Päivän rukous

Herra Jumala, taivaallinen Isä. Sinä lähetät enkelisi. ...

Yhteinen esirukous

(*isoisä lukee*) Pyhä Jumala. Sinä olet Viisauts. Me rukoilemme sinun johdatustasi kansallemme ja niille, jotka päättävät yhteisistä asioistamme. Anna lähimmäisen rakkauden ja vähäisimpien palvelemisen näkyä siinä yhteisössä, jossa elämme. Opetä meitä kuuntelemaan toisiamme ja etsimään yhdessä hyviä ratkaisuja ihmisten hätään. Sinä olet myös Rauha. Anna rauhasi näkyä ihmisten välisissä suhteissa, ota pois viha ja erimielisyydet kansojenkin väliltä.

(*isä lukee*) Pyhä Jumala. Sinä olet Hyvyys ja Rakkaus. Anna koteihimme sopua ja rakkautta, opeta meitä tulemaan toimeen keskenämme. Anna yksinäisille ihminen, joka välittää.

(*poika lukee*) Rakas Taivaan Isä. Sinä olet Kaikkivaltias. Kiitos, että saamme aina turvautua sinuun. Kiitos, että olet jo kasteessa ottanut meidät oman perheesi jäseniksi. Siunaa seurakuntaamme. Anna mahdollisimman monen oppia tuntemaan sinut ja se rakkaus, josta Jeesus tuli kertomaan. Anna lasten ja nuorten löytää elävä seurakuntayhteys.

(*isä lukee*) Suuri Jumala, sinulla on valta ja voima, taivas ja maa ovat täynnä sinun kunniaasi. Anna meidän kerran yhdessä enkelien kanssa ylistää sinua taivaassa.

MUSIIKKI

Musiikkia toteuttamassa ovat kanttorin kanssa lasten ja eläkeläisten lauluryhmät sekä käyrätorven soittaja.

Alkusoitto ja virsi 137 (mukana käyrätorvi)

Psalmivirsi 545

Kiitosvirsi 135

Vastausmusiikki Vanhan testamentin tekstiin 366: 1

Päivän virsi 136 (vuorolauluna: eläkeläisten lauluryhmä ja seurakunta)

Saarnan jälkeen lasten lauluryhmä laulaa »Enkeli taluttaa» (Lasten virsi)

Kolehtivirsi 503

Ehtoollisvirret 228 ja 229.

Ehtoollisen jaon aikana lapset laulavat »Nyt kulkee halki korpimaan.»

Ylistysvirsi 457: 2

Päätösmusiikki »Maan korvessa» (eläkeläisten lauluryhmä)

SAARNANJUURET

Mikkelinpäivän raamatuntekstit ovat aina olleet ongelmalliset ajatellen lasten osallistumista jumalanpalvelukseen. Suolahdessa teemme tällä kertaa siten, että jätämme lukematta Ilmestyskirjan lohikäärmeet ja paholaiset ja luemme epistolan paikalla vaihtoehdokseksi saarnatekstiksi annetun Ilm. 5: 11–12. Vanhan testamentin tekstiksi valitsimme 2 Moos 23: 20–23. Yhdessä evankeliumin kanssa nämä tekstit tarjoavat oivan näköalan siitä, mikä merkitys enkeleillä on ihmiselle eri elämänvaiheissa.

Tavalla tai toisella enkelin kosketus on tuttu aikamme ihmiselle. Tuttu suojelusenkelitaulu on edelleen lastenkammareiden number one, enkelit koristavat kotien kirjahyllyjä ja jääkaapinovia, ystävälle lähetellään enkelikortteja ja läheisensä menettäneelle osoitetaan välittämistä pienellä enkelimuistolla. On hienoa, kun Mikkelinpäivänä saa saarnata siitä, että enkelit ovat totta ja ihan oikeasti olemassa ei vain siksi että näin toivomme, vaan siksi, että Jumala on näin luvannut. Enkeleiden olemassaolo tässä lähellämme on jatkuva osoitus Jumalan läsnäolosta ja varjeluksesta meidän elämässämme. Silloinkin kun elämässä ei ole enkelinsiiven havinan keveyttä vaan pikemminkin myllynkiven raskautta. Evankeliumin myllynkivi kaikessa karneudessaan muistuttaa tämän elämän karuudesta — jos ei tällaisia myllynkiviä olisi, ei kai enkeleitäkään tarvittaisi. Kivellä uhkaaminen on lapsillekin tuttu juttu, siksi aihetta tuskin tarvitsee kaunistella lastenkaan kuullen. Tärkeintä on todeta, että Jumala ei kivitä ketään eikä salli meidänkään kivittää. Jeesus on taakkojen kantaja, ei sälyttäjä.

Enkelin tehtävä on ohjata meitä Jumalan lupaus-toteutumiseen. Elämäntie ei aina ole helppo, mutta Jumalan kirkkaus ei karkaa luotamme mihinkään. Usko on luottamusta tämän kirkkauden läsnäoloon, vaikka silmin emme sitä voikaan nähdä. Kun ihminen elämän vaikeuksien keskellä huutaa Juma-

laa avukseen, hän saa olla varma siitä, ettei tarvitse taistella yksin.

Enkelit ovat osoitus Jumalan läsnäolosta ja varjeluksesta, joka ympäröi meitä kaiken aikaa. Jumalan suojelus on jotain paljon enemmän, kuin me ihmiset pystymme toisillemme antamaan. Kun äitinä ja isänä törmää omiin rajoihinsa ja huomaa epätäydellisyytensä, on pakko turvautua Jumalaan, joka voi paljon enemmän kuin ihminen. Sekä itsensä että lapsensa saa sulkea tällaiseen Jumalan suojelukseseen. Elämässä ja kuolemassa on turvanamme Jumala, joka pitää huolta lapsistaan. Enkelit antavat meille välähdyksen siitä Jumalan kirkkaudesta, mitä ihminen ei voi nähdä. Ehkä enkelit kuitenkin auttavat meitä aavistamaan jotain siitä, mitä se sitten on, kun me kerran saamme siirtyä tästä ajasta siihen todellisuuteen, missä me näemme. Näemme sen kirkkauden ja kauneuden, mitä vain harvat pääsevät tässä ajassa näkemään. Joku kuolevan läheisensä rinnalla ollut on kertonut, miten sai nähdä kuin heijastuksen tuosta taivaan iha- nuudesta läheisensä kasvoilla — sillä hetkellä, kun lähdön hetki tuli.

Työryhmä: Aira Laine, Kaija Niskala, Elina Tourunen ja joukko eri-ikäisiä seurakuntalaisia.

10.10.

**20. sunn. helluntaista
(Kirkon lähetyspyhä)**

Mk 2: 1–12

Virret:

601

131: 4

280: 1–4

422: 1–3

424: 1–

(221)

603

Pimeyttä meissä

Varsinkin aasialaisissa kulttuureissa synnistä on usein vaikea puhua. Myös syntien tunnustaminen voi olla siellä jopa vastenmielinen ajatus, sillä syntiin liittyy voimakkaita häpeän tunteita. Ihminen, joka tunnus-

taa varastaneensa tai katselleensa 'sillä silmällä' naapurinsa aviopuolisoa, menettää nopeasti kasvonsa.

MITEN KOHTAAMME PIMEÄN PUOLEN ITSESSÄMME?

Myös meidän suomalaisessa elämänmuodossamme on tekijöitä, jotka vaikeuttavat meissä olevien pimeiden puolien tarkastelua. Mielihyvää korostava kertakäytökulttuuri ei välttämättä tue suurten periaatteellisten kysymysten esille ottamista. Esimerkiksi syyllisyyden tunteita ja niiden takana olevaa syyllisyyttä ei ole aina helppo käsitellä.

Miten sitten puhua ihmiselle synnistä? Miten me tulkitsemme omaa syyllisyyttämme? Meissä oleva pimeä puoli tarvitsee huomiota osakseen.

Tämä on kirkon lähetyspyhään liittyvä maailmanlaaja tema.

SYNTI NÄHDÄÄN TEKOINA

Varsinkin vieraiden kulttuurien keskellä työskentelevät joutuvat pohtimaan paljon sitä, miten ihmisen syyllisyyttä voidaan lähestyä. Kun työskentelin lähetinä muslimien parissa, törmäsin syntikäsitelyyn, joka muistuttaa meillä Suomessakin laajalle levinnyttä näkemystä synnistä. Se on teko. Synti on esimerkiksi syyllistymistä taloudellisiin väärinkäytöksiin tai se voi ilmetä seksuaalisina harha-askeleina.

Ajatteliko Jeesuskin, että synti on pääasiassa luonteeltaan tekoja, kun hän sanoi halvaantuneelle »Poi-kani, sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi.«? Yhtykö Jeesus varsin yleisesti hyväksytyyn näkemykseen teon ja seurauksen välisestä syysuhteesta: ihminen jolla menee huonosti on *tehnyt syntiä*? Tämän mukaan esimerkiksi sairaus tai vammautuminen olisi syntisten tekojen seurausta.

SE ON KUIN SYÖMISTÄ, JUOMISTA JA NUKKUMISTA

Evankeliumien mukaan Jeesuksen opetus näyttää päinvastoin lähtevän ajatuksesta, että ihmiselämän suurikenties suurin kysymys on hänen suhteensa omaan syyllisyyteensä. Synti ja siihen liittyvä syyllisyys on ihmistä riivaava mielentila, hänen kokonaisasenteensa Jumalaan ja toiseen ihmiseen. Synti ei ole pääasiasa tekoja—toki niitäkin on ja myös todella kauhistavia! —, vaan ihmismielen kieroutumista, sen Jumala-vastaisuutta ja lähimmäispiittaamattomuutta.

Jeesuksen opetuksessa korostuu ihmistä hallitseva kokonaismielentila. Syyllisyys värittää sitä voimakkaasti. Toisaalta Jeesus eräällä tavalla arkipäiväistää meidän syyllisyytemme. Siksi hän sanoi halvatulle: sinun syntisi annetaan anteeksi. Jeesus näki edessään ihmisen, joka kantaa syyllisyyden taakkaa.

Keskeinen kysymys on kaikkea riivaava syyllisyys ja synti. Siksi sitä on jatkuvasti käsiteltävä, siihen on kajottava. Syntiin suhtautuminen muistuttaa joka-päiväistä syömistä, juomista ja nukkumista. Voidakseen elää ihminen tarvitsee jatkuvaa anteeksiantoa,

jota on nautittava kuin ruokaa ja juomaa. Omien syyllisyyden tunteiden kanssa on osattava myös levätä. Ne tulevat syvältä persoonallisuuden rakenteista ja niiden hoitamiseen tarvitaan aikaa.

Siksi Jeesus julisti muutta mutkitta vammautuneelle miehelle synnit anteeksi. Syntien anteeksiantamus on kuin käyntikortti ihmisyyteen: mene ja osoita anteeksiantavaa mieltä muille.

KARMA VAI ARMO?

Päivän evankeliumi ei puolla näkemystä siitä, että ihmisen vaikeudet tai sairaudet olisivat tiettyjen syntien seurausta. Jeesuksen opetuksesta ei voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että esimerkiksi vammautuminen olisi seurausta joistakin miehen omista tai hänen läheistensä synneistä. Evankeliumi ei myöskään vihjaa sanaakaan siitä, että miehen 'entisessä elämässä' olisi jotakin, joka nyt kostautuu vammautumisen muodossa.

Jeesuksen toiminnasta on päinvastoin nähtävissä, miten armo murtautuu ihmisen elämään. Armoa oli jo se, että ystävät kantoivat miehen Jeesuksen luo. Katon purkamisesta näkyi Jumalan armon radikaalisuus. Mies sai myös terveytensä, senkin lahjaksi.

Aasialaisesta uskonnollisuudesta on meille Suomeenkin rantautunut ajatus »pahasta karmasta», aiemmassa elämässä tehdyistä huonoista teoista, jotka kostautuvat tulevassa elämässä. Tämän ajattelun taustalla olevan syy-seuraus-mekanismi tunnettiin hyvin myös Jeesuksen ajan Palestiinassa ja se tunnetaan kaikkialla tämän päivän maailmassa.

Jeesus ei kuitenkaan opeta syyn ja seurauksen ketjumaista logiikkaa. Sunnuntain evankeliumiteksti muistuttaa meitä synnin ja syyllisyyden todellisuudesta, joka ulottuu kaikkiin ja kaikkeen. Siihen puree tinkimätön syntien anteeksiantamuksen julistus, jonka perustana on ihmisen pimeiden puolien tarkastelu. Se on armoa, joka on tarkoitettu arkisella tavalla nautittavaksi. Armo katkaisee ketjun siihen paikkaan.

Armo on kuin jokapäiväinen ruoka ja juoma. Se on tarkoitettu syötäväksi ja juotavaksi.

Juhani Pörsti

17.10.

21. sunn. helluntaista

Mk 10: 2–9

Virret:

Alkuvirsi 509

Kolminaisuusvirsi 328: 4

Päivän virsi 442

Uhrivirsi 323

Ehtoollisvirsi 465

Päätösvirsi 429

Kahden onnen maailmassa

Kuusi heistä tulee vihaamaan toisiaan katkerasti ennen kuin kymmenen vuotta on kulunut, noista jokaisesta kymmenestä säteilevästä nuoresta parista, jotka posket hehkuen seisoivat edessäsi tänäkin suvena. Joka toinen esikoinen syntyy perheeseen, jossa isä ja äiti eivät ole keskenään naimisissa. Yhä useammin vihkikirkon etupenkissä istuu anoppi, joka vajoaisi mieluusti maan alle isän luovuttaessa hehkeää tyttäretä itsensä ikäiselle sarjaukkomiehelle, tai murjottava murku, joka haluaisi olla missä muualla tahansa kuin todistamassa äiskän tai iskän taas-uutta-tälläkerralla-se kestää -liittoa, jonka myötäjäisinä taloon tupsahtaa joukko kiljuvia pikkusiskospuolia.

Nuptiaalikulttuuri on erilainen kuin ennen. Mariitaalimoraali on muuttunut. Mutta nykypäivä ei ole ainoa asia, joka saa saarnaajan tuntemaan tervettä heikotusta tämän päivän tekstin edessä. Myös avioliiton kirkollinen historia saa puhujan toivottavasti varomaan sanojaan ja pohtimaan puhumaansa. Jumala on asettanut avioliiton, mutta sanatarkasti sana ei niin missään sano. Historiallisesti ottaen raamatulliset liitot ovat olleet kihlautumista, lihojen liittämistä yhteen, riitusta. Ja jos Jumala asettikin avion, kirkko keksi häät. Instituution oli otettava oma, tuottoisa osansa ihmisen liittymisrituaalista. »Hurskaiden kato-listen» seurapiiripalstoilta tutut eurohäät ovat järkiään avioliiton siunaamisia, sillä useissa maissa siviilivihkiminen konstituo i avioliiton. Jopa Rooman kirkon seitsemästä sakramentista avioliitto on ainoa, jonka puoliset toimittavat toinen toisilleen. Etkäpä sinäkään alttarilla muuta kuin »vahvista» ja »julista».

Mikä sinusta itsestäsi on miehen ja naisen liiton ydin? Entäpä miehen ja miehen?

Sitten viime lumien kirkko on julkaissut kaksi dokumenttia, jotka ovat vielä tätä kirjoitettaessa kesken, mutta kypsät saarnavuorosi tullessa. Ensinnäkään

tästä tekstistä ei pääse yli eikä ympäri ilman avioliiton ytimen omakohtaista pohdiskelua. Viime kirkolliskokous käsitteli katekismusta, ja sen enimmäkseen muutokset osuivat kuudenteen käskyyn. Armon täsmätulen si- jaan muutokset näyttävät hajonneen kuin herätyshau- likolla ampuen, ja lopputulos on kirkon parkaisu, kun asiakas menee ohi ja oppi jää epäkuranttina käsiin. Synnittömälle, yksiavioiselle ja -totiselle saarnamie- helle erityisen haasteellinen on silti viimeinen, koko- naan salissa sinnyt kappale, jossa rohjetaan puhua uudelleen avioitumisen mahdollisuudesta. Siinä muis- tutetaan, että aiemmin tekstissä mainittu sitoutumisen tahto ei sittenkään ole kylliksi, vaan tarvitaan myös armoa ja anteeksiantamusta. Yksinkertaisuudessaan tuo pikkukappale puhuttelee mestarillisesti kovasydämiä aivan Mestarin äänenpainoin.

Toiseksi tämän tekstin läpi pääsee vain se, joka on tehnyt tilinsä selviksi mieheyden ja naiseuden käsitteistön kanssa. Vastikään on näet valmistunut myös kirkon kannanotto samaa sukupuolta olevien liittoon. Luomisjärjestys yhtäältä ja ihmiseen kohdis- tuvan oikeudenmukaisuuden tapahtuminen toisaalta olisi sovittava tasapainoon rauhassa, homofobikoi- den taustametelistä piittaamatta. Saarnaa puuhaavan olisi kenties hyvä etsiä käsiinsä Ecce Homo -katalogi, katsoa sitä hyvin pitkään ja tarkkaan. Miksi me maireasti kyselemme rippikoululaisilta didaktisena toimenpiteenä: Miltähän Jeesus näyttäisi, jos eläisi tänä päivänä? Ja sitten hyihyttelemme, kun joku aikuinen vastaa siihen, kuvin, tosissaan.

Mutta takaisin tekstiin: Taas kerran Jeesus on yllättänyt, taas hän on asettanut omansakin tiukkaan paikkaan. Tekisi mieli lähteä puheen moniselkoi- suutta ja kauneutta karkuun. Kuin itsestään käänty- vät luomiskertomuksen toisiinsa punoutuneet tarinat esiin. Sinne tekee mieli, pakoon, viattomuuden ja ihmisen tarkoituksellisuuden suojaan. Eivätkö esiäi- timme ja -isämmekin lymynneet siellä, totuutta haus- sa, totuutta paossa, toivoen, ettei koskaan tulisi eroa, ei kenestäkään eikä mistään.

Hilkka Olkinuora

24.10.

22. sunn. helluntaista,

4. rukouspäivä

Mt 18: 23–35

Ps. 119,162–168, Ef. 4:

30–32

Rukous rauhan ja keskinäisen vastuun puolesta

Mielestäni 4. rukoussunnuntain aihe »rukous rauhan ja keskinäisen vastuun puolesta» ja YK-viikko sekä vastuuviikko antavat aiheen mahdollisimman kan- sainvälisen messun/jumalanpalveluksen järjestämi- seen. Jos on mahdollista, olisi mukava kutsua seura- kuntaan vieraiksi ja esiintymään alueella asuvia pa- kolaisperheitä, kenties jopa haastatella heitä saarnan aikana. Seurakunnissamme, kuten muuallakin yh- teiskunnassa, kaivataan valistusta pakolaisten todel- lisista oloista ja lähtökohdista. Eläytyminen heidän kohtaloihinsa vähentää ennakkoluuloja, joita heitä kohtaan on olemassa. Toisaalta messu ei saisi olla uteliasta kurkistelua toisten kurjiin kohtaloihin, vaan mahdollisuus tutustua toisten kulttuurien ihmisiin ja heidän elämäänsä. Siksi olisi tärkeää saada heidät myös mukaan muulla tavalla, vaikka musiikkia esit- tämään tai tarjoamalla kirkkokahvien sijasta jotain sikäläistä syötävää.

Saarnan aihe, vertaus armottomasta palvelijasta johtaa meidät suomalaisina itsetutkistelun eteen. Ei varmasti ole vaikeaa löytää sanomalehdistä ajankoh- taista tekstiä siitä, kuinka Suomessa suhtaudutaan pakolaisiin tai kuinka länsimaat säästävät ensimmäi- sinä niistä varoista, jotka kohdistuvat kehitysapuun tai kaukana olevien lähimmäisten auttamiseen. Meil- lä itsellämme saattaa olla omakohtaisia kokemuk- sia siitä, kuinka armottomia ihmiset voivat olla toi- silleen, varsinkin sellaiselle, joka yhteiskunnallisessa arvoasteikossa ei ylety omalle tasolle.

Moniarvoinen kilpailuyhteiskunta, jossa elämme, ei välttämättä ruoki niitä arvoja, joista tekstissä on kyse. Helposti on niin, että kirkon jäsenenä samoin kuin yhteiskunnassa olemme tottuneet vaatimaan palveluja. Olemme kuin elämän asiakkaita, jotka odottavat saavansa elämältä, yhteiskunnalta ja kir- kolta mahdollisimman hyvää palvelua. Jos ei näin tapahdu, olemme tyytymättömiä kokemaamme epä- oikeudenmukaisuuteen. Tämä arvoasetelma muuttuu päinvastaiseksi Jeesuksen vertauksessa. Armoton pal- velija oli jo saanut anteeksi mielettömän summan —

miten hänellä vielä oli otsaa vaatia tilille toisia? Vertaus armottomasta palvelijasta panee meidät kysymään, mitä me itse olemme velkaa elämälle.

Voisimme kenties ajatella, että kaikki se hyvä, mitä olemme elämässä saaneet, sisältää siihen kuuluvan velan tai ristin. Elämässämme tärkeät asiat, kallemmat ja rakkaimmat, eivät aina ole niitä helpoimpia. Esimerkiksi perheeseen syntynyt lapsi on vanhemmilleen suuri aarre, mutta hänen kasvattamiseensa sisältyy ilon ohella hyvin suuri vastuu, jota voisi henkisenä taakkana kuvata vaikka velaksi. Samalla tavalla kaikki muukin hyvä, mitä meillä kansakuntana on, on samalla velkaa sinä mielessä, että olemme vastuussa sen käyttämisestä oikein.

Melkeinpä kaikissa uskonnoissa ja kulttuureissa pidetään itsekkyyttä pahana. Monissa maissa on niin, että yhteinen jakaminen on elinehto. Se, jolla on enemmän, on velvollinen jakamaan niin kauan kuin hänellä on. Se, jolta puuttuu, ei häpeä pyytää. Esimerkiksi Papua-Uudessa Guineassa asuvan urimkansan joukossa yksi rikkauden ja vaurauden tuntomerkejiä on anteliaisuus: anteliaisuudella rikas mies sitoo alempansa riippuvuus- tai kiitollisuudenvelkasuhteeseen itsensä. Ystävät ovat kuin pankkitili, heiltä voi tarvittaessa pyytää, kun itseltä puuttuu. Vaimokin on oikeus hylätä sillä perusteella, että tämä on liian kitsas eikä ruoki hyvin perheen vieraita. Jo pieni lapsi tietää, että ei voi syödä omaa ruokaansa tarjoamatta siitä toiselle. Jos toinen on ilman, herkkutasataan. Jeesuksen kehoitus ylimääräisen vaipan jakamiseen tarvitsevan kanssa on näille ihmisille elävää todellisuutta.

Keväällä 1999 London Schools of Economic julkaisi tutkimuksen, jonka mukaan onnellisimmat ihmiset 54 tutkitun kansan joukosta löytyivät Bangladeshista, Azerbaitzhanista ja Nigeriasta. Onnellisuuden lähteinä näytti heillä olevan turvalliset perheet, naapuruus- ja ystävyysuhteet. Rikkaat maat, kuten Sveitsi ja Yhdysvallat, sijoittuivat listan loppupäähän. Onko niin kuin Jeesus sanoo: Onnellisia ovat köyhät? Onnettomia ovatkin rikkaat, joita elämä velkoo? Olemmeko rikkaita ja vankilassa armottoman palvelijan tavoin?

Mielestäni saarnan jälkeen voi oheisen Jubileemessun mukaisesti ottaa synnintunnustuksen ja päästön. Saarnaan sopivaa lisämateriaalia on saatavissa esim. Suomen Lähetysseuran julkaisemasta Taauksen lyhempi oppimäärä -kansiosta.

Marketta Antola

Jubilee 2000 jumalanpalvelus

Alkulaulu

Alkutervehdys 5 Moos 15: 1

Profetia

Antifoni Lk 4: 18–19)

Jes 58: 13–14, 59: 9–15 (vuorolukuna)

Kunnia Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle niin kuin oli alussa, nyt on ja aina, iankaikkisesta iankaikkiseen. Aamen. Halleluja

Antifoni

Kyrie-litania

Jumalamme, Isämme, me rukoilemme idän kansojen puolesta, jotka muistuttavat meitä juuristamme, he ovat vertamme ja lihaamme. He ovat antaneet meille haikeat sävelet musiikkiimme, hyvät tuoksut ruokiimme. Me olemme oppineet heiltä idän viisautta ja hiljaisuutta.

Isä, me käännyimme puoleesi idän kansojen puolesta, että sinä antaisit heille rauhan ja kullekin oman maan asua rauhassa.

Jumala, rukoilemme heidän kanssaan että ihmispaljouden keskellä kukin kansa saisi kasvaa omana kansanaan turvassa ja sovussa naapurikansansa kanssa.

Rukoilemme että kukaan idän lapsista ei hukkuisi ihmisvilinään eikä menettäisi ainutlaatuista elämäänsä Sinun Luojamme ainutlaatuisena luomistyönä.

Isämme, poikasi Jeesus, veljemme otti vastaan ensimmäisinä lahjoinaan kalliit lahjat itämaan tietäjiltä. Ota nyt vastaan rukouksemme idän kansojen kanssa.

Herra armahda meitä

Jumalamme, yhteinen Isämme, me rukoilemme etelän kansojen puolesta.

Kuinka voisimmekaan kiittää kylliksi musiikista jonka etelän kansat ovat tuoneet meille kaikille!

Koko maanpiirissä soi etelän tanssit, rytmit ja rummut. Kiitämme Sinua Isä ilosta sekä taidosta elää yhdessä, kuulua johonkin perheeseen sukuun, kansaan. Tämän kaiken olet antanut meille eteläisten kansojen avulla.

Kiitos auringon lämmöstä ja iltanuotioista tähti-taivaan alla, tarinoista vuosisatojen takaa, jotka muistuttavat meitä yhteisistä esi-isistämme.

Isä, me rukoilemme jokaiselle etelän kansalle ja maalle oikeutta kasvaa rauhassa itsenäisyyden aamussa.

Rukoilemme heidän kanssaan Sinua, Taivallista Isäämme että antaisit sateet ajallaan pelloille, kaikille kylliksi ruokaa ja puhdasta vettä.

Isä, Luojamme, rukoilemme etelän lapsille ja nuo-

rille lempeää kehitystä ja oikeudenmukaista vuorovai-
kutusta maailman muiden nuorten ja lasten kanssa.

Isämme, Jumalamme sinä johdatit kansasi pois
orjuudesta, erämaassa annoit heille vettä juodakseen
ja ruokaa syödäkseen. Isä luotamme sinun laupeuteesi.

Kristus armahda meitä

Jumalamme, Isämme me rukoilemme läntisen
maailman kansojen puolesta

Me olemme saaneet oikeuden lukeutua heihin,
kokea samankaltaisuutta ja kehittyä heidän kanssaan
vaikka olemmekin kaukana pohjoisessa. Vapaus, uu-
det aatteet ja ideologiat ovat saaneet maaperän län-
nessä. Olemme nähneet kaikenväristen ihmisten siel-
lä sulautuvan myös onnellisesti yhteen.

Isä, rukoilemme läntisen maailman lapsille su-
vaitsevaisuutta ja kärsivällisyyttä maailman muita
kansoja kohtaan.

Rukoilemme heidän kanssaan että yksilöllisyyden
korostus ei syrjäyttäisi ketään, jättäisi enää ketään
ulkopuolelle yhteisöön.

Rukoilemme että lännen lapset ja nuoret malttai-
sivat kulkea eteenpäin kiirehtimättä, vanhuksen tah-
dilla. Isä, ehkä silloin huomaisimme että sinun maa-
ilmasi on täynnä sinun luomaa kauneutta, sitä mitä
koskaan ei voi hankkia rahalla.

Isä Sinun poikasi suostui syömään rikkaan Sakke-
uksen kotona. Jeesuksen rakkaus sai Sakkeuksen pa-
lauttamaan petoksella ottamansa rahat takaisin. Isä,
armahda meitä.

ota vastaan katuva rukous.

Herra armahda meitä

Kunnia ja kiitoslaulu

Raamatun tekstit (valittavissa)

3 Moos 25: 1–7, 10–13

5 Moos 15: 1–2

Mt 18: 23–33

Lk 19: 1–8

Uskontunnustus

Saarnalaulu

Saarna

Synnintunnustus

Me tunnustamme Jumala sinulle itsekkyttemme.
Olemme kehityksen ja hyvinvoinnin myötä unohta-
neet oman historiamme jossa isämme ja äitimme
ovat taistelleet meille rauhan. Olemme velkaa heille
nöyrän kiitoksen. Olemme unohtaneet myös muut
kansat, veljemme ja sisaremme, jotka kärsivät maail-
massa. Herra anna anteeksi unohduksemme

...anna meille anteeksi velkamme niin kuin me-
kin annamme anteeksi velallisillemme....

Me tunnustamme Jumala sinulle itsekkyttemme.
Olemme ottaneet vastaan, himoineet, vaatineet ja
riistäneet itsellemme kaiken mitä tarvitsemme ja

enemminkin kuin mitä tarvitsemme.

Emme ole ymmärtäneet haaliessamme ulkonaista
hyvää, että se on joskus hankittu ulottuvillemme
kohtuuttoman kovalla työllä, lapsityövoimalla tai
mitättömän pienellä palkalla.

Isä, olemme luulleet että meillä on ollut oikeus
tähän kaikkeen, anna anteeksi väärät luulomme.

...anna meille anteeksi velkamme niin kuin me-
kin annamme anteeksi velallisillemme....

Me tunnustamme Jumala sinulle itsekkyttemme.
Olemme rehennelleet auttajan tehtävällämme.

Olemme tunteneet ylemmyyttä voidessamme aut-
taa ja opastaa. Olemme usein unohtaneet kaiken sen
mitä saimme vastalahjaksi autettavillemme. Olem-
me unohtaneet mistä saimmekaan ilon, tanssin, yh-
dessä elämisen taidon, tarinat ja musiikinrytmin ja
paljon muuta.

Anna anteeksi että olemme unohtaneet kuinka
antaessaan saa.

...anna meille anteeksi velkamme niin kuin me-
kin annamme anteeksi velallisillemme....

Me tunnustamme Jumala sinulle itsekkyttemme.
Unohtaessamme, vaatiessamme, ylhäältäpäin autta-
essamme me olemme rikkoneet veljiämme ja sisari-
amme vastaan, Sinua Isäämme vastaan sekä itseäm-
me vastaan. Vaikka emme ole tätä ansainneet. Pyy-
dämme sinulta Isä lasten oikeutta anteeksiantoon,
lapsen oikeutta sisareen ja veljeen. Jumala, vetoam-
me sinun isän rakkauteesi.

Synninpäästö

Kuninkaan tuli sääli palvelijaansa ja hän päästi
miehen menemään ja antoi velan anteeksi. (Mt 18: 27)

Jeesus sanoo: Tänään on pelastus tullut tämän
perheen osaksi.

Juuri sitä mikä on kadonnut, Ihmisen Poika on
tullut etsimään ja pelastamaan. (Lk 19: 9–10)

Kristuksen ja hänen kirkkonsa palvelijana julis-
tan teille kaikki teidän syntivelkanne anteeksi. Tä-
män synninpäästön julistan teille Isän ja Pojan ja
Pyhän Hengen nimeen.

Laulu »Maksettu on velkani mun» (Riihikirkko- hymni)

Kolehtilaulu

Kiitosrukous

Jumalamme, Yhteinen isämme, me kiitämme si-
nua kaikista lahjoistasi joita olet runsaasti jakanut
kaikille luoduillesi yli koko maanpiirin. Isä, sinä loit
asuttavaksemme kauniin maailman. Luonto kertoo
sinun suuruudestasi ja kauneudestasi. Puut ja kasvit,
linnut ja eläimet eivät lakkaa ylistämästä sinun iha-
nuuttasi. Auringon, kuun ja tähdet olet antanut
meille yhteiseksi jaettavaksi, tunteaksemme ajan-
vaihtelut ja osataksemme levätä.

Jumala me kiitämme sinua kaikista maan ihmisistä.
Sinun luomisvoimasi ja loppumaton rakkautesi
näkyvät erilaisissa ihmislapsissa jotka kaikki ovat
sinun kuviasi maan päällä.

Isä me kiitämme sinua kaikista lahjoistasi joita olet antanut meille. Me osaamme tehdä työllä ruumiillamme ja aivoillamme. Opetä meitä tekemään työtä sydämellämme niin että emme tuhoasi kaunistaa maailmaasi ja ihmiselämää.

Isä kiitämme sinua elämän ja maapallomme värikkyydestä. Olet antanut tämän kaiken meille, nyt haluamme tuoda nyt eteesi omat lahjamme, siunaa ne.

Jumala kerran tuhosi pahan maailman ja pelasti Nooan perheineen. Kun Nooa tuli ulos arkista kiittämään sinua, laitoit maan ylle merkiksi sateenkaaren. Isä, silloin lupasit että et enää tuhoa maanpiiriä, vaan saamme elää sovinnoissa kanssasi. Isä kiitos sinulle elämän kirkkaista väreistä, sateenkaaresta ja lupauksestasi olla kanssamme joka päivä maailman loppuun asti. Amen

Isä meidän (ekumeenisessa muodossa)

Herran siunaus

Lähettäminen Kol 3: 12–13 ja 3 Moos 25: 11–12

Suunnittelu Marketta Antola, Olavi Heino (tekstit), Riitta Heino (rukoukset). Käytetty Maailma Kylässä -tapahtumassa toukokuussa 1999

4. Rukouspäivä 24.10. YK:n päivä

Järjestä juhlat maailman pelastuksen tähten

»Meillä ihmisillä on toistemme elämä käsissämme tahdoimmepa tai emme».

arkkipiispa John Vikström

RUKOUSPÄIVÄN RAAMATUNTEKSTIT

Ps. 119: 162–168 (22. sunn. helluntaista)
1. Moos. 50: 15–21 (22. sunn. helluntaista)
Ef. 2: 17–20 (4. rukouspäivä)
Lk 14: 12–14 (4. rukouspäivä)

VIRRET

588 tai 591
131

587 lauletaan mielellään vuorovirtenä
602: 7 mahdollinen saarnavirsi
590
(516) osana esirukousta
231 ehtoollisen aikana
592

JOHDANTOSANAT

Vuoden neljäs rukouspäivä on rauhan ja keskinäisen vastuun sekä YK:n päivä, joka liittyy parhaillaan vietettävään kansainväliseen aseistariisunnanviikkoon. Rauhankysymykset ovat elämän kysymyksiä, jotka kutsuvat meitä sekä yksityiseen että yhteiseen parannukseen.

PÄIVÄN RUKOUS

Jumala, luojamme, sisartemme ja veljemme luoja, koko luomakunnan Jumala.

Jeesus Kristus maailman Vapahtaja, syntiemme sovittaja.

Pyhä Henki, lohdutuksen ja totuuden Henki, voiman antaja.

Pyhä kolmiyhteinen Jumala, johda meidät rauhan tielle.

SAARNANJUURIA (LK 14: 12–14)

Järjestä päivälliset ja illalliset!

Mikä toiminnallinen ja selvä evankeliumin kehoitus rukouspäivälle.

— Älä kutsu ystäviä! Älä kutsu veljeäsi! Älä kutsu rikkaita naapureitasi!

— Kutsu köyhiä! Kutsu raajarikkoja! Kutsu rampoja! Kutsu sokeita!

Kehotus johtaa pohdintaan:

— Onko kirkko jäseniään varten vai maailmaa varten?

— Onko Jeesus vain opetuslapsiaan varten vai kansaa varten vai peräti kaikille kansoille?

— Ovatko Jeesuksen oppilaat toisiaan varten vai onko meillä laajempi tehtävä?

Rukouspäivän evankeliumin edessä on hyvä muistaa Bonhoefferin toistama teesi kristityille: Ei ole kristinuskoa ilman Jeesuksen seuraamista.

Kairon yliopiston filosofian emeritus professori Hassan Hanafi vieraili muutama vuosi sitten Tampereen yliopistossa Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen vieraana. Luennollaan hän käsittelee eurooppalaista filosofiaa ja totei sen postmodernismiin ajautuessaan ammentaneensa lähteensä tyhjäksi. Se ei kykene antamaan eurooppalaiselle elämänmuodolle henkistä sisältöä. Hänen näkemyksenä mukaan Eurooppa on syvemmässä henkisessä kriisissä kuin se itse uskaltaa nähdä.

Luentoa seuranneessa varsin hämmennyneessä mielentilassa opiskelijat kysyivät: »Mikä meidät pelastaa?»

Professori Hanafi — uskonnoltaan muslimi —

vastasi: »Koska olette kristittyjä niin kokeilkaa kristinuskoa?»

»??? Kristinuskoo?? Eikö kristinusko ole syyllistynyt ristiretkiin, inkvisitioon, ylpeyteen, väkivaltaan? Eikö meidän pitäisi vapautua sen perinnöstä?»

Professori Hanafi nyökyttelee ja kommentoi lopuksi: »Lukekaa evankeliumia ja seurakkaa Jeesuksen opetuksia, niin tulette tuntemaan mitä on kristinusko. Eurooppa ei ole koskaan ottanut Jeesusta tosisaan.»

Tapio Saraneva kirjoittaa kevään/kesän 99 Cruxis: »Nykyään on normaalia, että jokainen ajattelee vain itseään. Synnin vaarallisin piirre on sokaista sillä tavoin, että synti ei enää olekaan syntiä vaan normaalia elämää.. .. Isot valheet eivät ole todellisuuden vastaisten väittämien esittämistä, vaan sitä, että elämälle tärkeitä asioista vaietaan tai annetaan kuva, että ne ovat vähemmän tärkeitä.»

Vanhan testamentin sosiaalisen julistuksen mukaan aivan erityisesti tulee valvoa muukalaisien, orpojen ja leskiä oikeuksia. He olivat tuon ajan yhteiskunnassa vailla sukua, puolustajia, taustatukea ja luontaista sosiaaliverkkoa. Nykytermein määriteltynä he ovat syrjäytymisvaarassa olevia tai syrjäytettyjä. Jeesuksen kehottaa lähettämään juhkakutsun juuri heille — tosin eri sanoin.

Syrjäyttämistä tapahtuu yksityisille ihmisille ja kokonaisille kansoille. Heitä ei kukaan kutsu juhliin. Suuri valhe ja synnin sokeutta on uskoa ja elää ikään kuin syrjäytettyjä ei olisi. Ongelmien unohtaminen kääntyy unohtajaa vastaan yleisenä rauhattomuutena, ympäristön saastumisena, pakolaisvirtoina ja rakkauden kylmenemisenä. Synnin palkka on kuolema.

Jumalan armolahja on iankaikkinen elämä.

Ehkä Jeesus, Bonhoeffer, Hanafi, Saraneva, Vanhan testamentit profeetat puhuvat samasta asiasta. Onko heidän puheillaan pohjaa?

Miten on: järjestetäänkö rukouspäivän evankeliumin kehottamat pidot? Onko niistä pidoista kiinni Euroopan, Yhdistyneiden kansakuntien ja koko maailman tulevaisuus (yli 90 % maailman 6 miljardista ihmisestä ei asu EU:n alueella)?

En usko, että Jeesus puhui totta ja antoi selkeitä kehotuksia siksi, että meidät valtaisi syyllisyys ja epätoivo vaan antaakseen meille ja maailmalle armon ja toivon. Lähdemme liikkeelle kaipauksesta. Kristittyä ei ensisijaisesti piiskaa liikkeelle Jumalan pyhä viha vääryyttä kohtaan vaan häntä kutsuu Jeesuksen Kristuksen rakkaus ja vääryyttä kärsivän kova osa.

Yksilöllinen pelastuksemme saa täyttymyksensä sen liittyessä pelastetun ihmiskunnan ja Jumalan valtakunnan suureen kokonaisuuteen. (Sigfrid Sirenius)

YK:n päivän ja rukouspäivän osuessa päällekkäin, on syytä hiljentyä evankeliumin ääressä rukoukseen, joka ei ole vain meidän sanojamme Jumalalle vaan rukousta, joka antaa sijaa Jumalan sanalle meidän sisimmässämme ja elämässämme. Sitä tietä sieltä voi löytyä paikka myös evankeliumin kutsuvieraille.

YHTEINEN ESIRUKOUS

Kirkkokäsikirjassa ja uudessa ehdotuksessa on hyviä esirukouksia myös rauhan ja vastuun näkökulmasta.

Rukous voidaan toteuttaa siten, että virrestä 516 »Kuulkaa keitä mestari» veisataan aina sanallisen rukousosan jälkeen yksi säkeistö. Esirukousosioiden tulee olla lyhyitä.

Veli-Pekka Järvinen/Tampereen seurakuntien yhteiskunnallinen työ

31.10.

Uskonpuhdistuksen

muistopäivä

Jh 1: 16–18

Virret:

alkuvirsi 181: 1–3

kolminaisuusvirsi 334:

5–8

päivän virsi 170

saarnavirsi 190: 1–2

uhrivirsi 187: 1

ehtoollisvirsi 222

päättövirsi 188: 5–7

Luulot pois

Raamatun ja kirkon historian voi nähdä sarjana tapahtumia, joissa Jumala ottaa ihmisiltä luulot pois. Näyttää siltä, että armo ja totuus ovat liian polttavia käsissämme. Käärimme niiden ympärille omiamme ja eksymme niistä yhä uudelleen. Historiamme on siksi alituisen uskonpuhdistuksen historiaa. Vanhassa testamentissa uskonto saavuttaa uuden asteen, kun profeetat julistavat, että Jumalan valittuna kansana oleminen ei merkitse etuoikeutusta vaan erityistä vastuuta, ja että Jumala on kiinnostunut oikeudenmukaisuudesta enemmän kuin asianmukaisista palvelutamoista. Uskonto nousee kansalliselta tasolta maailmanmestaruusluokkaan. Uuden testamentin puolella Jeesus tekee kaikki ihmisten kuvitelmat omasta ja toisten hurskaudesta naurunalaisiksi. Paavalin kirjeissä julistetaan tuomio lain noudattamiselle, joka sekun voi olla epäjumala. Kirkkohistoria on täynnä uudistusliikkeitä: 300-luvun erakot pakenivat erämaahan kun kirkko asettui taloksi maailmaan.

kiajan luostariliikkeet etsivät todellista Kristuksen seuraamista. Reformaation aikana riisuttiin Jumalan sana sen ympärille kietoutuneesta krääsästä. Pietismi herätteli kuolleeseen oikeaoppisuuteen tuodittautunutta kirkkokansaa elävään Jumala-suhteeseen. Historiallis-kriittinen Raamatun tutkimus on samaa uskonpuhdistusten sarjaa: se kertoo meille, ettei meillä ole monoliittista Pyhää Kirjaa, jonka voisimme nostaa kumarrettavaksemme ja palvoa Jumalan sijasta. Seuraavan askeleen on oltava todellinen vapautuksen teologia, jossa usko käsittää täydesti kaikki kansat, molemmat sukupuolet, maailmantalouden ja ekosysteemin. Armon on oltava tämänkin uskonpuhdistuksen ydin. Muuten piru meidät perii, ellei Jeesus tule pian.

Ecclesia semper reformanda tarkoittaa, että kirkko on aina kesken ja parannuksen tarpeessa. Kirkko on määritelmänsä mukaan matkalla oleva Jumalan kansa. Siksi kirkon tai sen edustajien tekemät virheet eivät ole oikea syy hylätä kirkko. Sitten on syytä lähteä kirkosta, jos et halua olla menossa sinne päinkään, minne kirkko parhaina päivinään yrittää hapuilla.

Jumalaa ei ole kukaan nähnyt. Siitä on hyvä lähteä. Kenelläkään ei ole siis Häntä hallussaan. Jumalan hallussapito on ankarasti kielletty. Vanhasa testamentissa kerrotaan, että israelilaiset alkoivat palvoa Mooseksen tekemää pronssikäärmettä, joka oli pelastanut heidät erämaassa käärmeen puremilta. Hiskia iski pronssikäärmeen palasiksi. Siitä, mikä oli kerran ollut pelastuksen välikappale, oli tullut epäjumala. Uskonpuhdistus ei ole kuitenkaan pelkkää kriittisyyttä, joka osoittaa muille, missä kaikessa on menty metsään. Jumalan profeetta on aina itsekin tuomion alainen. Uskonpuhdistuksen tarkoitus on kirkastaa uskon salaisuutta, poistaa esteitä Jumalan kohtaamisen tieltä. Tuo kohtaaminen on aina mysteeri, joka ei ole vallassamme, mutta paljon esteitä on poistettavissa. Uskonpuhdistuksen muistolause on tämä: Jumala on Henki — hyvä isäntä mutta huono renki.

Miikka Anttila

6.11.

Pyhäinpäivän messu Suomussalmen kirkossa

SEURAKUNNAN JA KIRKKOTILAN KUVAUS

Suomussalmi on n. 11000 asukkaan seurakunta Suomi-neidon vyötäröllä. Me kamppailemme täällä elinmahdollisuuksista työttömyyden ja muuttovirran keskellä kainuulaisella sisukkuudella. Seurakuntamme on pinta-alaltaan laaja. Meillä on viisi luterilaista kirkkoa, joissa on säännöllinen jumalanpalveluselämä. Pyhäinpäivänä messu pidetään kolmessa kirkossa. Tämä messu on suunniteltu pääkirkkoomme Suomussalmen kirkkoon, joka on yksiläivainen sodan jälkeen rakennettu temppeli. Kirkkomme visuaalisesti puhuttelevin kohta on Bruno Tuukkasen maalama koko alttariseinän peittävä secco Jeesuksen elämästä. Jumalanpalvelukseen on kirjeitse kutsuttu kuluneen vuoden aikana kuolleiden omaisia. Heti messun jälkeen on kirkkokahvit ja pyhäinpäivän juhla, jossa sytytetään kynttilät vainajien muistoksi.

JUMALANPALVELUKSEN TEKSTIT JA RUKOUKSET

Ensimmäinen lukukappale Jes. 65: 17–19

Toinen lukukappale Ilm. 7: 2–3, 9–17

Evankeliumi Mt 5: 1–12

Rippi: Rakkaat kristityt. Pyhäinpäivä kääntää katseemme kohti taivasta, päämäärää, jonka Jumala on meille valmistanut ja johon hän meitä odottaa. Monet rakkaamme ovat toivomme mukaan päässeet jo perille. Me olemme vielä matkalla. Elämme täällä keskeneräisyyden ja katoavaisuuden keskellä, kuitenkin saman Jumalan hoidossa ja tiedossa kuin ajan rajan ylittäneet rakkaammekin. Tänä Kristus kutsuu meitä osallisuuteen katoamattomuudesta. Herran pöytä katetaan anteeksiantamuksen ja yhteyden ateriaksi. Tässä pöydässä meillä jokaisella on yhteys Kristukseen, toisiin kristittyihin ja pönukkuneisiin pyhiin. Rohkaskoon meitä tänä pyhäinpäivänä pyhien yhteys, kantakoon toivo Jumalan lasten kirkkaudesta. Kun ympärillämme on todistajia kokonainen pilvi, pankaamme pois kaikki mikä painaa ja tunnustakaamme syntimme kaikkivaltiaalle Jumalalle.

Synnintunnustus: jpk s. 242/5 »Syvyydestä minä huudan...»

Synninpäästö: jpk s. 248/2 »Älä pelkää...»

Kiitosrukous: jpk s. 250/3 »Ylistä Herraa...»

Päivän rukous: ek s. 380/3 »Herra Jeesus, Vapahtajamme...»

Yhteinen esirukous: jpk 279/10 »Trishagion»

Prefaation päätös: jpk s. 32

Kiitosrukous: jpk s. 38/1 »Herra, kaikkivaltias Jumala...»

MUSIIKKI

Seurakunnan yhteiset virret:

Alkuvirsi 617: 1–4

Kiitosvirsi 134: 2, 4

Graduaalivirsi 147: 2, 4, 5, vuorovirsi kuoron kanssa

Kolehtivirsi 140: 1–

Ehtoollisvirret: 228, 632, 451

Päätösvirsi 146

Muu musiikki

Johdantomusiikkina kirkkokuoro laulaa Petri Laakosen: »Sinun varaasi kaiken laitan» (messulaulu ja s. 72)

Pyhäinpäivän psalmi (Juhani Haapasalo, jumalanpalvelusten lisä- ja virikeaineisto s. 65)

Graduaalivirren kuoron osuus KJMK:n jumalanpalvelusaineistoa

Ehtoollisen aikana kuoro laulaa Kari Tikan »Sinun luoksesi, Herra, saan tulla» ja Edvin Donnbaue-
rin »Kynnelin kylvävät»

Loppusoitto uruilla

TEHTÄVÄNJAKO

Jumalanpalveluksen toimittavat kaksi pappia, joista toinen saarnaa ja toinen on liturgi. Liturgi toivottaa kirkkoväen tervetulleeksi ennen johdantaulua kertoen samalla pyhäinpäivästä ja messun kulusta. Heidän lisäksi kaksi pappia avustaa ehtoollisessa. Kanttori yhdessä kirkkokuoron kanssa vastaa musiikista. Kirkon valmistelee suntio. Nuoret lukevat lukukappaleet ja kantavat kolehdin. Perinteisesti nuoret ovat olleet mukana pyhäinpäivän juhlassa sytyttämässä kynttilät ja lukemassa vainajien nimet.

EKSEGEESIÄ JA SAARNAN JUURIA MT:N AUTUAAKSI JULISTUKSISTA

Pyhäinpäivän perinteinen evankeliumi on vuorisaa-
nan alku Mt 5: 1–12. Vaihtoehtoisia saarnatekstejä on kirkolliskouksen lopullisesti hyväksymänä 1 Kr 15: 51–57 ja Hpr 11: 13–16.

Makarismien tausta on juutalainen, niitä esiintyy sekä Vt:ssä, VT:n apokryfeissa että myöhäisjuutalaisuudessa (Ps 84: 5–6; Siir 25: 7–10; 1 Hen 58: 2). Makarimit aloittavat vuorisaa-
nan. Niitä on kaikkiaan yhdeksän, Lk:n kenttäsaarnassa niitä on neljä.

Mt:n pitempi versio ei sisällä lainkaan makarimien vastakohtia »voi-huudahduksia», Lk:lla niitäkin

on neljä. Makarismien traditiohistoria on vivahteikas ja on ilmeistä, että Lk:n versio edustaa itsenäistä, joskin traditioltaan varhaisempaa vaihetta autuaaksi julistamisissa.

Mt korostaa pelkkien köyhien sijaan »hengeltään köyhiä», nälkäisten sijaan »vanhurskauden nälkäisiä». Tietysti Mt puhuu taivasten valtakunnasta, kun Lk:lla on Jumalan valtakunta. Kuka sitten on onnittelava?

Vt:n onnittelut koskivat tämänpuoleista hyvää, joka tulee Jumalan siunaamien osaksi. Vastakohtana kirous, joka kohtaa jumalatonta. Myöhäisjuutalaisessa apokalyptiikassa onnittelu yhä selvemmin saa tuonpuoleisen korostuksen. Mt:n käyttämän kolmannen persoonan sijasta Jeesuksen voidaan olettaa käyttäneen puhuttelumuotoa, te, on kyse tästä kuulijajoukosta! Tämä Lk:lle tyypillinen puhuttelu näkyykin yhdeksännessä makarimissa. Jeesuksen onnitteluisia ei kuitenkaan ole kyse ennakkoehtoista, jotka tulisi täyttää »autuaita ne, jotka elävät niin ja niin, jotka täyttävät nämä ja nämä ehdot.»

Varmaa on, että kirkossa on mukana murheellisia, ovathan he aivan erityisesti saaneet kutsun täksi pyhäksi kirkkoon. Joukossa on myös kärsivällisiä, jotka ovat pitkään hoitaneet omaisiaan vaikeuksista välittämättä. Hengen köyhiä voi olla sekä körttiläisittäin ajateltuna että toisaalta kirkon elämästä sillä tavoin vieraantuneita, ettei ole helppoa ottaa vastaan kirkon aarteita — ehtoollista ja armahdusta. Rauhantekijöitäkin voi olla lomalla Kosovosta tai Libanonista.

Puhdassydämisten tai vanhurskauden vuoksi vainottujen joukko voi olla hankalammin hahmotettavissa. Syvimmältään voikin olla niin, että Jeesuksen onniteltavien joukkoon on vaikea samastua. Helpompi lienee uskoa, että vasta kuoleman jälkeen voi olla »valkeavaatteisten joukossa» (Ilm. 7) Mutta jos uskallan ajatella, että sama Vuorisaa-
nan Kristus ei puhu vain »niille» tai »heille» vaan minulle ja meille, voin kokea riemuvouden (Js 61: 1–3) hipaisevan omaa elämääni. Onnittelut eivät tule vain merkkipäivän tai ansiokkaan suorituksen jälkeen. Onnittelu tulee ensin ja sitten vasta tehtävät. Kuten vuorisaa-
nassakin, joka alkaa makarismeilla ja jatkuu monin kehotuksin elää valon lapsina. Kasteessa minut on onnitetu (siunattu, kiitetty) Jumalan lapsen nimellä ja samalla kutsuttu elämään todeksi saamaani lahjaa. Päämäärä on ilo. Lohdutus jo nyt.

Yksi kiinnostava saarnan juuri voi avautua vuori-
aiheesta. Mt:lla vuoria on ilmoitusvuoren lisäksi, kirkastusvuori ja lähetytskäskyn vuori. Onko kuulijalla (tai saarnaajalla) itsellään juuri nyt laakson tai rotkon hetki? Kuinka jatkaa eteenpäin, mistä voima ja päämäärä?

Myöskin elämän kirjoon suostuminen on onnitte-
lun aihe. Vuodet näyttävät enemmän kuin päivät, murheen jälkeen voi koittaa lohdutus ja ilo. Elämä ei ole vain tässä, vaan se jatkuu iankaikkisuuteen asti.

*Työryhmä: Merja Matero, Lea Päiviö,
Markku Päiviö*

7.11.

24. sunn. helluntaista

Mt 22: 15–22

Virret:

Alkuvirsi 376

Kiitosvirsi 128

Päivän virsi 579

Saarnavirsi 582:1–2

Uhrivirsi 623

Ehtoollisvirsi 222

Päätösvirsi 597

Evankeliumi ei kumoa valtiota

Päivän evankeliumi sisältää tunnetun kiistakeskustelun Rooman keisarille maksettavasta verosta. Aluksi vähän eksegeesiä, vaikka se lieene suurimmalle osalle tuttua.

Kysymys oli roomalaisesta henkilöverosta, joka tuli käytäntöön 6 jKr. Sen aikaisessa denaarissa, jota siis fariseukset näyttävät Jeesukselle, oli keisarin kuva ja teksti: »Jumalallinen Tiberius Caesar Augustuksen poika». Erityisesti sana »jumalallinen» (divus) oli juutalaisille vaikea pala. Kuva toi mieleen vihatun pakanallisen valloittajan ja korskean puolijumalan. Suomalaiseksi vertailukohdaksi ei käy setelikasvomme Chydenius, Snellman tai Sibelius, pikemminkin Stalin tai Hitler. Vallankumousta edustavat kansallismieliset pitivät veroa keisarinpalvontana: kysymys ei ollut tavallisesta valtionverosta, vaan raha meni suoraan valloittaja-keisarin omaan kassaan. Tekstin »Herodeksen kannattajat» taas maksoivat veron, sillä Herodeksen dynastia oli poliittisesti riippuvainen Roomasta.

Kysyjät lähestyivät imarrellen ja virittävät Jeesukselle ansan. Suositellessaan veronmaksamista Jeesus samaistui roomalaismieliseen myönnetykslinjaan ja leimautui kansan silmissä isänmaanpetturiksi ja keisarinpalvojaksi. Kieltäessään veron hän samaistui kansallismielisiin haukkoihin, antaisi sivustatukea näiden sissisodalle ja saisi roomalaisten vihat. On kiinnostavaa, että apostolien joukosta löytyi ilmeisesti molemmat linjat (tullimies — selootti). Kärjistäen: Uskonollisesta näkökulmasta katsottuna myöntäminen viitaisi löysään liberalismiin, kieltäminen taas jäykkään kaiseen fundamentalismiin. Vastaus yllättää — osittain myös siksi, ettei se perustu ongelman kiertämiseen retoriikan avulla, vaan aitoon hengelliseen ratkaisuun, joka osoittaa kolmannen tien.

»Antakaa keisarille mikä keisarille kuuluu ja Ju-

malalle mikä Jumalalle kuuluu.» Vastauksen alkuosalla Kristus sanoutuu irti kapinaa ja sissisotaa kannattavasta kiihkohurskaasta revolutionismista. Vastauksen loppuosalla hän sanoutuu irti valtioabsolutismista ja keisarinpalvonnasta. Vastauksessa torjutaan siis yksioikoiset ääripäät. Toisaalta siinä ei anneta mitään taivaallista mallia uskonnon ja politiikan tai kirkon ja valtion suhteiden järjestämiseksi. Kenties tämä määrittelemättömyys on helpottanut ja antanut väljyyttä eri kulttuureihin sovitetuille ratkaisuille, vaikka väljyyttä on käytetty myös väärällä tavalla erityisesti valtiokonservatismiin hyväksi.

Jeesuksen vastaus ei tarkoita sitä, että keisari ja Jumala ovat tasaveroisia. Niiden välillä ei ole mitään työnjakoa tai herrasmiessopimusta tyyliin »emme puutu toistemme asioihin». Vastaus ei anna tukea sellaiselle omalakisuusteorialle (eigenesetzlichkeit), jossa esivalta on moraalisesti autonominen vyöhyke, Jumalan lain ulkopuolella. Tämänäyttypiseen regimenttiopin väärinymmärrykseen hairahtuivat monet Saksan Kristityt 1930-luvulla kohtalokkain seurauksin. Jumalan on kaikki, hänelle kuuluu koko ihminen ja hänelle on vastuussa myös esivalta kaikista teoistaan.

Tekstin yhtenä hyvänä sovellutuksena pitäisin Augsburgin tunnustuksen XVI artiklaa »Yhteiskunnallisesta elämästä», vaikka päivän evankeliumiin ei siinä viitatakaan. CA muistuttaa, että evankeliumi »ei kumoa valtiota eikä perhettä, vaan vaatii nimenomaan, että ne on säilytettävä jumalallisina järjestyksinä ja että rakkautta tulee harjoittaa näiden järjestysten puitteissa.» Samalla tuomitaan ne, jotka Jumalan nimissä vaativat yhteiskunnallisten velvollisuuksien hylkäämistä. Toisaalta, jos taas esivalta käskee tekemään syntiä, silloin CA:n mukaan »tulee totella enemmän Jumalaa kuin ihmisiä» (vrt. Apt. 5).

Yksi periluterilainen, sikatylsä ja silti vastuullinen vaihtoehto on saarnata, että älkää, rakkaat seurakuntalaiset, valittako veroista älkääkään kiertäkö niitä, vaan lopettakaa ruikutus ja maksakaa osuutenne rinta rottingilla!

Reformaation vaikutuksesta perustettiin yhteisiä kaupungin verokassoja, joiden avulla huolehdittiin heikoimmista ja päästiin eroon kerjäämisestä — ja luotiin nykyisen hyvinvointiyhteiskuntamme pohja! Katolisissa maissa syrjäytyneiden kohtalo on enemmän rikkaampien hyväntahtoisuuden varassa. Katolisten kunniaksi on sanottava, että heidän katekismuksensa uskaltaa muistuttaa veronkiertämisen olevan varastamista ja siten synti. Lieneekö siis helvettissäkin oma osasto harmaan talouden harjoittajille?

Nykyisin ei liene ongelma se, etteikö kruunulle annettaisi sitä mikä sille kuuluu. Meillä on kovin vähän niitä uusseloolteja, jotka demonisoivat valtion ja väistävät yhteiskunnalliset velvoitteet pelastaakseen oman sielunsa. Kruunu saa kyllä osansa, mutta saako Jumala? Annammeko Jumalalle sen mikä hänelle kuuluu?

Jos saarna pidetään Suomessa 1999, keskittyisin tähän Kristuksen vastauksen jälkimmäiseen osaan. Kyllä meillä verot maksetaan, mutta siunataanko ruoka ja luetaanko iltarukous? Kyllä meillä kapinasta

pidättäydytään, mutta eikö myös kirkossakäynnistä?

Jumalalle kuuluu usko ja sen harjoitus. Hänelle kuuluu sekä sydämen kunnioitus että suun tunnustus. Hänelle kuuluu sekä sisäinen kuuliaisuus että näkyvä palvonta. Hän määrittelee niin minut kuin keisarinkin — eikä päinvastoin.

Päivän evankeliumina olkoon se, että Jumala myös antaa enemmän kuin kruunu. Kruunu huolehtii elämän edellytyksistä, mutta Jumala antaa itse elämän, tämän ja tulevan. Jumala ei pyhydessään vain vaadi, vaan hyvydessään myös antaa ja lahjoittaa. Lutherin Heidelbergin teesien keskeinen lause kääntää vanhan, puhdasta rakkautta vaativan jumalakuvan ylösalaisin: »Hoc est esse Deum, non accipere sed dare!» (Tätä on olla Jumala, ei ottaa vastaan, vaan antaa).

Jari Jolkkonen

14.11.

Valvomisen sunn.

Mt 25: 1–13

Virret:

Alkuvirsi 482

Kolminaisuusvirsi 126

Päivän virsi 154: 1,3,4

Uhrivirsi 513

Ehtoollisvirsi 61

Päätösvirsi 508

Antaa palaa

Kämmenelläni on vanha lamppu, savea, Palestiinasta mukaan kulkeutunut. Pitelen kädessäni ihmistä, särkyväistä saviruukkua, karheapintaista ja kauhtunutta, jolla silti on tarkoitus. Hänessä voisi olla maan valo, niin kuin hänen Mestarinsa on maailman valkeus. Voisi, jos hän ensin palava, ei haalea eikä himmeä vaan palava.

Rajallinen astia hän on, polttonestettä on vain määränsä. Vaikka vieressä toinen lepattaisi karstoituneena viimeisillään, hän sanoo: Ei tästä riitä kaikille, mene ostamaan itse lisää. Ikään kuin hän ei tietäisi, että kuolemanhädässä lepattavalla ei ole mitään millä ostaa. Ikään kuin hän ei tietäisi, että hän elää itsekkin tuontiöljyn varassa, ja niin kauan kuin hän itse ei pidä varmana sen jatkuvaa saatavuutta, ei hänestä ole hyväntekijäksikään.

Mitä olisi tapahtunut, jos viisaat neitsyet, morsiusneidot, olisivatkin olleet niin paavalillisen hulluja Herransa tähden, että olisivatkin jakaneet öljyään

tyhmemmilleen? Olisiko hetsiltään syntynyt se uusi taivas ja uusi maa, jossa kaikki lamput saavat palaa yhtä kirkkaalla liekillä, yhtä ikuisesti?

Ainakin Matteuksen villi syöksy kohti parousiaa olisi menettänyt puhtinsa. Jeesuskansa ja fariseukset, omat ja vieraat, me ja muut tarvitaan luomaan ne kontrastiset varjot, jotka pelästyttävät synnin pimeästä kohti häätilon valoa. Me ihmiset tarvitsemme pelotteemme, autuuteen pakottamisemme, pimeässä vääntelehtivät pariat ja omavaloiset autuaat. Vain Kristuksella on mahdollisuus antaa kaikkien lamppujen loistaa, ja niin opetustarkeitusta loukkaava ei tässä voi olla jutun juoni.

Huonostihan ne ajattelemattomat naiset tehtävänsä hoitivat, jotka eivät käyneet tankkaamassa sanan hunajanpisaraa, palavaa nardusta. Inhimillisistä ne koppavat naiset olivat, jotka valvoivat oman etunsa ja hylkäsivät hölmömpänsä. Opillisesti oikeinhan se Ylkä toimii, joka huikkaa tuomiolla, ettei alunperinkään väittänyt tuntevansa viimeisessä juhlassaan kaikkia, vaikka hokisivatkin hänen nimeään.

Silti katse kääntyy lamppuun, tässä kädessä. Se uhmaa kaikkia allegorioita ja tulkintoja. Se vain on sellainen kuin se on, kokonaan viraton ja mitätön ilman öljyä.

Ja vaikka sitä olisikin, ei sekään olisi tarpeeksi. Jonkun on syytettävä se liekkiin. Viisautta on havaita, milloin sen aika on tullut.

Hilkka Olkinuora

Akava-tarjous 4/99

ETUMATKAT

San Francisco, la-su, 9pv/7 yötä perillä, lähtö 25.09. -400 mk
Pyreneiden yli -kiertomatka, ke-ke, lähtö 08.09. -400 mk
Praha, la-la lähdöt 11.09. ja 09.10., hotellit Ariston&Ambassador -300 mk
Dublin, to-to, lähdöt 23.09., 07.10. ja 21.10. -300 mk

AURINKOMATKAT ALENNUS 5 %

Riva (RIV01) & Malcesine (MAL01) 12.09.
Hania (HANEX) 15.9., 22.9., 29.9.
Mykonos (MYK01) ja Paros (PRS01) 16.9., 23.9., 30.9.

FINNMATKAT ALENNUS 5 %

Kaikki jäljellä olevat Kreikan kohteet ajalla 15.8.-15.10.1999

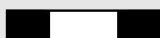
*****

Hertz-Autovuokraamo myöntää akavalaisille 5-20% alennuksen normaalihinnoista kohteesta riippuen. Varauksen yhteydessä ilmoitettava Hertz/Akava CDP-numero 832070.
SMT:n akavalaisille myöntämät alennukset lasketaan aina matkanjärjestäjien esitteissä mainitusta aikuisen perushinnasta ellei muuta mainita ja niin kauan kuin paikkoja riittää. Alennus ei koske pelkkiä lentopaikkoja.
Akava-jäsenetuhintaan ei voi kytkeä muita alennuksia (esim. lapsialennus tai ennakkovaraajan etu). Luottokorttiasiakailta veloitamme toimistokulut. Alennuksen saamisen edellytyksenä on, että matka varataan Suomen Matkatoimistosta ja, että jäsenedusta mainitaan jo matkan tilausvaiheessa. Tämä tiedote kumoaa aikaisemmat ja on voimassa 15.8.-15.10.1999.

SUOMEN MATKATOIMISTO

Valtakunnallinen vapaa-ajan matkojen varausnumero 010 8268000, Helsinki puhelinmyynti (09)1826759, World Trade Center Aleksanterinkatu 17 (09) 182665, Seurakuntamatkat (09) 182310, SUL-matkapalvelu (09)34812480, Pitäjänmäen Liikematkakeskus (09) 613355, Tapiola (09) 5259650, Tikkurila (09) 8578710, Hamina (05) 2255880, Joensuu (013) 254110, Jyväskylä (014) 3340911, Kerava (09) 2748510, Kokkola (06) 8312766, Kotka (05) 2308310, Kouvolaa (05) 7449411, Lahti (03) 882380, Lappeenranta (05) 4119000, Oulu (08) 5338810, Pietarsaari (06) 7235277, Pori (02) 6221311, Rauma (02) 83874510, Rovaniemi (016) 3210700, Salo (02) 7318585, Savonlinna (015) 576990, Tampere (03) 2237100, Tornio (016) 430991, Turku (02) 2730950, Vaasa (06) 3178300

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 14. 1. 1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
(050 554 2427 (GSM)
s-posti:
juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
(019) 387 014 (koti)
s-posti: esko.jossas@pappisliitto.inet.fi

APULAIS-TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Jukka Huttunen
(09) 150 2466 (työ)
(09) 812 165 (koti)
050 546 2763 (GSM)
s-posti: jukka.huttunen@pappisliitto.inet.fi

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

Rovasti Osmo Setälä
(09) 1502 468 (työ)
050 546 2764 (GSM)
(09) 241 0015 (koti)

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@pappisliitto.inet.fi

TOIMISTOSIHTTEERIT

Liiton talous
Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@pappisliitto.inet.fi
Jäsenasiat
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@pappisliitto.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00-15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu www.evl.fi/jst/
pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@pappisliitto.inet.fi

DIAKONIA-TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.

Perustettu 15. 6. 1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
Sisko Rantalankila
Porintie 1 B 11
00350 Helsinki
(09) 561 70416 (työ)
(09) 551 696 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
(09) 477 3853 (koti)
s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
Ttm Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
s-posti:
raija.pyykko@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTTEERI

Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487 (työ)
s-posti: seija.ruotsalainen@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 8.00-15.00
fax (09) 877 7397

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
Marjukka Andersson
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
040 513 6235 (GSM) (09)
679 443 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Varatuomari
Pentti Niemelä
(09) 1502 445 (työ)
040 512 9985 (GSM) (09)
7262 321 (koti)

TOIMISTOSIHTTEERI

merkonomi Hely Munk
(09) 1502 446 (työ)

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo
9.00-15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu www.kolumbus.fi/skul/
s-posti: kanttori.urburi-liitto@kolumbus.fi

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTÖMYYSKASSA

PL 44 / Fabianinkatu
17 B, 00131 Helsinki
puh. (09) 625 634
(Tarja Kontkanen)
fax (09) 622 5631
s-posti: tarja.kontkanen@patkassa.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTÖMYYSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

Eespäin tiellä taistojen — ainakin vähän

Yhden papin seurakunta on kuin pieni kioski, jonne asiakas pistäytyy. Yleensä kioski ei pysty tarjonnassaan kilpailemaan markettien ja supermarkettien — isompien seurakuntien — kanssa, mutta vastineeksi se on lähellä ja perusasiat löytyvät hyllyiltä. Lisäksi kioskinhoitaja tuntee sekä asiakkaansa että repertuaarinsa.

Kioski, pieni ja yksipappinen seurakunta, on kummajainen kirkossa. Niitä on — esimerkiksi täällä arkkhiippakunnassa yli neljäkymmentä — mutta kirkko pääsääntöisesti elää niin kuin niitä ei olisikaan.

On olemassa myöskin kioskeja, jotka menestyvät. Menestys edellyttää kioskinhoitajalta reipasta mieltä ja taipuisaa niskaa. Asiakkaat, seurakuntalaiset, eivät ole mikään ongelma. He arvostavat kioskia; se on sekä lähellä että perinne. Taipuisuutta tarvitaan ulkopoliitiikan hoitamiseen. Jos

kioski on vähävarainen, suhteet Helsinkiin pitää hoitaa kunnolla eikä nettomaksajien edessä passaa pullistella. Jos taas omat varat riittävät, ei mikään estä samastumasta rikkaisiin, mutta nöyryyttä ei silloinkaan pidä unohtaa; se on kuitenkin pienelle ensimmäinen hyve.

Nöyryyttä tarvitaan viimeistään silloin kun kioskinhoitajan vapaapäiviä ja vuosilomia pistetään ojennukseen. Jos kioskinhoitaja jossakin asiassa on yksin, niin tässä. Tämä yksinäisyys muuten tekee muutoin hyvätapaista kioskinhoitajasta kiusallisen riiviön, joka soittelee ympäriinsä, levittää ympärilleen ahdistusta ja kyselee, kenet saisi niellä.

Voisi tietysti ajatella, että tänne päin Suomea, minne on kertynyt paljon yksipappisia seurakuntia, olisi kertynyt jotakin sellaista osaamista, jossa pienuutta taiten hyödynnetään. Seurakunnan sisällä näin tietysti tapahtuukin; mopot kurvaavat kioskilta kuin kotiinsa. Kirkkoa laajemmin ajatellen en ole havainnut suurempaa hinkua ottaa pienten yksipappisten seurakuntien tietotaito hyötykäyttöön. Päinvastoin monesti täällä tulee tunne, että pyöritään vanhana kantona isompien jaloissa.

Muutama vuosi sitten olin sairaana — oikein sairaalan lakanoiden välissä. Vaimo kiikutti lääkärintodistuksen tuomiokapituliin. Kukaan ei kysellyt voiteja, mutta muistivatpa kysyä, että onko se hoitanut ketään sijaiseksi. Hän meni sanattomaksi eikä se ole tavallista.

Kioski saa kuitenkin olla, sehän ei yleensä häiritse markkinoita. Markkinahäiriköksi ei liene myöskään tarkoitettu Pappisliiton mahdollisesti uusin alaosasto, jonka varsinaissuomalaiset ja satakuntalaiset yksipappisten seurakuntien kirkkoherat ovat kesän korvalla synnyttäneet. Uusi yhdistys on Riemuvuoden erikoistarjoukseksi kaikille yksipappisuuden iestä kantaville kautta koko Suomenmaan. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää jäsentensä edunvalvontaa ja hoitaa keskinäistä yhteyttä, tietysti nöyryyttä ja notkeutta unohtamatta.

Toivoa sopii, että myöskin pienten seurakuntien kirkkoherrojen ammatillisen uneliaisuuden aika on ohitse. Ottakaa yhteyttä.

2

Jukka Huttunen
Kesämietteitä

3

Esko Jossas
Eettistä sijoittamista

4

Uutisia

5

Vuoden kanttoriksi Pekka Laakkonen

8

Sisko Rantalankila
Tilastotiedettä

10

Jaakko Ripatti
Kirkon ja seurakuntien rakenteet

14

Anne Juuti
Diakoniatyöntekijöiden verkostoroolit ja yhteistyöverkoston kehittäminen

16

Juha Kauppinen
Leirityöajan hyvitystä on tarkistettava

18

Raija Pyykkö
Tieto auttaa omaishoitajaa selviytymään

20

Sakari Vilpponen
Prinsessa Ruususen häämarssi?

21

Opiskelijavinkkeli
Pekka Uronen: Laitostumisen aikaa

23

Marjukka Andersson
Terveisiä kesän neuvottelupäiviltä

24

Risto A. Abonen
Lähetystyön oikeutus, velvoite ja tavoite uskontojen ja kulttuurien maailmassa

29

Kommentti

32

Tekstin ääressä

46

Heikki Mäntylä
Eespäin tiellä taistojen
— ainakin vähän

Vapaus lähetystyöhön

MEILLÄ SUOMESSA USEIN KUVITELLAAN, ETTÄ USKONNON-
VAPAAUS MERKITSEE VAIN VAPAUTTA USKONNOSTA. SE
MERKITSEE KUITENKIN ENNEN KAIKKEA VAPAUTTA USKOA,
ELÄÄ JA TOIMIA OMAN USKONSA MUKAAN. LÄHETYSTYÖKIN
ON YKSI USKONNOVAPAUDEN SUOMISTA IHMISOIKEUKSIS-
TA.

RISTO A. AHONEN, SIVUT 24–28

»Olisinpa minäkin joskus prinsessa»

EDES OMISSA HÄISSÄNI! NYKYI-
SIIN SATUHÄIHIN HALUTAAN
MITÄ ERILAISINTA MUSIIKKIA.
MITEN KANTTORI VOISI SUH-
TAUTUA TOIVEMUSIIKIN KIR-
KOON?

**SAKARI VILPPONEN,
SIVUT 20–21**

Pikarit, yhteismalja, aito tuore leipä?

PITÄISIKÖ EHTOOLLISEN VIETOSSA
PALATA YHTEISMALJAAN? HELANA
HEIKKISEN MIELESTÄ EI, SILLÄ
INFEKTIOPELKO EI OLE TURHA. SEN
SIJAAN HÄN EHDOTTAÄ OIKEAA,
TUOKSUVAA LEIPÄÄ EHTOOLLISELLE.
KOMMENTTI, SIVUT 29–31

